

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KARANLIKTA BİR NEHİR

Kuzey Kore'den Bir Kaçış Öyküsü

MASAJI ISHIKAWA

İngilizceden çeviren: Cemre Naz Öztürk

KARANLIKTA BİR NEHİR

MASAJI ISHIKAWA

Kuzey Kore'den Bir Kaçış Öyküsü

Karanlıkta Bir Nehir, dünyanın en acımasız totaliter rejimlerinden Kuzey Kore'yi ve ondan kaçmaya çalışan bir adamın gerçek hikâyesini ilk ağızdan anlatıyor.

Yarı Koreli, yarı Japon Masaji Ishikawa, hayatının önemli bir kısmını, aittik hissinden yoksun ülkesiz biri gibi hissederek yaşamak zorunda kaldı. Bu duygu, o henüz on üç yaşındayken ailesinin Japonya'dan Kuzey Kore'ye taşınması ve bir anda en düşük sosyal kastın içine düşmesiyle derinleşti. İş imkânları, çocuklarının eğitimi ve toplumda daha yüksek bir statü vaatlerine aldanan Ishikawa'nın Kore vatandaşı babası, bu yeni komünist ülkenin cazibesine kapıldı. Ancak önlerine konulan hayatın gerçekliği bu ütopyaların hepsinden uzaktı.

Ishikawa anılarında; çocukluktan yetişkinliğe uzanan fırtınalı hayatını, baskıcı bir rejim altında geçirdiği acımasız altı yılı ve Kuzey Kore'den kaçışı sonrasında Japonya'ya dönüş zorluklarını bütün samimiyetiyle anlatıyor. *Karanlıkta Bir Nehir*, sadece sınırların içindeki tüyler ürpertici bir yaşam manzarası değil, aynı zamanda insan haysiyetinin ve inatçı doğasının da güçlü bir kanıtıdır.

Bitirmek için can atacağınız, yürek parçalayan bir hikâye... Karanlıkta Bir Nehir, Kuzey Kore yönetiminin, halkın en yoksul kesimine layık gördüğü ve her gün tekrarlanan zalimliğini gözler önüne seriyor.

– Blaine Harden, *New York Times*'in çok satanlar listesindeki *Escape from Camp 14* ve *King of Spies: The Dark Reign of America's Spymaster in Korea* kitaplarının yazarı.

saltokuryayintari.com
[/saltokuryayin](https://twitter.com/saltokuryayin)
[/saltokuryayin](https://www.instagram.com/saltokuryayin)
[/saltokuryayin](https://www.facebook.com/saltokuryayin)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KARANLIKTA BİR NEHİR
Kuzey Kore'den Bir Kaçış Öyküsü

Masaji Ishikawa

İngilizceden Çeviren: Cemre Naz Öztürk

KARANLIKTA BİR NEHİR / Masaji Ishikawa

ÖZGÜN ADI
A River in Darkness

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Kadir Yılmaz

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
Cemre Naz Öztürk

EDİTÖR
Selçuk Uzman

REDAKSİYON
Kübra Korkmaz

SON OKUMA
Murat Kara, Yasemin Önder

KAPAK TASARIM
Şevket Dönmezoglu

SAYFA DÜZENİ
Oğuz Yılmaz

BASIM VE CİLT
Repar Dijital Matbaası

BASKI
Ocak 2020 - 1. Basım

ISBN
978-605-80016-1-9

SERTİFİKA NO
40675

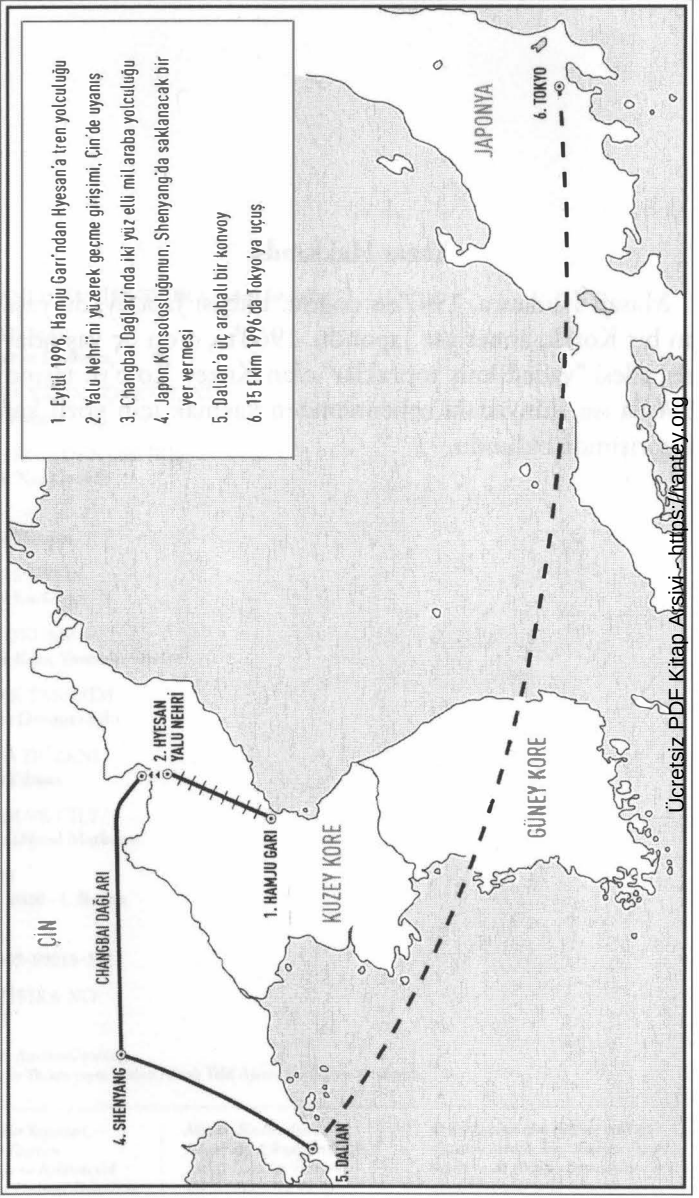
© 2018 AmazonCrossing
Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

*SaltOkur Yayınları,
Repar Tasarım
Matbaa ve Reklamcılık
Ticaret Limited Şirketi'nin
tescilli markasıdır.*

*Mimar Sinan Mah.,
Selami Ali Efendi Cad., No: 5
34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: 0 (212) 522 48 45*

Yazar Hakkında

Masaji Ishikawa, 1947'de doğdu. Babası Japonya'da yaşayan bir Koreli, annesiye Japon'du. 1960'ta, o on üç yaşındayken, ailesi "vadedilmiş topraklar" olan Kuzey Kore'ye taşındı. 1996'da ise, dünyadaki cehennemden kaçmak için gözü kara bir girişimde bulundu.

Giriş

O geceden aklımda ne kaldı? Kuzey Kore'den kaçtığım geceden? Hatırlamadığım çok şey var, aklımdan sonsuza dek çıkardığım... Fakat size, anımsadıklarımı anlatacağım.

Hava çiseliyor. Sonra bardaktan boşanırcasına yağmaya başlıyor. Öyle ağır yağıyor ki iliklerime kadar ıslanıyorum. Zaman algımı yitirmiş hâlde bir çalılığın altında saklanıyorum. Yorgunluktan ölüyorum.

Bacaklarım çamura batmış olsa da çalılığın altından sürünerek çıkıyorum. Dalların arasından, önümdeki Yalu Nehri'ni görebiliyorum. Fakat değişmiş; şimdi tamamen tanınmaz hâlde. Daha bu sabah, çocuklar cılız bir akıntıda zorla ilerliyordu; ama ağır sağanak, onu geçilmez bir sele çevirmiş.

Nehrin karşısında, yaklaşık otuz metre uzakta, sisler içindeki Çin'e ulaşabilirim. Yaşam ve ölüm arasındaki mesafe sadece otuz metre! Titriyorum. Biliyorum ki benden önce sayısız Kuzey Koreli burada durdu, arkalarında bıraktıkları insanlar akıllarındayken karanlıklar içindeki Çin'i izlediler. O insanlar, tıpkı benim geride bıraktıklarım gibi açlıktan ölüyordu. Başka ne yapabilirlerdi? Sele bakıyorum ve kaçının buradan kurtulmuş olabileceğini düşünüyorum.

Yine de ne fark eder? Kuzey Kore'de kalırsam açlıktan öleceğim, bu kadar basit. Şimdi, eğer değerlendirebilirim ailemi kurtarabileceğim ya da onlara en azından bir şekilde yardım edebileceğim bir şansım var. Her zaman çocuklarım için yaşadım. Ölürsem onlara faydalı olamam. Fakat hâlâ yapmak üzere olduğum şeye inanamıyorum. Sınırı geçip doğduğum ülkeye kaçma kararı vereli kaç gün oldu? Dünü düşünüyorum.

Dört gün... Bir ömür gibi geliyor. Dört gün oldu evimi terk edeli. Karımın, çocuklarımın yüzlerine baktım, onları son görüşüm olabileceğini bilerek. Yine de kendimi bu fikre kaptırmadım. Eğer onlara yardım etmem için bir şansım olacaksa kaçabilecek güce sahipken onları terk etmeli ya da bu uğurda ölmeliydim.

Dört gündür ağzıma ne attım? Birkaç tane içi boş mısır kabuğu, tuhaf bir elma göbeği, başkalarının çöplerinden bulduğum atıklar...

Nehir kenarında, aşağı yukarı elli metrede bir pusuda beklediklerini bildiğim nöbetçileri arıyorum. Aşırı yorgunluktan ölmeye ya da nehri geçerken boğulmaya hazırlıklıyım. Fakat nöbetçilerin beni yakalamasına izin vermeyeceğim. Her şey tamam; ama o olmaz. Suyu giriyorum.

Aileme söylediğim son sözler hâlâ kulaklarımda:

Eğer kaçabilirsem sizi bir şekilde, neye mal olursa olsun yanıma aldıracağım.

Birinci Bölüm

Doğmayı seçmezsiniz, doğarsınız. Derler ki, doğum kaderinizdir. Hadi oradan! Ben bir değil, beş kere doğdum ve biliyorum ki her defasında aynı dersi aldım. Bu hayatta, bazen sözde kaderinizin boğazından tutup boynunu kırmanız gerek.

Japon adım Masaji Ishikawa, Koreli adım Do Chan-sun. Tokyo'nun güneyindeki Kawasaki şehrinin Mizonokuchi Mahallesi'nde (ilk defa) doğdum. İki dünya arasında doğmak benim talihsizliğimdi: Koreli bir babayla Japon bir anne... Mizonokuchi hafif eğimli tepelerden oluşan, Tokyo'yla Yokohama'daki insanların hafta sonları şehirden kaçıp biraz temiz hava almak için geldikleri bir yerdir. Fakat altmış sene önce, ben çocukken, Tama Nehri'nin beslediği sulama kanallarının ayırdığı birkaç çiftlikten başka şey yoktu burada.

O zamanlar sulama kanalları yalnızca çiftçilik için değil, çamaşır ve bulaşık yıkama gibi ev işlerinde de kullanılırdı. Küçüklüğümde uzun yaz günlerini bu kanallarda oynayarak geçirirdim. Büyük bir leğene yatar, bütün öğleden sonra suda keyif çatar, güneşin tadını çıkarırdım. Ağır ağır sürüklenen bulutların geçişini izlerdim; gökyüzü, çocuk gözüme engin bir deniz gibi görünürdü. Vücudumun bulutlarla sürüklenmesine izin versem ne olur, diye düşünürdüm. Denizi aşıp hiç bilmediğim, adı bile duyulmamış bir ülkeye mi varırdım? Geleceğimdiki sonsuz ihtimalleri düşlerdim. Benim gibi fakir insanlara, ailelere zengin olmalarında yardım etmek isterdim ki onların da hayattan keyif almayı sağlayan şeyleri olsun. Ve dünyada barış olmasını diliyordum. Bir gün Japonya'nın başbakanı olmayı hayal ediyordum. Ne kadar sağımsız mı!

Seher vakti, yakınlardaki çiyli tepelerden birine çıkar böcek yakalardım. Festival zamanı, seyyar tapınağı takip eder aslan maskesi takıp dans ederdim. Bunlar tatlı hatıralar... Ailem fakir olsa da Mizonokuchi'de geçen çocukluğum, hayatımda en mutlu olduğum zamandı. Şimdi bile memleketimi düşündüğümde gözyaşlarımı tutamıyorum. O zamana geri dönmek, bir kez daha içimde o masumiyeti duyarak umutla dolmak için her şeyi verirdim.

Mizonokuchi civarında, aşağı yukarı iki yüz Korelinin oturduğu bir köy vardı. Çoğunun, yakınlardaki cephane fabrikasında çalışmak için Kore'den buraya sürüklendiğini öğrendim. Babam Do Sam-dal da onlardan biriymiş. Bugün Güney Kore sınırlarında bulunan Bongchon-ri köyündeki bir çiftlikte doğan babam, on dört yaşındayken kaçırılıp Mizonokuchi'ye götürülmüş.

Benimse ilkokula başlayana kadar bir babam olduğundan haberim bile yoktu. Daha öncesinde ona dair anım da yok. Aslında babamın varlığını, annem beni daha sonra bir hapisane olduğunu anlayacağım o tuhaf yere, tanımadığım bir adamı ziyarete götürdüğünde öğrendim. İşte o gün, babamın kim olduğunu öğrendiğim gündü annemden. Görüş odasının camından gördüğüm bu sert adam, günün birinde eve geldi. Mahallemizde kötü bir namı vardı, akrabalarımız ondan çekinirdi.

Eve nadiren girer fakat buradayken de zamanını ağır kokulu bir likör içmekle geçirirdi. Göz açıp kapayıncaya kadar birkaç litre *sakeyi*¹ bitirebilirdi. Daha beteriye sarhoş olsun ya da olmasın ne zaman eve gelse annemi döverdi. Kız kardeşlerim korkudan kaçacak yer arardı. Bacağına sarılıp onu durdurmaya çalışsam da beni uzağa savururdu. Annem de bu esnada ağlamamaya çalışır, acıya dişlerini sıkarak katlanırdı. Yıllar boyunca onun yoluna çıkmamak için elimden geleni yaptım; beni pek umursamadığından kolay oluyordu. Fakat büyüdüğümde ondan hesap sormak defalarca aklımdan geçti.

Annemin adı Miyoko Ishikawa'ydı. 1925'te doğmuş. Anne ve babası, tarihî çarşının bir köşesinde tavukçu işletirmiş. Dükkânı büyükannem Hatsu çekip çevirmiş; oldukça zor ve pis bir işmiş. O zamanlar tavuk eti, bugünkü gibi temizce kesilip paketlenmiyormuş, şimdiyle alakası bile yokmuş. Kafesler dükkânın önünde karmakarışık hâlde durur; büyükannem de müşteri geldiğinde, ciyaklayan bir tavuğu alıp hemen orada kesiverirmiş.

Büyükannem astım hastasıydı, sık sık öksürük nöbetine tutulurdu. Ne zaman okuldan ya da oyundan geldiğimi görse belini tutar, "Mabo, biraz sırtımı ovar mısın?" derdi. Ben de birkaç dakika küçük sırtını ovalar, ona masaj yapardım. Birlikte geçirdiğimiz bu zamanlarda bana hep, "Sen kibar bir oğlansın. Baban gibi olma. Annen, babanla evlenmek gibi bir hataya nasıl düştü anlamıyorum." derdi.

Neden "hata" kelimesini kullandığını anlayabiliyordum. Ishikawa ailesi, o yörede kökü eskilere dayanan saygın bir aileymiş. Bu ailenin dalları, Mizonokuchi'de yayılmış. Yöre halkıyla yakından bağlı bir topluluk oluşturmuşlar. Büyükbabam Shoukichi, ben doğmadan ölmüş fakat bana onun her zaman ailesine ve topluluktaki diğer insanlara göz kulak olan kibar, iyi bir adam olduğunu söylediler. Annemi kız lisesine yollamış ve dikiş öğrenmesini istemiş. Ailesi zengin olmasa dahi çocuklarına her türlü eğitimi sağlamak için elinden geleni yapmış.

Annem güçlü bir kadındı. Oval yüzünün kendine has bir güzelliği vardı. Buna karşılık babamsa keskin gözlü, iri yarı vücutlu ve geniş omuzluydu. Annem onun neyini beğendi bilmiyorum ama belki de öz güvenine ve hayatta kalma tutkusuna vuruldu. Birlikte yaşamaya başladıklarında mahallenin şok geçirdiğinden eminim. İnsanlar arkalarından "Güzel ve Çirkin" diyor, annemin neden böyle berbat bir adamla evlendiğini merak ediyormuş.

Büyükannem bir keresinde bana, "Koreliler barbardır." demişti. Onu severdim ama bu lafına içlerim çıkmıştı. Kendimi

tüm kalbimle Japon hissetsem bile, onun da gayet iyi bildiği gibi yarı Koreliydim. Dayılarım Shiro ile Tatsukichi de arada sırada böyle şeyler söylerdi. Manchuria'da askerlik yapmak için Japon ordusuna çağrılmışlardı ve Korelileri her zaman bir avuç goril gibi zavallı, bakımsız olarak anlatırlardı. Böyle şeyleri babamın karşısında söyleyecek yürekleri yoktu tabii. Fakat babam ortalıkta yokken Shiro genellikle, "Miyoko ondan hemen boşanmalı. Korelilerin mayası bozuk işte." derdi. Böyle şeyler söylediğinde içim sızlardı ama bir yandan da ona katılırdım. Annemi dövdüğü zamanlarda, Korelilerin barbarlık namına yakışır davranan babamdan şiddetle tiksiniyordum. Her gün anneme işkence yapışını –ve bunu yaparken benimle kız kardeşlerimi ölümüne korkutuşunu– izledikten sonra büyükannem gibi, Korelilerden nefret ederek büyümem pek şaşırtıcı değildi.

Babam, arkasında yirmi otuz Koreliyle mahallede kasıla kasıla yürürdü. Koreliler arasındaki kabadayılardan biriydi ve sinirini bozan her Japon'la kavga etmeye can atardı. Kim olduğuna bakmazdı bile. Özel polis? Tabii. Jandarma? Gelsin. Koreliler onun kanatları altına girebilirdi fakat Japonlar, onu görünce kaçacak delik arardı.

Babam işleri kendi kafasına göre yapmakta ısrarcıydı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, ekibinden birkaç adamla sokakta korsan bir tezgâh açtı. Şeker, un, peksimet, kıyafet, babamın eskiden çalıştığı cephane mağazasında üretilen konserve yemekler ve Amerikalı askerlerden yasa dışı yollarla aldıkları başka ne varsa satıyorlardı. Bir gün babam ve arkadaşları, sattıkları mallar yüzünden Amerikalı askerlerle büyük bir kavga girmişler. Boşuna kötü şöhretli değildi babam.

Aslına bakılırsa o durumda başka şansı da yoktu. Japonlar, İkinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkınca iki milyon dört yüz bin Koreli, Japonya'da kaldı. Onlar ne kazanan ne kaybeden taraftandı ve gidecek bir yerleri yoktu. Serbest kaldıklarında sokağa atıldılar. Para kazanma fırsatlarının olmadığı, çaresiz,

yoksul bir hâlde Japon imparatorluk askerlerine giden erzak vagonlarına saldırdılar ve ganimeti karaborsada sattılar. Sabıkası olmayanların bile eşkıyalık yapmaktan başka şansı neredeyse yoktu.

Aslında bütün bu kanunsuzluk, bu insanları tuhaf bir şekilde özgür kıldı. Savaş sırasında iki acımasız yoldan birini seçmek zorundalardı: Ya düşman ordusunda asker olacaklar ya da savaş işçileri olarak köle gibi çalışacaklardı. Askerler, bombardımana karşı etten bir duvar olsunlar diye ön cephelelere sürülürdü. İşçiler, madenlerde ve mühimmat fabrikalarında bayılana –bazen ölene– kadar çalıştırılırdı. Eşkıyalarsa bir nevi özgür yaşardı.

Bir gün babam, daha sonra “Japonya’da Yaşayan Koreliler Teşkilatı” ismiyle bilinecek olan, “Japonya’da Yaşayan Koreliler Birliği”ne katıldı. Japonya’daki Koreliler için kurulan bu topluluk, Japonlarla Koreliler arasındaki dostluk ilkesini savundu ve Korelilerin Japonya’da düzenli, sağlıklı bir hayat yaşaması için çabaladı. Fakat bu, görüldüğü kadar kolay değildi. İkinci Dünya Savaşı’ndan itibaren Japonya’da “kalıcı oturuma” sahip birçok Koreli, Komünist Parti’yi destekledi. Komünizm ilkeleri antiemperyalistti ve parti, yerleşik Korelilerin haklarını savundu. Savaşın ardından kurulan Birlik’ten kısa süre sonra Kim Chon-hae adında ünlü bir komünist, birkaç tane daha Komünist Parti üyesiyle birlikte hapisten çıkarıldı. Bu insanlar hapisanede de muhalif kalmışlar, düşünce yapılarını değiştirmeyi reddetmişlerdi. Salıverilmelerinden sonra Birlik üzerinde büyük bir etkileri oldu ve Birlik, doğal olarak sol görüşe kaydı. Fakat o dönemler, babamın tercihlerini belirleyen temel etkenlerin sosyalizmle en ufak bir ilgisi yoktu. Onun için önemli olan şey milliyetçilikti.

Bana göre sosyalist hareket, milliyetçi hareket ve karaborsadaki sert bir kavga arasında pek de fark yoktu. Bütün bu insanların ortak yanları vardı: Japonya’da bıraktıkları geçmişleri ve fakirlikleri... Yalnızca kendi varlıklarını sürdürmek is-

tiyorlardı. Bu da bir tür güç elde edebilmek için savaşmaları gerektiği anlamına geliyordu.

Birlik'in içinde babam, "Kaplan" olarak bilinmeye başlamış. Şaşırtıcı değil. Sadık sokak dövüşçülerinden oluşan bir "kolluk kuvveti" varmış; gerçekteyse eski dükkânın önünde buluşup, varilde ateş yakıp bütün gün likör yuvarlayan adamlar. Karaborsadaki sorunları mı tartışıyorlardı yoksa "kolluk kuvveti"ne ihtiyaç duyulmasını mı bekliyorlardı, bilmiyorum fakat ne zaman bir şey olsa ve onları çağırırsalar hemen kalkıp olay yerine koşarlardı.

Sonunda, babam için her şey bitti. Japonya'da Yaşayan Koreliler Birliği, terörist grup olarak addedildi ve 1949'da dağıtılması emredildi. Japonya'daki Koreliler Teşkilatı birçok kişinin hayatındaki boşluğu doldurmuştu fakat zaman değişti. Kamu düzeni sağlanmış, babam gibi fevri ve cahil bir sokak dövüşçüsüne ihtiyaç kalmamıştı. Yeni kurulan Teşkilat'ın ihtiyaç duyduğu şey, nitelikli yöneticilerdi. Okuma yazmayı bile bilmeyen babamın yeni düzende yeri yoktu. Şimdi o gruptan dışlanışının, Kuzey Kore'de olduğu söylenen harika hayat hakkındaki vaatlere inanmasını daha kolay hâle getirip getirmediğini merak ediyorum.

Bugünlerde aklıma daha fazla anı hücum ediyor. Bazen, keşke hatırlamasam diyorum.

Üç küçük kız kardeşim vardı: Eiko, Hifumi ve Masako. Fakat Japonya'da neredeyse hiç birlikte yaşamadık. Çok fakir olduğumuzdan, bizi bakılmamız için akrabalarımızın evlerine yollamışlardı; böylece yük hafıflıyordu. Ben ilkokulun son yılındayken Tokyo'daki Nakano'ya taşındığımızda bu durum sona erdi. Babam, inşaat sanayisinde bir iş bulmaya karar vermişti. Ya da böyle söylüyordu. Alelacele taşınmak zorunda kaldığımızı hatırlıyorum. Komşularımızla vedalaşacak zamanımız bile olmamıştı ve sevgili büyükannemizi geride bırakmıştık.

Her şeyi geride bırakıp hiç görmediğim bir yere taşınma fikri kötü gelse de başlangıçta yeni hayatımızdan mutluydum. Gerçek bir aile gibi yaşamaya başlamıştık. Sabahları birlikte kalkıyor, akşamları birlikte yatıyorduk. Yemekleri hep beraber yiyor ve aile rutinlerini yerine getiriyorduk. Böylesi küçük şeyler benim için çok anlamlıydı. Neticede bunlar, ailevi sevgi bağlarıyla bizi birbirimize bağlar. Ancak mutlu zamanlar, neredeyse başlamadan bitti. Babamın dayakları çok geçmeden geri geldi, üstelik eskisinden de beter.

Gelişimizden birkaç hafta sonra, babam yine eve gelmez içmeye başladı. Suratına kapkara, sert bir ifade oturana kadar içerdi. Annem, bunu görür görmez beni ve kız kardeşlerimi yan odaya kaçırırdı. Orada çaresizce bekler, kaçınılmaz olanı dinlerdik. Anneme bağırırken çıkardığı ses... Ona vuruş sesleri... Onun gözyaşları içinde attığı çığlıkları bastırmaya çalışırken çıkardığı sesler... Her gece, ama her gece aynı şey... Çoğu zaman anneme ne söylediğini anlamazdım fakat her ne diyorsa annem ona hiç karşı koymazdı. Yalnızca ağlardı. Birkaç defa odaya dalıp babamı durdurmaya çalıştım. Hatta bir kere bacağına ısırdım fakat beni yere çaldı. Annem üzerime yatar, bedeniyle bana siper olurdu. En sonunda babam ya sıkılırdı ya da çok sarhoş olduğundan evden çıkıp gecenin karanlığına karışırdı. Annem, kız kardeşlerim ve ben yerde yan yana oturur, sessizce ağlardık.

Bir gece komşulardan biri, annemin çığlıklarını duydu ve eve geldi. Babam hazırlıksız yakalandı fakat hemen sonra adamı boynundan yakaladı, duvara dayadı ve bayıltana kadar dövdü. Bu olaydan sonra bir daha kimse evimize gelmedi.

Her şey giderek daha da kötüleşti. Babam gecenin bir yarısı eve geldiğinde, sırf dövebilmek için annemi uyandırırıldı. Her gece onun o manyak suratını gördüğümde sanki şeytana bakıyormuşum gibi ödüm kopardı. Uyuyamıyordum. O surat, gözümün önünden gitmiyordu. Uyursam da kâbusunu görüyordum.

Sonra en kötü gece geldi. Sonbahardı. On iki on üç yaşlarındaydım. Babam eve geldiğinde her zamanki gibi zil zurna

sarhoştı. Ama bu kez hiçbir şey söylemedi. Mutfağa gitti ve ekmek bıçağıyla döndü. Annemin boğazına bıçağı dayayıp onu dışarı çıkardı. Onları takip etmeliydim.

Saklandığım çalıktan babamın annemi engebeli, dik bir tepeyi tırmanması için zorladığını gördüm. İnşaatta kullanılması için taş ocağından çıkarılmış toprak ve kumdu bu. Tepenin zirvesine doğru çıkarlarken onları izledim. Bıçağın zifiri karanlıktaki parlayışı beni korkudan tir tir titretiyordu. Avazı çıktığı kadar bağırdı ve sertçe itti annemi. Kadıncağız geriledikten sonra iniltiyle aşağıya yuvarlandı. Babam bir an için orada durdu, yukarıdan aşağıya bakarken elindeki bıçak parıldamaya devam ediyordu. Eve doğru yürümeye başladı.

Tepeye koştum, annemin düştüğünü gördüğüm uca. Ne kadar yüksek olduğunu kestiremesem de aşağı atladım. Neyse ki toprak yumuşakmış, canım yanmadı. Annem orada kırılmış bir oyuncak bebek gibi yatıyordu; elbisesi kana bulanmıştı. Doğrultup sarıldım ona. “Ölemezsin! Kollarımda ölemezsin! Kollarımda ölüp beni bırakamazsın!” diye bağırdım. Birden kendine geldi. Ben sarılmaya devam ederken, “Masabo, gitmem gerek. Gitmezsem beni öldürecek. Güçlü olmalısın.” dedi. Ona sımsıkı sarılmışken çaresiz ve terk edilmiş hissettim kendimi. O benim her şeyimdi, hayatımdaki tek iyi insan; fakat başka şans olmadığını biliyordum.

Karanlıkta topallarken bana tutundu. Garın yanındaki hastaneye daldım ve doktoru uyandırdım. İyi bir adamdı doktor, anneme pansuman yaparken hiçbir şey sormadı. Mucize gibi, anneme tek dikiş bile atılmadı.

Sonra, garın yanındaki bir bankta sessizce günün ilk trenini bekledik. Annem birden konuşmaya başladı:

“Endişelenme,” dedi. “Çok çalışıp para biriktireceğim. Seninle kız kardeşlerin için geri geleceğim, o zamana kadar beni bekle.”

Ardından sessizce ağladı. Yüzünü hiç bu kadar soluk ve zayıf görmemiştim. Boş gözlerle bakıyordu. Güçlü olmak is-

tiyordum fakat annem yara bere içindeydi. Elimden hiçbir şey gelmiyordu. Bütün korku ve çaresizliğimle gözyaşlarım boşaldı. Neden annem bu kadar çok çile çekmek zorundaydı? Babamın bu tatlı, iyi kadına nefreti niyeydi? Bir türlü anlamıyordum.

Tren istasyona girdiğinde annem kalktı, çabucak sarıldı bana ve gitti. Bir de turnikeden geçince dönüp el salladı. Sonra ağır ağır eve döndüm. Bomboş, şaşkın ve tamamen yalnız hissediyordum.

Babam hiçbir şey olmamış gibi davranıyordu. Her şeyi daha kötü yapmak istercesine annemin gidişinden az zaman sonra babamın metresi eve taşındı. Adı Kanehara'ydı ve babam gibi Koreliydi. Kaba ve acımasızdı, özellikle de kız kardeşlerime karşı; fakat babam, Kanehara'ya hiç vurmadı. Bir kere bile... Birbirlerine kör kütük âşık oluşları beni çok şaşırtır, hareketleri mide mi bulandırır. Her zaman güçlü kalmaya çalıştım. Annemin özleminden her gece ağlayan kız kardeşlerimse Kanehara'nın azarını, tokatını yerlerdi. Anneme duydukları hasret katlanırdı.

Okula gitmeyi bırakıp her gün Tokyo'yu arşınlayarak annemi aramaya başladım. Her sabah trene bindim ve saatlerce dolaştım sokaklarda. En az altı ay yaptım bunu. Kararlıydım, o bölgedeki bütün restoranlara titizlikle baktım ve sonunda aradığımı buldum. Onu bir restoran camından gördüğümde masayı siliyordu. Kıpırdamadan izledim. Ağlamamı gören restoran sahibi şüphelense de içeri çağırdı beni. Hemen koştum ve sarıldım anneciğime.

Restoran sahibi bana yiyecek bir şeyler verdi. Bir anda dilimin bağı çözüldü, durmadan konuşuyordum. Anneme Kanehara'yı anlattım; eve gelişini, kız kardeşlerime davranışını, yavru rularının onu nasıl özlediğini... Durmadan konuştum. Hafifçe gülümsedi, "Biraz daha sabret." deyip kolyesi ile alyansını çıkardı. "Başın belaya girerse bunları tefeciye ver," dedi. "Babana

benden bahsetme, tamam mı? Beni gördüğünü bile söyleme. Nerede olduğumu bilmesin.”

Annemi bulduğum için okula geri döndüm ve hemen her gün, okuldan çıkar çıkmaz soluğu onun yanında aldım. Hafta sonları ya da resmî tatillerde küçük kız kardeşlerimi götürdüğüm de olurdu. Hikâyemizden haberli olduğu için mi bilmem, restoranın sahibi bize çok iyi davranırdı. Kanehara beni istediği kadar dövebilirdi artık, günün birinde annemin gelip bizi kurtaracağına bütün kalbimle inanıyordum.

Geriye dönüp baktığımda, babamın düşünce yapısını anlayabilsem de yaptıklarını asla affedemem.

En parlak zamanlarında yirmi otuz adamı vardı ve patron oydu. Elebaşı, mafya babası.. Karaborsada nereli olduğunuz ya da nereden geldiğiniz önemli değildir. Eski asker de olabilirsiniz, bir asilzade de. Japon, Koreli hiç fark etmez. Önemli olan bileğinizin gücüdür; babam da bu kavga gürültü içinde yaşamayı iyi biliyordu. Savaşın ardından her şey normale döndüğündeyse babamın gücünün önemi kalmadı. Bir anda milliyetler ve geçmişler önemli oluverdi. Bu yeni hiyerarşide babam bir hiçti. İşe yarar tek akrabası yoktu. Daha beteri, o Koreliydi. İş bulması her zaman daha zordu. Koreliler Birliği yasa dışı ilan edilince “kolluk kuvvetleri”ndeki liderliği de sona erdi. Eski yoldaşları, Japonya’daki Koreliler Teşkilatında basamakları tırmanırken babam, amaçsızca çamurda debelenmeye devam etti. Acısını da annemden çıkardı. Ailesi varlıklı sayılan annem yeterli bir eğitime sahipti, babamın her zaman isteyip de ulaşamadığı şeylerdi bunlar. Annem bu yüzden, babamın dünyaya duyduğu öfkeyi omuzlarında taşımak zorunda kaldı. Başlangıçta babamın Kanehara’ya neden hiç el kaldırmadığını merak ediyordum. Sanırım babama sahip olamadıklarını hatırlatmadığı ve Koreli olduğu içindi.

O zamanlarda öğrendiğim bir şey varsa o da bazı insanların babam gibi güç gösterisi yapmak için yer aradıkları, bazılarıninsa şiddete başvurmak için belirli sebepleri olduğudur.

İlkokulun son senesinde babam, Korece bilmiyor olmama rağmen beni Kore ortaokuluna yollamaya karar verdi. Gitmek istemedim ama ona başkaldıracak cesaretim de yoktu. Bu yüzden ortaokula orada başladım.

Okuldaki çocukların çoğu fakir ailelerdendi. Etnik ayrımcılıktan dolayı fakir olduğumuz ortadaydı. Birçok öğrenci bundan şikâyetçi değildi, yalnızca geçinmeye çalışıyorlardı fakat büsbütün sineye çektikleri de söylenemezdi. Arkadaşlarım okul çıkışlarında ya da dışarıda oynarken sık sık Japonlarla atışıldılar. Zaman içinde etnik ayrımcılıkla şiddeti ilişkilendirmeye başladılar. Bu, tamamen düz mantıktı. Biri sana vurursa diğer yanağını dönmezdin. Karşılık verirdin. Hem de iki misliyle.

Sınıf arkadaşlarımı izledikçe aklım karışırdı. Bir süredir aynı sınıfa paylaşıyor olmamız, onlara kanımı ısındırmıştı. Büyükbabamın, büyükbabamın ve diğer akrabalarımın yanıldığını anladım. Koreliler, onların anlattığı gibi canavar değil ama kesinlikle sertlerdi. -Nasıl olmasınlar?- Buna rağmen sıcak ve iyiydiler. Çoğuyla mesafemi korusam da sıra arkadaşım Kan Te-son'la konuşmaya başladım. Herkesin saçı küt kesilmişti ancak Son'un saçı, okul kurallarına rağmen dağınık gibiydi. Saçları yeleye benzediğinden ona "Aslan" derdik.

Aslan, ailemin durumunu öğrenince beni evlerine davet etti. Bir şeker fabrikasının yanındaki Kore mahallesinin dolambaçlı sokaklarından çıktık ve havayı güzel bir şeker kokusu sardı. Evlerine girer girmez bana aç olup olmadığımı sorduktan sonra mutfağa giren annesi ellerinde; pilav, Kore turşusu ve başka çeşitlerle geldi. Masa yemeklerle doluvermişti.

Tıka basa gırtlığıma kadar pilavla dolu olmama rağmen o daha fazla yemem için ısrar ediyordu. Aslan'la annesinin beni izlerken tebessüm ettiklerini fark ettim. Anne sevgisini tatmıştım; kız kardeşlerimin de çok seviyordum fakat bu, ak-

rabam olmayan insanların bana sevgi duyduğunu hissettiğim ilk andı. Sıcaklıklarını ve anlayışlarını duyumsayabiliyordum. Dürüst olmak gerekirse o kadar şaşkındım ki zar zor yutuyordum. O günden sonra Aslan'ın evi, rahatlayabildiğim tek yer oldu. İnşili çıkışlı hayatımda onun ailesinin iyiliğini hiç unutmadım.

Aslan'la arkadaşlığım sayesinde sınıftakilerle daha rahat konuşmaya başladım. Fakat derslerin çoğunu hiç anlamazdım çünkü Korece işlenirdi. Matematik iyiydi, fen de bir yere kadar. Geri kalanlar tamamen anlamsız gelirdi. Koreceyi hiç bilmeyen yalnızca ben değildim. Ne oldu biliyor musunuz? Kuralları esneten birkaç öğretmen, bize dersleri Japonca anlattılar. İsyankârlar!

Bize, Kim Il-sung'un "Kore'yi sömürgecilikten kurtaran kral" olduğu öğretildi. ABD emperyalistleri ile onların Güney Koreli uşaklarına karşı savaşmış ve kazanmıştı. Kim Il-sung'un kusursuz, yenilmez bir general olduğunu kafamıza kazımışlardı. Öğretmenlerin, yeni kurulan bir ulusun bu Büyük Lider'iyile gurur duyduğunu görebiliyordum.

O dönemde Japonya bir ekonomik kriz yaşadı. Birçok şirketin iflasıyla birlikte işsizlik fırladı. Koreliler bu işsizler yığınının en altındaydı. Zaten kötü durumdaki birçok aile daha da kötüyü gördü. Bu sırada Kuzey Kore'de Kim Il-sung, sosyalist bir ütopya kurduğunu ilan etti. Adı, Chollima Hareketi'ydi. Hepimiz gibi öğretmenlerimiz de fakirdi ve bundan kurtulmak için fırsat kollardı. İşte bu topraklar "vadedilmiş topraklar", "dünyadaki cennet", "bal ve süten yapılma bir ülke"ydi. Çaresizlikleri içinde kandıkları bu yalanları bize aktardılar. Yarım yamalak dinledim anlattıklarını. Evet, karşı kıyıda "dünyadaki cennet" vardı ama benim umursadığım, şimdi ve burasıydı. Yaşadığım hayatı nasıl daha iyi hâle getirebilirdim? Sokaklarda gösteriler düzenleniyor, ailem kıt kanaat geçiniyordu. Sürekli uçurumun kenarındaydık. Dahası Kanehara hâlâ bizimle yaşıyordu ve kız kardeşlerimle birlikte her hafta

sonu gizli gizli annemizi görmeye gidiyorduk. Her gün etrafımda bu kadar şey olup biterken Kuzey Kore “cennetini” umursayamıyordum.

Annemin kaçmasının üzerinden neredeyse bir sene geçmişti ki bir gün eve geldiğimde kapının önünde çokça ayakkabı gördüm. İçeride birkaç adam babamı azarlıyor, en önemlisi buna karşılık ölümüne dövülmüyorlardı. Muhtemelen onlar, Teşkilat’tan önemli kişilerdi. Sessizce içeri girdim ve konuşulanları dinledim. İçlerinden biri, “Bak, karın konusunda aklını başına toplamazsan seninle arkadaşlığımızı keseceğiz,” dedi. Bir diğeri, “Bu meseleyi Teşkilat’a götürürsek bitersin.” dedi. Teker teker payladılar babamı. Anneme yaptıklarını, bütün o pis detayları anlattırırken *tatamileri*² yumrukladılar ve bağırıp çağırdılar. Bir saat sonra dertlerini anlatmışlardı, kalkıp gittiler. Babamla beraber Kanehara da gitti fakat nereye sıvıştıklarını tahmin edemiyordum. O gece tek başına döndü babam. Kanehara’nın nereye gittiğini bilmiyordum. Onu bir daha hiç görmedim.

Birkaç gün sonra Teşkilat’a bağlı birkaç adam, annemi eve getirdi. Olayların seyrine öylesine şaşırmışım ki tek yapabildiğim şey büyülenerek izlemektir. Teşkilat’tan bir adam, annemin önünde yerlere kapandı ve “Kocan bize kendini toparlayacağının sözünü verdi. Ona bir şans daha vermek ister misin? Yalnızca evliliğinizi değil, çocuklarını da düşün.” dedi. Annem sersemlemişti, sessizdi fakat en sonunda dönmeyi kabul etti. Kız kardeşlerim mutluluk ve heyecandan çığlık atsalar da ben oldukça endişeliydim. Aklımda sadece babamın annemi dövmeye başlayacağı düşüncesi vardı. Ancak ne zaman? Bir gün geçti, bir şey olmadı. Bir hafta, sonra bir ay. Hayır. Babam anneme hiç vurmadı. Teşkilat’tan adamlar arada bir durumu kontrol etmeye geliyordu.

Bununla da kalmadılar. Babamı işsizliğinden dolayı da sıkıştırıyorlardı. Eve gelip onu acımasızca paylıyorlardı. “Bak!

2 Geleneksel Japon tarzı odaların zeminini döşemek için kullanılan 1x2 m. ölçüsünde dikdörtgen bir minder türü.

İşsizsin. Ne yaptığını sanıyorsun? Durmadan içip karına hayatı dar ediyorsun. Fakat şuraya gitseydin... Orada iş kaynıyor! Aklını başına topla! Daha çocuklarını üniversiteye göndereceksin.” “Oranın” neresi olduğunu bilmiyordum fakat ona sürekli oraya “geri” dönmesini tembihliyorlardı. Konuştular da konuştular, bazen gece yarısından sonraya kadar bile sürdüğü oluyordu bu konuşmaların. Benim odamı onların bulunduğu odadan ayıran ince, sürgülü kapıdan konuştukları her kelimeyi duyabiliyordum. Kesinlikle hayatımı tamamen değiştirecek bir şeyi tartışıyorlardı. Geri dönüşü olmayan bir şeyi... Hayret! Aynı şey okulda da konuşulmaya başlandı. “Kuzey Kore sizin ülkeniz. Orası dünyadaki cennet. İşte size fırsat, eve dönün!” Fakat Kuzey Kore benim ülkem değildi. Benimle hiçbir alakası yoktu. Neden babamı oraya “dönmeye” teşvik ediyorlardı?

Hafızam beni yanıltmıyorsa 8 Eylül 1958 tarihinde okulda dinlediğimiz bir konuşmada, Kim Il-sung bu konu hakkında bağırmaya devam ediyor, “Japonya’da yaşayan kardeşlerimiz haklarından mahrumlar ve ayrımcılığa maruz kalıyorlar. Bu yüzden fakirlik içinde yaşıyorlar ve ana vatanlarına geri dönmek istiyorlar. Biz, onlara kucak açıyoruz. Halk Cumhuriyeti hükümeti, eve döndükleri takdirde onlara yeni bir hayata başlama garantisi veriyor, iyi yaşam koşulları sağlayacağımızın sözünü veriyoruz.” gibi şeyler söylüyordu. “Kuzey Kore’ye dönme” ifadesi bana hâlâ yabancıydı. Babam, Kore’nin güney kısmındandı, kuzeyli değildi ki. Babam doğduğunda Kuzey Kore bile yoktu. Neden hiç bilmediği bir yere “dönsündü”?

Kim Il-sung’un açıklamalarından sonra Koreliler Birliği, yardımseverlik kisvesi altında büyük bir eve dönüş kampanyası başlattı. Sonraki sene, 1959’da, Japon Kızılhaçıyla Kore Kızılhaçı Kalküta’da gizli bir “Dönüş Anlaşması” imzalamışlardı. Dört ay sonra geri dönenlerden oluşan ilk grubu taşıyan gemi, Japonya’nın Niigata Limanı’ndan ayrılmasının ardından Japonya’daki Koreliler Teşkilatından insanlar, bizi de gitmeye ikna etmek için kapımıza gelmeye başladı. Hepsi, büyük eve dönüşten yanaydı.

Uluslararası Kızıl Haç Komitesinin bütün bunlardan haberi var mıydı? Birleşik Devletler'in? BM'nin? Evet, evet ve evet. Peki, bu konu hakkında ne yaptılar? Hiçbir şey.

Sözde eve dönüşün ilk günlerinde yaklaşık yetmiş bin insan Japonya'dan, karşı kıyıdaki Kuzey Kore'ye gitti. Üç buçuk yıllık kısa bir aralık haricinde göç, 1984'e kadar devam etti. Süreç boyunca yaklaşık yüz bin Koreliyle iki bin Japon eş, Kuzey Kore'ye gitti. Bu, devasa bir kitlesel göçtü. Hatta tarihte, bu kadar insanın kapitalist bir ülkeden sosyalist bir ülkeye taşındığı ilk (ve tek) olay budur.

Japonya hükümeti, güya yardımseverlik adı altında, eve dönüşü aktif destek verdi. Fakat bana göre son derece alçak ve alaycı bir fırsatçılığın peşindeydi. Aslında her şey ortada. Japon İmparatorluğu, binlerce Koreliyi Japonya'ya zorla köle olarak çalışmak üzere getirdi, sonra da onları besleyemedi. Şimdiyse hükümet, ayrımcılığa uğramış ve savaş sonrası yıllarda aç kalmış bu Korelilerle ailelerinin, toplumsal bir huzursuzluk kaynağı olmasından korkuyordu. Onları Kore'ye geri yollamak, bu meseleyi çözecekti. Hepsi bu.

Kuzey Kore hükümetine göre de Kore Savaşı'ndan sonra ülkeyi acilen yeniden inşa etmek gerekiyordu. Bir işçi akınından daha iyi ne olabilirdi? Kim Il-sung, dünyaya Kuzey Kore'nin Güney Kore'den daha üstün olduğunu kanıtlamak için can atıyordu. Büyük Yürüyüş'e (ona bu ismi vermiştim) nefer olarak katılmak için binlerce Korelinin gelmesi, onun çılgın hayallerini körüklemişti.

Evet; büyük eve dönüş, iki hükümetin de işine geliyordu. İşin içindeki insanlar haricinde herkes için karşılıklı, mükemmel bir kazanç.

Çocuksu, hatta histerik açıklamaların ardı arkası kesilmiyordu. "Kuzey Kore'de çalışmanın ve okumanın tadını çıkarın!" ve "Kuzey Kore, dünyadaki cennettir!" Teşkilat ve medya bu suçu paylaşıyordu. Teşkilat'ın gediklileri hayal dünyasında yaşıyordu ve sahilıkları gazetecileri kor umuştu. Ah, Japonya'nın

sömürgeci geçmişinden tabii ki suçluluk duyuyorlardı fakat bu duygu, muhakeme becerilerini sivriltmek yerine akıllarını karıştırdı. Şaşkına dönmüşlerdi. Yani yirminci yüzyılın ikinci yarısındaydık ve onlar, ütopyaya giden yolun komünizmden geçtiğine inanıyorlardı; inanılmaz! Acaba bu fikirleri yayanlar yıllar sonra, sebep oldukları derin acıların farkına vardılar mı?

İnsanların göç etme kararının arkasında yatanın masum bir ütopyiklik olduğuna inanmadığımı da ekleyeyim. Japonya'da yaşayan yurtsuz Korelilerin çoğunu ikna eden şey, daha basitti: "Eğer ana vatana dönerseniz devlet size düzenli bir hayat ve çocuklarınıza birinci sınıf eğitim sağlayacak." İşsiz, karın tokluğuna çalışan ve her türlü pis işi yapan sayısız Koreli için sosyalizmin farazi vaatleri, düzenli bir hayat ve çocuklar için parlak gelecek umutlarının yanında önemsizdi.

1959'da, bir akşam okuldan eve geldiğimde babam, "Ülke-me geri dönüyoruz." dedi. Öfkeden ve şaşkınlıktan titredim. "Olmaz!" dedim. "Gitmek istemiyorum!" Kalbim küt küt atıyordu, yardım dilenerek annemle kız kardeşlerime döndüm. Kız kardeşlerim olup bitenleri anlayacak yaşta değillerdi, bu yüzden babam lafına devam ederken ürkekçe dinlediler. "Burada yiyecek neyimiz var? Neredeyse hiçbir şey... Fakat oraya gidersek düzenli bir hayatımız olacak, burada hiçbir zaman elde edemediğimiz bir şey!" Annem araya girdiğinde sesi titriyordu. "İyi de ben Korece bilmiyorum. Orada nasıl yaşarım?" Korkmuş gibiydi ve babama itiraz edeceğini düşünüp umutlanmışım fakat gitmeyeceğini de söylememişti.

Annemle birlikte, babamın dediklerini büyükanneme söylemeye gidince büyükannem çok sinirlendi. Neredeyse felç geçirecekti. "Bu berbat bir fikir! Ciddi olamazsınız. Koreliler barbardır, aynı kocan gibi. Üstelik sen ve çocuklar Japon'sunuz. Kuzey Koreliler sizden nefret edecek, sizi kullanacaklar. Bunun sonunun iyi olmayacağından eminim." Onu hiç bu kadar sinirli görmemişim.

Eve döndüğümüzde Teşkilat'tan birkaç pislik, evde dola-
nıyordu.

Her gün annemi görmeye gelmiş, vaatler vererek onu ikna etmişlerdi. "Oraya gidersen kocanla bir daha kavga etmeyeceksin. Çocukların bedavaya okula gidecek. Üç sene geçtikten sonra Japonya'ya ziyaret için gelebileceksin." demişlerdi. Yal-takçı pislikler. Onlardan nefret ediyordum.

Sonunda kazandılar. O pişler kazandı. Annem, babamla Kuzey Kore'ye gitmeyi kabul etti. Hayretler içindeydim. Çılgına dönmüştüm. Annemin aklından neler geçiyordu? Onunla gitmeyi nasıl kabul ederdi? Aşktan mı? Çektiği onca şeyden sonra? Yoksa bunu bir görev mi biliyordu? Gerçekten daha iyi bir hayat vaatlerine inanmış mıydı? Hiçbir zaman bilemeyeceğim.

Yola çıkış tarihimiz Ocak 1960 olarak belirlenmişti. O gün geldiğinde babam, annem, kız kardeşlerim ve ben, evimizden son kez çıkıp koca bir kalabalığın toplandığı Shinagawa İstasyonu'na gittik. Faydasız olduğunu bilsem de kalabalıkta büyükanne, amcalarımı ve kuzenlerimi aradı gözlerim. Ama hiçbir yoktu. Büyükanne, annemi evlatlıktan reddettiğini ve onunla bir daha asla konuşmayacağını söylemişti. Yine de onlardan birinin -herhangi birinin- vedalaşmaya gelmesini bekledim. Bir bando takımı, sıkı düzeniyle kahramanca yürürken kalabalığın üzerinde sağır edici bir ses yankılandı. Her yerde insanlar "Oley!" diye bağırıyordu.

Arkadaşım Aslan, kalabalığı yarararak geldi. Omuzlarımdan tutup sarstı beni, gözyaşlarına boğulmuştu.

"Gerçekten gidiyor musun?"

"Sana yazacağım. Bir gün geri döneceğime söz veriyorum."

Söyleyebildiklerim bunlardı. Mideme kramplar giriyordu. Trene binerken içimde karmakarışık hisler vardı. Arkama dönüp baktığımda bembeyaz kesilmişti suratı. Onu bir daha göremeyeceğimi anladım.

Tren kalktığında her yerden gelen tezahürat ve çığlık sesleri, müthiş bir kakofoni oluşturunuyordu. Trendeki bütün yetişkinler hep birden ağlamaya başladı. Sebebini merak ettim. Ne de olsa ana vatanlarına dönüyorlardı, neden üzgünlerdi? Bu, olacak kötü şeylerin habercisiydi sanki.

İkinci Bölüm

Trenden indik ve sonraki üç günü geçireceğimiz kalabalık, kaotik Japon Kızılhaç merkezine sokulduk. Sonra, hiçbirimizin daha önce yaşamadığı bir ülkeye resmî “geri dönüş” işlemleri için damgalanmaya götürüldük. Bazı Japon kadınlar, Koreli belgelerini alınca Japon pasaportlarını bıraktılar fakat annem, kendininkini sakladı. Onca kâğıdın içinde, kenara bir yere yazılmış cümlede, “Kuzey Kore’ye yerleştiğiniz zaman Japonya’dan resmî bir izin almadan geri dönemezsiniz.” diyordu. Japonya doğumlu olduğum için bir gün geri dönmek istersem sorun çıkmayacağını umut ediyordum. Fakat bürokratik adımları geçtikçe ezici bir dehşete kapıldım.

En sonunda otobüslerle limana gittik ve hurda görünümlü bir Sovyet gemisi olan *Kuririon*’a bindirildik. Kızılhaç, boylarını aşan belgelerle uğraşmadı ve insanlar güverteye yığıldılar. Gemi biz bindikten kısa süre sonra yola çıktı. Geriye dönüş yoktu. Niigata Limanı’ndan ayrılırken perişan hâlde Japonya’ya baktım; sonra donuk, kurşuni dalgaların pruvaya vuruşunu izledim. Dalgalar, Japon Denizi’ni döven soğuk rüzgârlara rağmen yalnızca tişört giymiş hâlde güvertede çalışan Sovyet denizcileri sırlıslam ediyordu.

Etrafa bakındım. Bazı yolcular akıl almaz biçimde, yanlarında hiçbir eşya olmadan binmişlerdi gemiye. Ne düşünmüşlerdi? Japonya’daki Koreliler Teşkilatının yayımladığı komik bildirileri hatırladım: “Kuzey Kore’ye giderseniz ihtiyaç duyacağınız her şeyi alabilecek gücünüz olacak.” İşte size, körü körüne inanmak!

Denizde geçen iki uzun günden sonra birisi Kuzey Kore’nin Chongjin Limanı’na yaklaştığımızı söylediğinde ran-

zamdaydım. Hepimiz güverteye koştuk. Uzaklarda bir dağ seçebildim. Çıplak ve sefil görünüyordu. Ağaçlar yok denecek kadar azdı. Birisi, “Yaşasın Büyük General Kim Il-sung!” diye bağırdı. Yolculardan bazıları havaya girdi ve tezahürata katıldı. Fakat diğerlerinden yükselen sesin rengi başkaydı. Daha yüksek ve daha korkutucu hâle gelen bir inlemeyle çığlık karışımı. Yanımda duran yaşlı bir adam küpeşteyi tuttu. “Bu...” sesi kısıldı. “Bu düşündüğüm şey değil.” diyebildi zar zor. Vücudu gerildi ve elleri, benzi atmış yüzü kadar beyazlaştı. Hayaleti andıran görünüşü beni ürpertti. Isınmak için kız kardeşim Eiko’ya sokuldum, biraz da rahatlamak için. O boş dağa baktıkça başımıza neler geleceğini düşündüm.

Limana yaklaştıkça yakınlarla demirlenmiş birkaç paslı gemi gördüm. Tamamen terk edilmiş görünüyorlardı. Ne boşaltılmayı bekleyen bir yük ne de iskelede rıhtım işçileri vardı. Bir hayalet liman... Arkadaki çıplak tepeler, her şeyi daha ıssız ve kasvetli gösteriyordu.

Rıhtımdaki orkestra, hafif ve akılda kalıcı bir müzik çalıyordu. Kuzey Kore’ye hoş geldiniz! Niigata’daki berbat bandoyu hatırladım. Mutlu, saçma ve gereksiz gösterişini... Şimdi de soğuk rüzgârda çalan bu hüzünlü orkestra. Gemi, iskeleye yaklaştıkça çalanların hepsinin kız öğrenciler olduğunu gördüm. Kışın ortasında olmamıza rağmen Kore’nin ulusal kostümü ince bir ceket giymişlerdi sadece. Sert rüzgâr göz açtırmıyordu. Tekrar baktım, suratlarına baktım. Sahte gülüşlerine... Böyle bir şeyi televizyonda mutlaka görmüş olmalısınız. Kız öğrencilerin bu tuhaf görüntüsü, Sevgili Lider’in doğum gününü ya da başka bir kasvetli yıl dönümünü kutlamak için Pyongyang’da otomatikman ortaya çıkar. İşte onlar da prototip olarak oradaydılar. Beyni yıkanmışların sabit ve anlamsız sırıtışı... O zamanlar gördüğüm şeyi tam anlamasam da saçmalıktan ibaret olduğunu biliyordum.

İskeleye vardığımızda birkaç Kuzey Koreli, yüklerimizi indirmeye yardım etmek için güverteye çıktı. Kıyafetleri,

ayakkabıları, her bir şeyleri, bu cennetin vatandaşlarının bizim Japonya'daki zor hayatımızda olduğumuzdan katbekat daha fakir olduğunu gösteriyordu. Köprüden iskeleyle inerken bize verdikleri belgeyi düşünüyordum. Bir "geri dönüş başvurusu"ndan bahsediyordu ve maddelerden biri şuydu: "Herhangi bir adımda, Kuzey Kore'ye girmek üzere olsanız bile, Japonya'ya geri dönmek isterseniz derhâl etrafınızdaki Kızılhaç üyelerinden birini bilgilendiriniz." Telaş içinde bir Kızılhaç çalışanını aradım fakat babam, elini omuzlarıma koydu ve beni ittirdi. Çaresizce köprüden inmeye devam ettim.

Tekrar doğdum.

Otobüslere doğru güdüldük ve şehirdeki kabul merkezlerine götürüldük. Yalnızlık içinde camdan dışarı bakıp bana umut verecek bir şeyler aradım. Şehre giderken yalnızca birkaç ev, Kore Savaşı'nda açılan bomba kraterleriyle yaralanmış kasvetli topraklar gördüm. Vardığımızda, insanların işleriyle barınacakları yerleri belirleyen memurlar tarafından sorgulandık. Bu kadar basitti. Babamın sakinliğine inanamıyordum. Nereye gitmek istediği sorulduğunda, "Her yer olur. Kuzey Kore'de hiçbir yerin adını bilmiyorum. Neresi olursa giderim." dedi. Öz güveni yerinde ve umutluydu fakat bizi memurların insafına bırakmasına inanamamıştım.

Annemse oldukça endişeliydi. Yüzündeki dehşet ve paniği hiç unutamayacağım. "Bize ne olacak?" diye sorarken sesi titriyordu. Babam sürekli, boş vermesini, her şeyin güzel olacağını söylüyordu. Ben sessiz kaldım. Her şeyin güzel olacağından nasıl bu kadar emindi? Dönüp baktığımda, dilin önemli bir rol oynadığını görüyorum. Sonunda ana dili Koreceyi konuşabilecekti. Sonunda bir şeye aitti. Bu rahatlatma hissi, aklını ele geçirmiş gibiydi. Ana dilini rahat rahat konuşabiliyordu ve bu, onun geri kalan her şeyde öz güvenini arttırmıştı.

Ben de annem gibi gelecek konusunda endişeliydim fakat benim -hızlıca büyüyen on üç yaşındaki bir kız için en kay-

gılandırıcı şey, ilk kez yemek masasına oturduğumuz sırada gerçekleşti. Önüme konulan yemeğe inanmadım. Bize köpek maması vermişlerdi. Evet, leş gibi kokan bir köpek maması... Çok açtık, bu yüzden burunlarımızı tıkamamıza rağmen yine de midemiz ağzımıza geldi. Bulantımı yenmeye çalıştım; ancak hiçbirimiz tek lokmadan fazla yiyemedik. Babam dışında!

Kabul merkezini terk etmemiz kesinlikle yasaktı. İşte biz –kendini beğenmiş yardımseverlikten faydalananlar– dünya üzerindeki cennetin mahkûmlarıydık. Her aileye yaklaşık altı *tatami* genişliğinde bir oda verilmişti. Kâğıt gibi ince duvarlardan içeriye dondurucu rüzgârlar giriyor, kumlar yanaklarımızı soyuyordu. O ilk gecemizde yan yana sıralanmış, buz gibi yerin üzerinde titreyerek yatarken bize ne olacağını düşündüm. Kız kardeşim, hafif sesindeki hüznüyle bana sızlanıp durdu, “Abi! Abi!” Yorgunluktan tükenmiş, soğuktan titriyorlardı ve korkmuşlardı. Onları rahatlatmak istedim fakat söyleyecek çok söz yoktu.

Birkaç hafta bu korkunç belirsizlikle geçti; her gün soğuk içinde, geceleri yerde titreyerek bizi bekleyen gelecek ve belirsizliğin korkusuyla. Kafamı boş tutmaya, geride bıraktığım hayata ait anıları umursamamaya, buradaki hayatımızın nasıl olacağını düşünmemeye çalışıyordum.

Sonra, kaderimiz tayin edildi. Bizi Dong Chong-ri köyünde bir eve yerleştirmişler. Daha önce hiç duymadığım bu yer beni germişti fakat kabul merkezinin şartlarından daha iyi olacağını düşündüm. Buharlı trenle on iki, kağınyla bir saat yolculuktan sonra oraya vardık. Kardan mahsur kalmış köye yavaş yavaş yaklaşırken kağını durdu ve biz zar zor aşağı inmeye başladık. En küçük kız kardeşim Masako karın içine düştü, ağlamaya başladı. Hıçkırıklarını tutamadan ağlıyordu. Yaşadıklarımızdan duyduğu korkuya o ana kadar dayanmış, fakat karda yuvarlanması bardağı taşıran son damla olmuştu. Altı yaşına yeni girmiş, küçük dünyası birkaç hafta içinde tepetaklak olmuştu.

Gözyaşları yanaklarından süzülürken “Eve gitmek istiyorum!” diye inliyordu. Babam, Masako’yu rahatlatmak için kucağına alınca şok oldum. Onu daha önce babalık yaparken görmemiştim. Kızıyla kibarca konuştu ve rehberimiz bize yolu gösterirken onu sakinleştirmeye çalıştı. Etraftaki saz çatıları karla kaplanmış yıkık dökük kulübelere baktım. Pitoresk bir manzara gibi görüldüğünün farkındayım. Ama öyle değildi. İssızlığın tam ortasındaydık.

Ev demeye mahkûm olduğumuz bina, bir parti bürosu olarak kullanılıyormuş. Burası, köyün kiremit çatılı tek eviymiş. Rehberimiz bunu söylerken kendinden geçercesine heyecanlandı. Görünen o ki, “Böyle bir evde yaşamak büyük bir şerefti.” Bu kırık dökük görkemli yapıya baktım; duvarları çatlak doluydu. Kafam karıştı. Söylediğine gerçekten inanıyor muydu? Öyleyse onun için çok üzülürdüm. Ancak orada yaşayacak olan da bendim.

Çok sert görünümlü bir kadın, bizi kapıda bekliyordu. Takip eden yıllarda alışacağım emredici, histerik bir tonda konuştu bizimle. Sonradan onun Demokratik Kadınlar Birliğinin genel başkanı olduğunu öğrenecektim. Komşularımızdan bazılarını bizi karşılamaları için oraya sürüklemişti. İçeride bekliyorlardı. Biz adımımızı içeri atar atmaz konuşmasına başladı.

“Bu insanlar Japonya’da ezildiler. Ancak Büyük General Kim Il-sung’un sıcaklığı ve kibarlığı sayesinde ana vatanlarına dönebildiler!”

Gelecekteki komşularımızın ona kulak asmaktan çok, bizi incelemekle meşgul olduklarını fark ettim; saatlerimize, bisikletlerimize ve yanımızda getirebildiğimiz diğer eşyalara göz dikmişlerdi. Kadın bana döndü, “Yarın seni okula götüreceğim, hazır ol!” dedi. Bu sözün ardından komşularla birlikte evden ayrıldı.

Işıklar açık olsa da ampullerden yalnızca zayıf, güçsüz bir parlaklık yayılıyordu. O zamanlar büyük voltajdan haberim

yoktu. Biraz hava gazı aradım, bulamadım. Etrafta bir çeşme bile yoktu. Pencereden dışarı baktım ve işte orada, yaklaşık otuz metre ötede bir kuyu...

Annem çığına dönmüştü. Benim gibi o da gördüklerine inanamıyordu.

“Burada nasıl yaşarız?”

Sözleri soğuk duvarlarda yankılandı. Hissizdim, aklım başımda değildi, hiçbir şey düşünemiyor ya da hissedemiyordum. Uzun yolculuğumuz sonrası bir kilime uzanıp uyumayı denedim ama yattığım yerde dönüp durdum. Uyandığımda bitkin, şaşkın bir hâldeydim.

Demokratik Kadınlar Birliğinin genel başkanı, sözüne sadık kalıp ertesi sabah Kuzey Kore'deki okulumun ilk günü için beni almaya geldi. Kendisinin ‘oymakbaşı’ olduğunu gururla söyleyen kızı da yanındaydı. O zamanlar Koreceyi doğru düzgün konuşmasam da ne dediğini az çok anlayabiliyordum. Yalnızca “Günaydın”la karşılık verip onları takip ettim. Aile albümümüzde “ilk okul gününden” hiç fotoğraf olmadı.

İçeri girdiğimde yüz kadar öğrenciyle bir öğretmeninin aynı sınıfta olduğunu gördüm. Acemi Korecemle onları selamladım.

“Karşılamanız için teşekkür ederim.”

Birisi, “Japon piçi!” diye homurdandı.

Sonra kendi aralarında aynı şeyi fısıldaşmaya başladılar: “Japon piçi!”

Suratım kıpkırmızı yerin dibine girmiştim. Keşke o an yok olabilseydim.

Öğrenciler, lastik ayakkabılarımla beğenmedikleri diğer şeyleri gözlerine kestirdiler.

“Çantasına bakın!”

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

“Kolunda saat var!”

“Japon piçi!”

Çantalarının olmadığını, eşyalarını kumaş parçalarına sardıklarını gördüm. Bundan sonra ben de öyle yapacaktım.

Bu karşılaşmadan sonra yirmi öğrencinin oynadığı bir piyes izledim. O zamana kadarki hayatımı anlatan yavan bir propaganda. Piyese göre Japonya’da zor bir hayatım vardı fakat Kore İşçi Partisi’nin ve harika Koreliler Teşkilatının çabaları sayesinde “ana vatanıma geri dönme” şansım olmuştu. Piyesin sonunda bütün öğrenciler kendinden geçerek alkışladı. Ben de kibarlık olsun diye eşlik ettim.

Okul zordu. Sorun yeterince ders çalışmamam değil, çok az Korece bilmemdendi. Tek yapabildiğim, insanların cümlelerinde yakaladığım kelimelerden anlam çıkarmaktı. Korece konuşmadığım için bana hep “Japon piçi” diyorlardı. Şimdi düşündüğümde, muhtemelen cevap veremediğim için de diyorlardı bunu.

Bir gün okuldan eve dönerken sınıf arkadaşlarımin kavgasına şahit oldum. Çocuklardan birinin öldüresiye dövüldüğünü görmeye dayanamadım, bu yüzden zorbalık yapanın üzerine atladım. Küçük olmama rağmen hem babamın genleri hem de Yokohama’da gittiğim Kore okulu sayesinde korkmuyordum ve serttim. Çocuğu yere sermeme ben de şaşırmıştım ki üniformalı bir adam yakamdan tuttu. O şaşmaz “Japon piçi!” küfrünü savurduktan sonra beni dövmeye başladı. Dudağım patlayıp üstüm başım kan oluncaya kadar da durmadı. Eve gittiğimde ne olduğunu soran anneme, endişelenmesin diye okuldaki diğer çocuklarla boğuştuğumu söyledim. Aklının bende kalması, istediğim son şeydi. Zaten Demokratik Kadınlar Birliği genel başkanının, asla Japonca konuşmaması yönünde yaptığı uyarı yüzünden sürekli korku içinde yaşıyordu.

Babam tam tersine, yeni hayatımızdan oldukça memnundu. Anneme hiç vurmadı. Bir kooperatifte tarım işçisi olarak çalışmaya başladı. Özel çiftlikler yoktu, yalnızca çalışanlara sahip kooperatifler vardı. Aynı zamanda Tarım İşçileri Sen-

dikasının üyesi olmak ve Kim Il-sung'un düşünceleriyle İşçi Partisi'nin politikalarını öğrenmek için haftada iki kere, zorunlu çalışma toplantılarına katılmaktan başka şansı yoktu.

Kuzey Kore'deki herkes, İşçi Partisi'yle ilişkili bir gruba katılmak zorundaydı. Bu gruplarla sendikalar hiçbir şey üretmiyordu. Tek amaçları, üyelerin beynini yıkamaktı. Herkes, Kim Il-sung'un sözlerini anlamalı ve parti politikalarını ezbere bilmeliydi.

Sıradan işçilerle tarım işçileri arasındaki fark, tarım işçilerinin düzgün bir maaşının olmamasıydı. Elleri küçük bir para geçirdi, ana ödemeleri her sonbahar hasattan pay verilerek yapılırdı. Dağıtım çalışma saatine göreydi. Her gün ne kadar çalıştığınız hesaplanırdı. Eğer çalışma miktarınız "standart" olarak hesaplanırsa bir iş saatiyle, "ağır" olarak hesaplanırsa iki iş saatiyle ödüllendirilirdiniz.

Ama gelişimizin ilk zamanlarında öyle miydi? Parti olduğunça cömertti. Babama bir yılda vermeleri gereken pirinci tek seferde verdiler. Ha! Çuvalı açtığımızda içinden bol bol süt mısırla düşük kalite tahıl çıktı ayrı mesele.

Ben Japonya'da yaşarken hayatımı ölçüp tartmamıştım. Kuzey Kore'ye taşındıktan sonra aklımı en çok meşgul eden şey, eski hayatımla yeni hayatım arasındaki farkın devasa büyüklüğüydü. Değerini bilmediğim her şeye ve şu anda hayatıma yön veren zorluklara takıntılı hâle geldim. Fakat uzun sürmedi. Kuzey Kore'de düşünce özgürlüğü olmadığını kısa sürede anladım. Eğer dile getirirseniz, özgürlükçü bir düşünce ölümünüze sebep olabilirdi. Bu durumda şanslıysanız ağır işlerde çalıştırılmak için ıssız bir dağa ya da "kötü alışkanlıklara" sahip bir "liberal" veya "kapitalist" olarak etiketlendiyseniz siyasi suçluların cezalarını çektiği bir toplama kampına gönderilebilirdiniz. Kötü alışkanlıkların kökünü kazımak gerekliydi. Kasıklara postalla atılacak bir tekme, pekâlâ iş görürdü. İdam da başka bir yoldu tabii.

Kuzey Kore'nin büyük, eşitlikçi cennetinde yerinizi çabucak öğrenmeniz gerekirdi. Bağlantılarınız sağlamsa ve Japonya'daki Koreliler Teşkilatı yahut Koreli İşçiler Partisi'nde dostlarınız varsa başkent Pyongyang'ta veya ülkenin en büyük ikinci kenti Wonsan'da yaşayabilirdiniz. Yoksa böyle şeyleri aklınızdan çıkarın. Yerel seviyede komşular beşer aileden oluşan gruplara bölünmüştü; hepsinin başındaysa grup üyelerinin ne yaptığını gizli polise teker teker anlatmakla yükümlü liderler vardı. Hiç kimse olsanız bile. Üstelik hiç kimse olmak, sizi doğal bir şüpheli hâline getiriyordu. Böyle insanlar, köle gibi çalışmaları için köylere gönderiliyordu. "Böyle insanlar" derken gerçekten de bizim gibileri kastediyorum. Kuzey Kore'de de beterin beteri hâline gelmişti.

Kuzey Kore Devlet Güvenlik Teşkilatının ajanlarıyla gizli polis tarafından sürekli izlenirdik. Sanırım ikili tehdit teşkil ediyorduk. Taşınırken Japonya'dan tehlikeli eşyalar getirmiştik; bisikletler, elektrikli eşyalar ve neredeyse düzgün kıyafetler gibi şeyler. Ya köylüler yaşam standartlarının acınası olduğunu fark ederse? Daha beteri, ya bizden özgür düşünce kavramını öğrenirlerse? Kim Il-sung'un bilgeliğini sorgulayabilirlerdi ki bu, *verboten*'di.³

Kuzey Kore'ye Japonya'daki fakir hayatımızdan kaçmak için taşınmıştık. Kendimizi, sosyalist bir ütopya inşa edecek olan kahramanca bir harekette rol alacak insanlar olarak görmüyorduk. Kuzey Kore'ye gelmiştik işte. Şimdi ne olacaktı? Bir şey hızla açıklığa kavuştu. Babamın geliri altı kişilik bir aileyi geçindirmeye hayatta yetmezdi ve biz, Japonya'da olduğundan çok daha kötü besleniyorduk.

Bütün yetişkinlerin çalışması beklenirdi. Kural basitti, "Emek yoksa yemek de yok." Kabul. Tek sorun, köydeki parti temsilcilerinin Korece bilmediği için anneme bir iş vermeme-siydi. Annemin elinden birçok iş gelirdi. Teknik konularda kalifiyeydi, matematik sertifikası ve hemşirelik deneyimi de

vardı fakat bütün bunlar, parti için önemsizdi. Sonunda köylüler onun ebelik konusunda bilgi sahibi olduğunu fark ettiler ve doğumlarda yardım için onu çağırdılar. Ona hâlâ üçüncü sınıf vatandaş olarak davranıyorlardı, parti de onu işe yaramaz olarak görmeye devam etti. Bu yüzden annem, evimizin arkasındaki dağa tırmanır, bize yedirmek için ot ya da yenebilecek şeyler toplardı.

Yemek bulmaktaki güçlük yetmezmiş gibi annem yemek pişirirken de zorluk çekerekdi. Elinde yalnızca odun sobası vardı. Her gün aynı miktarda yakacak odun bulamazdı, sıcaklığı sabit tutmaksa ayrı problemdi. Pişirdiği pilav ya diri ya da yanmış olurdu. Fakat babam hiç şikâyet etmedi, pilavını her zaman zevkle yedi. Kuzey Kore'ye taşınmamızın tek iyi tarafı buydu; babamın değişimi. Dönüp baktığımda, gösterdiği kıbarlığın yapabileceği son şey olduğunu görüyorum.

Kız kardeşlerimle ben, hızla büyüyorduk ve hep açlık çekiyorduk. Sürekli pilav yemekten çabuk bıktık. Babam, bisikletlerimizden birini ve yanımızda getirdiğimiz kıyafetlerden bazılarını köydeki parti temsilcilerine sattı. Sonunda eline birazcık para geçince de köyün dışındaki çiftçi pazarına gitti. Devlet yemek dağıtımını kontrol ediyordu, özel satışlar teknik olarak yasaktı. Yine de bazen çiftçilerin biraz sebzeyle yumurta satmalarına göz yumulurdu. Tahmin edebileceğiniz gibi fiyatlar aşırı yüksekti, bazen resmî fiyatın tam on katını buluyordu.

Babam eve bir domuz, koyun ve tavukla dönünce çok şaşırdık. Onları bahçede beslemeye karar verdik. Hayvanları yiyecek için beslesek de kız kardeşlerime göre onlar, yeni oyuncaklardı. Kardeşlerimi uzun zamandır bu kadar mutlu görmüyordum.

Fakat aynı gün, köy polisi bahçemize dalıp kendi arazi-siymiş gibi dolaşmaya başladı. Çökük yanakları ve çukur gözleriyle uğursuz bir adamdı. O korkunç gözlerle bakmak istemediğimden bakışlarımı çevirdim, domuzları beslemeye koyuldum.

“Seni aptal Japon piçil! Ne yaptığını sanıyorsun? Domuzları pirinçle besliyorsun... Pirinç insanlar içindir, seni küçük bok!”

Korkudan sesim çıkmadı. Bahsettiği pirinç, yemek yerken yere dökülmüş birkaç kırıntıdan ibaretti. Onları çöpe atamayacağımı biliyordum, bu yüzden tane tane topladım ve domuz yemine ekledim. Şimdi de müsriflikle suçlanıyordum.

Babam evden dışarı fırladı, polisi yakasından tutup fırlattı. Karaborsanın Kaplan’ı dönmüştü fakat kısa bir an için. Adam ayağa kalktığında gözü dönmüş hâlde silahını çekince babam geri adım attı. “Tamam, tamam. Mesajı aldım. Beni vurmana gerek yok.” Polis, silahın kabzasıyla sırtına vurdu ve onu karakola doğru yürütmeye başladı. Babam uzaklaşırken dönüp bana baktı, “Endişelenme!” diye bağırdı.

Onun eve dönmesini beklerken annemle ben gerçekten çok korktuk. Gece yarısı kendini eve attığında neredeyse ayakta duramıyordu, yüzünün her tarafında kanla şişlikler vardı. Babamı hiçbir zaman sevmemiş, ona karşı iyi hisler beslememiştik fakat o gece, içimde yeni bir his uyandı.

“Dikkatli olmalısınız. Hepiniz. Tanrım, şerefsiz herifler beni kandırdılar. O lanet olası Koreliler Teşkilatı!” diye bağırdı. Eli ayağı titriyordu ancak yalnızca öfkeden değil. Onda, bir şeylerin ezilmiş olduğunu görebiliyordum. Çok korkmuştu.

Daha önce herhangi bir şeyden korktuğunu görmemiştik. Japonya’da yaşarken yoluna çıkanı tek yumrukla bayıltır, tutuklansa bile umursamazdı. Fakat şimdi apaçık ürkmüştü. Bu da beni ölümüne korkutmuştu. Gözlerindeki dehşeti gördüğümde, sesindeki acınası kabullenışı duyduğumda cehenneme gönderildiğimizden kesinlikle emin olmuştum. Bu fikir, tüylerimi diken diken ediyordu. Babam ailesini beslemek için bir domuz, tavuk ve koyun satın almış, kıskanç bir komşuysa bu büyük kabahati ispiyonlamıştı. Polis, harekete geçmeye dünden razıydı.

O anı defalarca düşündüm. O geceden, yani nerede olduğumu ve Teşkilat’la Japon hükümetinin beni nereye gönderdi-

ğinin yeni farkına vardıktan sonra “düşman” geçmişimi unutturmak için deli gibi ders çalıştım. Bunu çalışıp sabrederek yenebileceğime dair safça bir fikrim vardı, ailemin kaderini değiştirmek için elimden gelenin en iyisini yapmaya kararlıydım. Koreceyi günden güne öğrendim ve babamla rahatça Korece konuşabilmeye başladım. Dilde ilerledikçe babamla yakınlaştığımı hissediyordum.

Kuzey Kore’de geçen bir yıldan sonra ortaokul son sınıfa gelmiştim, okulda gösterdiğim çaba da sonunda işe yaramıştı. Sınıf başkanı oldum. Sanırım yalnızca kabul görmek ve bir “Japon piçinden” daha fazlası olduğumu kanıtlamak istiyordum. Sınıf arkadaşlarımdan biri hastalanıp okula gelemese ona ilaç götürüp kaçırdığı dersleri anlatırdım. Bunu görev ve sorumluluk bilinciyle yapıyordum.

Peki, ne öğretiyorlardı bize? Derslerimiz dil bilgisi, matematik ve fiziğin çok daha ötesine geçiyordu. Kutsal Kim Il-sung’un getirdiği mucizevi, devrim niteliğindeki değişiklikleri de öğrenmemiz gerekiyordu. Hayatta en önemli şey, Büyük Lider’e ne kadar sadık olduğunuzdu. Öğretmenler ve tanıdığım bütün yetişkinler, beynimizi yıkayıp bizi bu “sözde dinî” tarikatlarının kölevleri üyeleri yapmaya çalışırdı. Dediklerine inanır gibi yaptım. Böyle bir durumda hayatta kalmak istiyorsanız mantığınızı bastırıp işinize bakmanız gerektiğini çabuk öğrendim. Uğraşmam gereken şeyleri çok dikkatli seçmem, sinirlerime hâkim olmam gerekti. Fakat esas problem, bazı insanların gerçekten de beyni yıkanmış hâle gelmesiydi. Bütün bu saçmalıklara inanıyorlardı. Neyse ki inanmayanların sayısı da fazlaydı. Bir gün bu iskambil kulesi Kuzey Kore’yi yıkan da onlar olacak.

On dört yaşına geldiğimde Demokratik Gençlik Birliğine katıldım. Okul komitesine de girdim. Bana, “Sen Japon’sun seni aptal piç, hiçbir işe yaramazsın,” denilmesinden çok sıkılmışımdım. İşe yaramaz olmadığımı biliyordum ve bunu kanıtlamaya kararlıydım.

Gençlik gruplarına katılış seremonisinde birkaç tane parti temsilcisinin önünde durup Kim Il-sung'u öven bir şarkı söylemeniz gerekiyordu. Ardından sıraya girip ona bağlılık yemini ettik ve onun sosyalizm anlayışını tanıtmak için elimizden geleni yapacağımıza ant içtik. Daha sonra görevlilerden biri, boynuma kızıl atkı bağlayıp göğsüme rozet taktı. Bunlar, kırmızı devrimde dökülen kanlarla komünizmin ruhunu temsil ediyordu.

Gençlik Birliği üyelerinin yaşları on dört ila otuz arasındaydı. Yüce ülkümüz, sosyalizmin mutlak zaferini sağlamaktı. Sosyalizm benim umurumda değildi tabii, sadece kendimin ve ailemin hayatını iyileştirmek istiyordum. Bazı gruplar yalnızca kızıl atkı takıyordu fakat Gençlik Birliğindeki bizler, üyelik kartı taşıyorduk.

Kartımı aldığım günü hiç unutmayacağım. Üzerinde şöyle yazıyordu: "Hepiniz, sosyalizmin temellerini korumak ve devrimin zaferi için çalışmakla yükümlüsünüz." Liderlik bugün bile içi boş teşviklere devam ediyor. Böyle saçmalıklara inanmıyor olmama rağmen ben bile bir anlığına galeyana gelmişim.

Karta uzun uzun baktım, sanki gerçekten kutsal bir ülkeye sahip insanlardanmışım gibi hissederek...

O bahar, Gençlik Birliği bir aylığına pirinç ekip gübreledi. Baharda pirinç ekmek en zor işti ve herkes yapmaktan nefret etmişti. Bana emredilen ilk işti bu. O tohumların nasıl ekileceğini hâlâ en ince detayına kadar hatırlarım. Görevimi gerçekleştirirken çok heyecanlanmışım çünkü daha önce pirinç ekmemişim. Paçalarımı sıvayıp ayaklarımı çeltik tarlasının soğuk, çamurlu suyuna soktum. Tohumları yanımıza alıp sıra oluşturduk. Eğitimimiz çeltik tarlalarının arasındaki bir patikada duruyordu. Hazır olduğumuzu görünce sanki bir yarış başlatır gibi "Başla!" diye bağırdı. Hemen işe koyulduk.

Sorumlu bir süre başımızda durdu.

“Hayır!” diye bağırdı. “Yanlış yapıyorsunuz. Tohumlar arasındaki mesafeyi daraltın!”

Kafamı ona çevirdim. Orada durmuş, kasıla kasıla emirler veriyordu. Tohumları neden daha yakın ekmemizi söylediğini anlayamamıştım, kendisinin neden hiçbir iş yapmadığını da.

Yanımda çalışan sınıf arkadaşşıma döndüm.

“Neden bahsediyor?” dedim.

Sınıf arkadaşım bana aptalmışım gibi baktı.

“Bilmiyor musun?” diye kuşkuyla sordu. “Bu en modern bilimsel yöntem, daha verimli.”

Daha önce pirinç ekmemiştim fakat Japon çocukların ilkokulda öğrendiklerini ben de biliyordum. Eğer pirinçleri çok yakın ekerseniz birbirlerini bastırırlar ve iyi bir ekin elde edemezsiniz. İsterseniz buna “Pirinç Yetiştiriciliği 101” deyin. Sonra, “Bu adam amatör olamaz. Benim bilmediğim bir şey biliyor olmalı. Belki de yeni keşfettiler...” diye düşünüp işime baktım. Doğal olarak ekin, acınası bir başarısızlıkla sonuçlandı. Bu aptal politikanın kaç kişiyi açlıktan öldürdüğünü sık sık merak ederim.

Başlangıçta ekme işini sevdim. Kaygılıydım ama en azından yeni bir şey yapıyordum. Birkaç saat geçince ağrılarla kramplar başladı. Ağrıyan belimi esnetmek için doğrulmuştum ki, “Dinlenmek yok!” diye azarlandım.

Etrafa bakındım. Orada dikilip hiçbir şey yapmayan, tarlanın devamlı işçilerinden biriydi. Kendimi tutamayıp, “Çiftçilik konusunda bir şey biliyor gibi durmuyorsun. Niye bana patronluk taslıyorsun?” diye söylendim.

Etrafta beni gözetleyen parti görevlisi var mı diye kontrol ettim. Yoktu, ben de sigaraya çıktım.

Mola verdiğim sırada tarlanın devamlı işçilerinin neredeyse hiç çalışmadığını fark ettim. Bütün gün Gençlik Birliği

üyelerine ve askerlere emir veriyor, gün bitince de tam mesai yaptıklarını söylüyorlardı. Görevlilerse onlara saatlerini tereddüt etmeden veriyordu. İsyan etmedik. Kendinizi tehlikeli delilerce kurulmuş bir sistemin içinde bulunca, yalnızca size söyleneni yaparsınız.

Çenemi kapalı tutsam da çiftçilerin nasıl bu kadar bariz şekilde ikiye bölünmüş olduklarını düşünmeden edemiyordum. Sahte tarım “uzmanlarını” dinlerken utanç verici derecede mütevazı olup alttan alırlardı ama iş bizimle konuşmaya gelince zorbalara dönüşürlerdi. Bunun neden böyle olduğu sonraki yıl hasat zamanında ortaya çıktı.

Hasat, “sonbahar çarpışması” olarak bilinir. Bu tabiri kim buldu bilmiyorum fakat her harfı, Kim Il-sung’a işaret ediyor. Onun sisteminde her şey bir “çarpışma”, “marş” ya da “savaş”tı. İnsanları daha sert mücadele etmeye teşvik eden, her zaman kulağa hem saçma hem de delice gelen, avazı çıktığı kadar bağırarak söylenen coşkulu ifadeleri olurdu.

Hasat zamanı geldiğinde baharda yaptığımız gibi tarlada sıra oluşturmamız söylenmişti. Soytarının biri, “Başla!” diye bağırınca hep birlikte pirinç oraklamaya koyulduk. Eğitimciler emir yağdırmakla meşguldü tabii, devamlı işçilerse yalnızca çalışır gibi yapıyordu. Gerçekten uğraşan insanlar Gençlik Birliğinin üyeleriymiş, çalışmaktan belimiz kırılacaktı.

Güneş batmaya başlarken mesainin biteceğini düşündüğümünden içimde bir rahatlama hissettim ancak mesai bitmedi. Akşam karanlığı çökerken eğitimci, çeltik tarlalarının aralarında yol görevi gören eski lastikleri dizmemizi söyledi. O lastikleri oraya kimin getirip dizdiği hakkında hiçbir fikrim yoktu fakat bize denildiği gibi onları dizdik.

“Neden bu lastikleri dizdik?” diye sordum çiftçilerden birine.

“Hasadı bugün bitirmemiz lazım,” dedi sessizce. “Emir büyük yerden.” Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Gece olduğunda işçiler lastikleri yaktılar. Leş gibi kokan ateşin ışığı, bütün gece çalışmamızı sağladı.

Neden yatıp hasada ertesi gün devam etmiyorduk? Pirinç altı saat içinde bir yere kaçacak değildi. Bütün bu acele neydi? Aslında cevap basitti: Bürokrasi.

Köydeki çiftlikler, yerel “eğitmen komiteleri” tarafından yönetiliyordu. Makineler, sulama, malzemeler dâhil her şeyin başındaydı bu komiteler. Çiftçilerin onların talimatlarını yerine getirmekten başka şansı yoktu. Sistemin adı “fizibilite konsepti”ydi. Fizibilite konsepti! İşte, Kuzey Kore gibi ülkelerde dil bu hâle gelir. Totaliter bir diktatörlük “demokratik cumhuriyet”, esaretse “serbestlik” olur.

“Fizibilite konsepti”ne geri dönelim. Tarım üretiminin başındaki bürokratlar, coğrafi konumu umursamazlardı. Kuzey, güney, doğu, batı, neresi olduğunun hiç önemi yoktu. Yerel bölgenin kendine has koşulları, onları hiç mi hiç ilgilendirmezdi. Tek tip tarım politikaları evrensel gerçekler olarak görülürdü. Yerel çevre koşullarını tamamen göz ardı edip her yere aynı emirleri gönderirlerdi. “Pirinç ekimini şu tarihler arasında bitirin!”, “Hasatın son günü şudur!” Yönerge ne kadar tuhaf olursa olsun, çiftçiler takvime uymak zorundaydı. Bu yüzden bütün gece çalıştığımız olurdu.

Eğer bir çiftçi, talimatların saçmalığına itiraz edecek kadar cesursa ona, “İşi yetiştirememenin nedeni Kim Il-sung’a ve partiye olan sadakatinin yetersizliğindendir,” denirdi. Herkes ne kastettiklerinin farkındaydı, kimse şikâyet etmeye cesaret edemezdi.

Askerlerle Gençlik Birliğinin üyeleri, yılda iki kere tarlalara çalışmaya yollanırdı; fakat çiftçiler, sürekli bu saçma şartlar altında çalışmak zorundaydı. Ne kadar uzun ve gayretle çalışırlarsa çalışsınlar, emeklerinin karşılığını alamayacaklarının farkındaydılar. Maaşları aynı olacaktı. Neyden bahsettiklerini bile bilmeyen amatörlerin talimatlarına uymak zorundaydılar. Hâliyle bütün çalışma isteklerini kaybettiler. Onları kim suçlayabilir ki?

Tarlada çalışmak yorucuydu fakat o zamanlar gençtim, bunu kaldırabiliyordum. İşin en nefret ettiğim kısmı, mesai bitince yıkanamamaktı. Eve üstüm başım çamur içinde, ter kokusuyla gelirdim; tek yapmak istediğim hepsinden kurtulmak olurdu. Fakat evimizde yıkanacak küvet yoktu, kimsenin evinde yoktu. 1960 yılında, dünyadaki cennetle!

Sonunda kendimiz bir küvet yapmaya çalıştık ve onunla idare ettik. Diğer “yurda dönenlerin” de aynı şeyi yaptığını düşünüyorum. Fakat onlar da benim gibi derme çatma küvetlerinde oturup geçmişe daldılar mı? Çocukluğumda yıkandığım leğen aklıma geldi, bulutlara bakıp geleceğin sayısız olasılıklarını hayal edişim... Bunun yerine işte burada, cehennemde etrafıma bakıyordum. Hâlime ağlamam gerekirdi belki de fakat ağlamadım. Ağlamayı çoktan bırakmıştım.

Külüstür yıkanma tekneimiz komşularımızı deliye döndürdü. Onlara göre bu, Japon çürümesinin bir sembolüydü. Küvette yıkanmak kendini beğenmiş burjuvaziye ait bir eylemdi, her gün kıyafet değiştirmek de öyle. Yaşlı komşularımız bizi “mülk sahibi gibi” davranmakla suçluyordu. Başlangıçta ne demek istediklerini anlamadım; fakat nefret dolu bakışlarından, uzun süredir ortalıkta olmayan bir üst sınıfı kastettiklerini çıkardım.

Etrafımdaki insanlar kıyafetlerini neredeyse hiç yıkamaz ya da değiştirmezdi. Kendilerini yıkamaktan ve temizlemekten de acizlerdi. Kir vücutlarına yapışmıştı, gerçekten çok pislerdi.

Zaman zaman bir hijyen ekibi, okulda bit kontrolü yapardı. Pisseniz, yetersiz hijyenden ötürü azarlanırdınız. Eğer sık sık banyo yaptığınızı itiraf ederseniz yine paylanırdınız, bu kez “Japon çürümesi”nden ötürü. Her zamanki gibi kazanma şansınız yoktu.

Bu meseleyi kafamdan atamadım ve arkadaşlarımdan birine, “Temiz olmamızı istiyorlar, öyle değil mi? Gerçekten istiyorlarsa bize her gün yıkanmamızı söylemeler,” dedim.

“Ne diyorsun sen? Her gün yıkanmak mı? Yalnızca bir Japon piçi böyle bir şeyi destekler.” diye cevap verdi. Sanki istediğim çılgıncaydı.

Fikrinden ziyade onu söyleyiş tarzından dolayı şok olmuş-tum. Onu arkadaşım olarak görüyordum. Nasıl yüzüme baka baka bana “Japon piçi” derdi?

Şimdi bakınca, o zaman insanların, bunun kırıcı bir tabir olduğunun farkında bile olmadıklarını düşünüyorum. Onlara göre Japonlara “piç” demek, yalnızca gerçekleri dile getirmektir. Sonuçta Kuzey Korelilere Japonların acımasız olduğu öğretilirdi. Dürüst olmak gerekirse yurda dönenlerin çoğunun yaptığı gibi ben de Kuzey Korelilere “yerliler” derdim.

Tarlalarda çalışmadığımız zamanlarda Gençlik Birliği hurda demir, lastik, boş teneke, kullanılmış kâğıt gibi geri dönüştürülebilecek şeyleri toplamakla meşgul olurdu. Bazen tank ya da uçak yapımında kullanılabilecek hurda demir aramamız söylenirdi. Öğretmenlerimiz bize son model “tank üretimi” ya da “uçak üretimi” kampanyalarından bahsederdi. Her ay kaç kilo toplamamız gerektiğine dair hedefler de koyulurdu.

Fakat Kuzey Kore’de kimse işe yarasın ya da yaramasın, eşyalarını atmazdı. Dolayısıyla koydukları hedefi tutturmak olanaksızdı. Buna rağmen hedefi tutturamazsanız ki bu kaçınılmazdı, ağır azar işitirdiniz. Anne babanız da öyle.

Kulağa tuhaf gelse de benim için toplaması en zor şey, yılda iki tane bulup getirmeniz gereken tavşan postuydu. Bunlar, askerlerin soğuktan korunması için şapka, kulaklık ve eldiven yapımında kullanılırdı. Çocuklara tavşan beslemeleri ve okula giderken onlara verebilecekleri bir şeyler toplamaları söylenirdi. Bu çok aptalcaydı çünkü bir tavşan yakalamamız neredeyse imkânsızdı. Ayrıca, birisi tavşan yakalayacak olursa ilk fırsatta onu yiyip postunu da çiftçi pazarında satardı. Peki, öyleyse öğrenciler görevi yerine getiremeyince ne yapardı? Pazara gidip post almak zorunda kalırdı. Fakat bir post der tane beş vundu; or-

talama işçi maaşının yıllık yetmiş ya da seksen von olduğunu düşününce çok büyük paraydı bu.

Öğretmenler iki postla gelemeyenlere tabii ki fırça atardı. O sindirici laflarını çok iyi hatırlıyorum: “Eğer tavşan postu getiremiyorsan git biraz çimento getir! Çimento getiremiyorsan git biraz tuğla getir!”

Çimento ve tuğla değerli inşaat malzemeleriydi. Öğretmenler, yüksek kademedeki parti üyelerine yeterli miktarda çimentoyla tuğla verirse görevlilerin gözüne girebileceklerinden dolayı öğrencilere bunları getirmeleri için baskı yaparlardı.

Çocukları okulda zorlanan anne babalar, öğretmenlere rüşvet olarak alkolle sigara verseler de hiçbir zaman yeterli sayılmazdı. Öğretmenler durmadan daha fazlasını ister, buna gücü yetmeyen öğrencilerse okula gitmek istemezdi.

Kış geldiğinde kotayı dolduracak kadar yakacak odun, kömür toplamamız söylenirdi. Bazı aileler odun toplamakla uğraşmaz, başka çözümler bulurdu. Kendi turbalarını⁴ yapar ya da yemek pişirmek için kaçak elektrik çekerlerdi. Bu ailelerin çocuklarının kotalarını doldurma imkânı yoktu. Sonuç olarak da bitiş tarihinden önceki günlerde, geceleri köyde dolaşıp ellerini atabildikleri her yerdeki yakacakları çalarlardı.

Okul çağını geçen bütün bireylerden iki şey beklenirdi: Üretime ve askerî faaliyetlere katılmaları. Bütün sistem “Dört Askerî Sıra” üzerineydi. Temel ilkelerse şöyleydi: “Herkesi silahlandır.” “Savunmayı güçlendir.” “Askerî liderlerden oluşan bir ulus yarat.” ve “Askerî modernizasyonu tamamla.” Bu yüzden çeşitli milis kuvvetler kurulmuştu.

Gençlik Ligi için fazla yaşlı hâle geldiğimde bahsettiğim milislerden birine katılmaktan başka seçeneğim kalmamıştı.

4 Zamanla çürüyüp toprak altında kömürleşen bitkilerin toplanmasıyla elde edilen yakacak. (ç.n.)
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi = <https://trantev.org>

Benim için bu, İşçi ve Çiftçi Kızıl Ordusu'ydu. Liseden mezun olunca oraya yazılıp bir eğitim kampına girdim.

Eğitim yeterince profesyoneldi. Siper kazmayı ve konumumuzu korumayı öğrendik, iyi bir keskin nişancı eğitimi aldık. Birlikte çalışan insanlar, askerî birimler oluşturdu. Kriz anlarında birimlerin hızla harekete geçebilmesi içindi bu. Yılda iki kere, en sıcak ve en soğuk zamanda çalışma yapardık. Dağlara tırmanmak ya da donmuş toprakta siper kazmak gibi şeyler. En başından beri kendime aynı soruyu sorup durdum: Parti, neden bütün ulusu asker yapma konusunda böylesine takıntılıydı?

Son derece ağır bir eğitimden sonra en yakın arkadaşıma, "Tanrım! Artık dayanamayacağım, bu çok zor!" dedim. Eğer gizli polisten biri bu küçük yakınmayı duymuş olsaydı derhâl toplama kampına gönderilirdim. Şikâyet eden yalnız ben değildim ama bunu açığa vurmak tehlikeliydi.

Kimsenin eğitimin gerekliliğini sorgulamamasını bir türlü anlamıyordum fakat doğdukları andan itibaren birçok çılgın, histerik ses tarafından beyinlerinin yıkandığını da unutmamam gerekirdi. Çocukken öğretmenleri yapmıştı bunu, sonra onlara her gün ama her gün aynı şeyleri söyleyen parti görevlileri. "Kore Savaşı'nı Güney Kore'nin diktatörü başlattı! O, Amerikan yanlısı bir emperyalist! Kukla hükümetin başı! Bir süs köpeği!" Sonuç olarak tüm ulusun asker yetiştirilmesi, onlara göre normaldi. Ordu; emperyalist, Amerikan ya da Güney Kore saldırılarını savuşturacak tek güçtü. Bu bilgelikten şüphe duyan, bunu sorgulayan herkes devrim düşmanı bir isyankâr ve haindi.

Beyinlerinin gerçekten bu denli yıkanmış olup olamayacağını düşünürken Kuzey Korelilerin hiçbir zaman liberal demokrasiyle yönetilmediğini unutmayın. Bunun ne olduğu ya da tam olarak ne anlama geldiğinden bile habersizdiler. Yoldaşlarım, yalnızca Japonya'nın sömürge yönetimiyle Kim Il-sung'un diktatörlüğünü görmüş ya da duymuştu. Ondan

önceyse Kore hanedanlarının sefil derebeylik dönemi vardı. Kısacası bu insanların kendi ülkelerini başka yerlerle karşılaştırmaları imkânsızdı çünkü esaretten başka hiçbir şey bilmiyorlardı. Kim Il-sung fazlasıyla vahşi ya da korkunç işler yaptığında kimse buna şaşırıyordu. “Japon sömürge iktidarını hatırlayın!” “Amerikan emperyalizminin acımasızlığını asla unutmayın!” Genç Kuzey Koreliler bu propagandaya olduğu gibi inanırdı.

Nisan 1964, Kuzey Kore’deki dördüncü yılımızdı. Hava buz gibiydi. Nisanın bahar müjdesi olması gerektiğini düşünüyorsanız bunu aklınızdan çıkarın. Dışarıda bileklerime kadar kar vardı. 15 Nisan, Kim Il-sung’un doğum günüydü, bu yüzden en önemli tatillerden biriydi. Ailem içinse o sene, felaketlerin habercisi olmuştu.

Kuzey Kore’deki herkes o lanet günü kutladı. Bütün ailelere bir kilo domuz eti, tatlı ve meyve dağıtıldı ki bunlar normal zamanlarda adı bile anılamayacak lükslerdi. İnsanlar bu sözde “hediyelere” kanar, Kim Il-sung’un onları gerçekten düşündüğüne inanırlardı. Ben bu numaraya gelmesem de herkes gibi kardeşlerimle birlikte o günü beklerdim. Aynı anda domuz, tatlı ve meyve yemek mi? O gün yılın aç yatmadığım tek günüydü. Bunu nasıl sevmeyeyim ki?

Oradaki ilk yıllarımızda babam, büyük kutlamanın arifesinde biraz etle alkol alabilmek için Japonya’dan getirdiğimiz ev eşyalarından bazılarını satardı. Nasıl oluyorsa büyük gün geldiğinde komşularımızın, bir doğum olmadıkça dönüp yüzüne bakmadıkları annemi ziyaret edesi gelirdi. Büyük Lider’in doğum gününde hepsinin de yüzü gülerdi.

Evimize dört bir yandan insan gelirdi. Partiden ve askeriye kodamanlar, “savaş komutanı” olarak bilinen bazı adamlar, köyün muhtarı ve çeşitli dalkavuklar. Evimiz dağın derinliklerinde olsa da hepsi gelmeyi başarıyorlardı. Uyanıklardı,

paylaşacak lezzetli yiyecek içeceklerimiz olacağını bilirlerdi. Derme çatma Japon evimizin onları hayrete düşürecek kadar temiz olacağını da. Belki de en önemlisi, fazla fazla alkol olacağını bilirlerdi.

O sene, 1964'te, annemle birlikte mutfakta bir ateş yaktık ve annem saatlerce yemek pişirdi. Bütün ikiyüzlülerle parazitler gelip onun pişirdiklerini yiyerek harika zaman geçirdi. Hepsi sarhoş oldu, gece saat ikilere kadar kahkaha atıp şarkı söylediler. Sonunda Han Ju-han denilen bir berber hariç hepsi çıktı, öyle içmişti ki ayağa kalkamıyordu. Kulağa tuhaf gelecek; fakat o zamanlar Kuzey Kore'de o kadar az berber vardı ki bu adam birçok mevki sahibi tarafından kollanıyordu. Geceyi evimizde geçirmesini söyledik ancak eve gitmekte ısrarcıydı. Sonunda ayağa kalkıp karanlığa karıştı. Sokak lambası da el feneri de yoktu. Her yer karla kaplıydı. Bir nehre düşebilir ya da uçurumdan yuvarlanabilirdi kolayca fakat kararlıydı. Anne babam, kız kardeşlerim ve ben o kadar yorgunduk ki adam gider gitmez yattık.

Kan ter içinde uyanıp gözlerimi açtığımda tavan alevler içindeydi. Başta rüya görüyorum sandım. Yatağımdan fırlayıp diğerlerini kaldırmak için bağırdım. Herkes ağır uykundaydı, karınları doymuştu bir kere. Anne babamı ve kız kardeşlerimi uyanmaları için sarsarken kalbim deli gibi çarpıyordu, öleceğimizden emindim. En sonunda onları uyandırmayı başardım, ne olduğunu gördüklerinde hemen yerlerinden fırladılar.

Üstümüzü değiştirecek ya da yanımıza bir şey alacak vakitimiz olmadı. Biz, kendimizi yangından dışarı atar atmaz da ev yıkıldı. Ölümün nefesini ensemizde hissetmiştik. Hâlâ o günle ilgili kâbuslar görürüm.

Sonradan ortaya çıktı ki yangın o ünlü berber yüzünden başlamış. Adam, kardan ve sarhoşluktan eve gidemeyince bizim evimize geri dönmüş ama içeri girmek yerine, samanla odunları sakladığımız barakaya girmiş. Samanlardan yaptığı yatakta sarhoş sarhoş yaktığı sigarasıyla sizinca da her yer kib-

rit kutusu gibi tutuşmuş. Anlaşılan, vaktinde uyanıp bağırma-ya çalışmış ancak tam ayılamadığı için o panikle hiçbir şey yapamamış. Çok korkmuş, en sonunda kaçıp gitmiş.

Kısa süre sonra gelen köylüler yangını söndürmemize yardım etti. Kuyuyla ev arasında kovaları elden ele taşıdılar. Kimileri ellerine geçenele çeltik tarlasından su getirirken kimileri de yerdeki karlardan yardım aldı. Fakat boşuna çabaladılar, kulübemiz sahip olduğumuz her şeyle birlikte kül oldu. İşte böyle, bir anda evsiz kaldık. İşler daha kötüye gidemez derken her şey başımıza yıkıldı. Elimden bir şey gelmiyordu, yalnızca lanetlendiğimizi düşünüyordum.

Sabah olunca önceki gece misafirperverliğimizin tadını çıkaran kamu görevlilerinin bazılarını görmeye gittik ve partinin bize yardım edip edemeyeceğini sorduk. Keyifle yemeklerimizi yiyip babamın aldığı alkolle sarhoş olmalarının üzerinden daha yirmi dört saat geçmemişti. Şimdiyse bambaşkaydılar. “Neden bahsediyorsun, seni Japon piçi? Sana neden ev verelim? Yine de sana, ailene bir ev yapman için ağaç kesme izni vereceğiz. Partinin kararı böyle.” dediler. Böylesine büyük bir cömertlik göstermekten gurur duyuyorlardı. İkiyüzlülükleri midemi bulandırdı.

Bir kağıdı alabilmek için bakım onarım bölümü başkanına gittik. Annem, evimizin yıkıntısından çıkardığı odun sobasının üzerinde biraz pirinçle bize iki büyük *onigiri*⁵ yaptı. Babamla birlikte köyden sekiz kilometre uzaktaki ormana zar zor gittik. Polis memuru bize ağaç kesebileceğimiz yeri gösterince de hemen işe koyulduk. On iki ağaç devirdikten sonra öğle yemeği molası verdik.

“Onigirilerin ikisini de ye.” dedi babam.

Onlardan birini babama geri uzatırken çok garip hissettim. Bana iyi ya da düşünceli davranmasına alışkın değildim.

“Hayır hayır,” dedim. “Paylaşalım.”

5 Beyaz pirinçten yapılan, pişen veya silindirik hâlinde köfteye benzer Japon yemeği.
(ç.n.)

Ancak elimi geri çevirerek itti. Ben dengemi kaybedip düşünce, ellerimden kayan *onigiri*ler de yokuştan aşağı yuvarlanmaya başladı. Babam onları toplayıp geri getirdi, çamurla kaplı olsalar da bana uzattı. “Annen onları senin için yaptı, çok konuşma da ye!” dedi. Ağlamaya başladı, çok şaşırdım. Onu ne ağlarken ne de duygularını bu kadar açığa vururken görmüştüm. Hâliyle ben de ağlamaya başladım. Babamın duygularını göstermesi bir şekilde her şeyi daha kötü yaptı sanki. Fakat *onigiri*leri mideye indirdim tabii. Babama karşı duyduğum, buraya ilk geldiğimizde filizlenen sevgi, büyümeğe başladı.

Köyde bize iyi davranan biri vardı. Adı Bay Chon'du ve bir demirciydi. Dibe vurmuş annemi neşelendirmeye çalışırdı. Bizim için biraz yemek ayırdığında ya da durumumuzu kontrol etmek için yanımıza uğradığında, teşekkürümüze karşılık, “Hey, bir dahaki sefere siz bana yardım edersiniz!” derdi. Fakat köylülerin çoğu bizi görmezden gelirdi; hatta bazıları evimizin yıkılmasından mutlu bile olmuştu. Geldiğimizden beri bizi kıskanmışlar, şimdi de tamamen rahatlamışlardı. “Hah! Neden o züppe Japon piçleri bizimkinden daha iyi bir evde yaşıyor? Sonradan bu yurda gelenler nasıl böyle güzel bir yerde yaşar?” Bizim yıkık dökük kulübemiz onlarınkinden daha iyi değildi tabii, yalnızca kiremit çatısı vardı. Ama bu kadarı bile onları çıldırtmaya yetiyordu. Japon giysilerimiz için de benzer şeyler söylediler. Ucuz, yırtık pırtık ve modası geçmiş kıyafetler olmasına rağmen oradakiler için lüks şeylerdi bunlar. Evimizin küle dönmüş yıkıntılarını temizlediğimiz sırada bazı köylüler bizimle açık açık dalga geçti. Bu kişilerin geçen gün annemin yaptığı yemeklerle babamın aldığı içkileri mideye indirenler olduğunu görünce onlara “yerliler” demeye başladım.

Yeni evimizi inşa ederken köylülerden bize yalnızca Bay Chon yardım etti. Önce, ormandan kestığımız ağaçları testreden geçirdik. Sonra, nehirden topladığımız taşları kullanarak temel attık. Annemle kız kardeşlerim duvarlarda kullanılması için çamur çıkardı. Birkaç hafta sonra, yağmurdan korunmak için hasırdan çatı yaptık. İşimizi bitirdiğimizde rahatlasak

bile hâlâ ne ev eşyamız ne yemeğimiz ne de kıyafetimiz vardı. Babam zaten az miktardaki eşya bütçemizi, çiftçi pazarından temel gıdaları almaya harcadı. Kıyafetlere yetecek kadar paramız yoktu, bu yüzden hepimizin iki çift kıyafeti vardı ve onları da iç çamaşırı olmadan giymek zorundaydık.

Bütün bunlar olup biterken annem durmadan, “Çok üzgünüm! Çok üzgünüm!” diyordu.

“Ben de üzgünüm. Her zaman hayatını zorlaştırıyorum,” dedi babam. Dedikleri beni yine çok şaşırttı, sanki başka bir adam olmuştu. Kafam karıştı. Babamın ilk defa annemi önemseddiğini görüyordum ve bu da tabii ki iyi bir gelişmeydi. Ama babamın annemi önemsemesi için böyle mi olması gerekiyordu? Tamamen yıkılmak mı lazımdı? Sanırım bunu idrak etmesi korkunç derecede uzun sürmüştü.

Babamın Kuzey Kore’de, Japonya’da olduğundan nasıl bu kadar farklı olduğunu bugün bile merak ederim. Eskiden fiziksel gücüyle alakalı olduğunu düşünürdüm. Japonya’da ona gerçek gücü veren bir şeyler vardı fakat Kuzey Kore’de bu güç anlamsızdı. Hatta bir varlıktan çok yüke dönüşmüştü. Sanırım cevap bu kadar basit değildi. Babam Japonya’da sonu gelmeyen bir bağınazlığa, ön yargıya ve ayrımcılığa maruz kaldı. Hislerini dışa vurabilmenin, mücadele edebilmenin tek yolu şiddetti. Ancak o zamanlar, Koreli kardeşlerini korumak için dövüşüğünü düşünüyordu.

İnşa ettiğimiz o derme çatma kulübeye taşındıktan sonra babam, geçmişinden daha çok bahsetmeye başladı.

Aynı dargınlıkları anlatıp dururdu. Onu kim suçlayabilirdi ki? “Bu inanılmaz! Japonya’da yoldaşlarım için savaşmaya çalıştım, onlar için ölürdüm bile. Peki, elime ne geçti?” Sonra etrafı gösterip şöyle derdi: “Bu!”

Bazen öfkesiyle hayal kırıklığını içinde tutamazdı. “Böyle aldatıldığımı inanamıyorum! Masaji, eğer Japonya’ya geri dönersen onlara bu laflarımı söyle!”

İşin tuhafı, babamın Kuzey Kore'deki yönetim sisteminden şikâyetçi olduğunu ya da onu suçladığını hiç duymadım. En sonunda anladım ki o, gerçek özgürlüğün tadına hiç varamamıştı. Japon sömürge yönetimine doğmuş, köle gibi çalışacağı bir yere gönderilmişti. Başka bir şey bilmezdi. Belki de bu, neden giderek yumuşadığını ve durumu kabullendiğini açıklar.

Diğer yandan annem, giderek daha endişeli hâle geliyordu.

Derme çatma kulübeye taşınmamızdan kısa süre sonra, genç bir polis memuru geldi. Bu arkadaşına göre nüfus kaydımızda sorun vardı. Annemin uyruğu Japon, adı da Miyoko Ishikawa olarak yazılmıştı.

"Adını değiştirmek zorundasın!" diye anneme bağırdı.

"O Japon," dedim. "Adını değiştirmek zorunda değil."

"Kuzey Kore'de yaşıyorsun. Adını değiştirmek zorundasın!" diye annemin yüzüne bağırdı. "Kuzey Koreli adı kullanmak zorundasın!"

"Ona dokunayım deme!" deyip annemin önüne atıldım. "Dokunacak olursan seni öldürürüm!"

Biraz geri çekilir gibi oldu.

Annem, onun dediklerinin tek kelimesini bile anlamasa da çok korkmuştu.

Polis memuru pek de ikna edici olmayan bir şekilde, daha büyük görünmek için horoz gibi kabardı.

"Peki," diye gürlledi. "Bir dahaki sefere adını değiştir!"

Artık ne demeye çalıştıysa...

Sonra da evden çıktı gitti.

Anneme dönüp endişelenmemesini söyledim. Daha kötü olmasından korktuğum için gerisini anlatmadım.

İç geçirirken yırtık pırtık çantasını çekiştirdi. O kadar zayıf, bitkin görünüyordu ki sanki korkacak gücü bile kalmamıştı.

“Akşam için yemek bulmaya gitmem gerek.” dedi.

Sonra eğretili otu, mantar ve yenilebilecek ne varsa toplamak üzere yorgun argın dağa çıktı. Her yeri yamalı çuval gibi bir pantolonla eski püskü bir ayakkabı giymişti. Onun bazen yaptığı gibi ben de ağlamak istedim. Zaman zaman kendini kaybeder, saatlerce hıçkırığa hıçkırığa ağırdı. Onu teselli etmek istedim fakat doğru kelimeleri bulamazdım. Doğru kelime yoktu.

Lisedeyken yeterince ders çalışırsam bu durumdan çıkıp ailemi kurtarmak için bir yol bulabileceğimi düşünürdüm. Yangın felaketine ve her gün maruz kaldığımız ayrımcılığa rağmen yeterince çabalarsam bu berbat hâlden kaçıp kendim ve ailem için daha iyi bir hayatı elde edebileceğime tüm kalbimle inanırdım. Mezuniyet yaklaştıkça daha da sıkı çalıştım.

Mezuniyetten üç ay önce öğretmen bir form dağıttı. Mezun olduktan sonra ne yapmak istediğimizi ve gelecek hayallerimizi yazacaktık. Bu acımasız bir uygulamaydı çünkü gerçekte seçme şansımız yoktu. Fakat o zamanlar bunu bilmiyordum. Fizik en iyi dersimdi, üniversitede fizik okuyup araştırmacı olmak istiyordum. Bütün görev aşkımla şöyle yazdım:

Üniversiteye gidip fizik okumak istiyorum.

Birisi bana ne yazdığımı sordu, ben de söyledim. Sınıf arkadaşlarımdan bunu duyan bazıları gülmeye başladı.

“Ha! Bu çocuk üniversiteye gitmek istiyormuş.” dedi bir tanesi.

Bu sefer hepsi gülmeye başladı. Anlayamamıştım, tahmin edebileceğiniz gibi sınırim bozuldu. “Evet. Üniversiteye gitmek istiyorum. Ne var bunda?” dedim.

Ne olduğunu sonraki gün okul müdürüyle sınıf öğretmenim tarafından nazıkçe teklif edilen rehberlik seansında öğrendim. Bütün bu “akademi ve kariyer danışmanlığı” kocaman bir şakaymış. Öğrendim ki Kuzey Kore’de liseyi bitirdikten

sonra seçilecek üç yol varmış. Bunlar dışında seçme şansınız yoktu. Ne yapacağınız sizin için seçilirdi. Basitçe, eğer zekiyse-niz, doğum yeriniz ve geçmişiniz yeterince iyiye üniversiteye gönderilirdiniz. Fiziksel olarak güçlüyseniz askerî akademiye gönderilir ya da sıradan bir asker olurdunuz. Geri kalanlarsa işçi olarak gerekli yerlere gönderilirdi. Yani yol belirlemedeki en önemli etken ne kadar sıkı çalıştığınız değil, kastınızdı.

Üç çeşit kast vardı; “nükleus” (ya da “çekirdek”), “temel” (ya da “tereddütlü”) ve “düşman”. Kastınız üç kritere göre belirle-nirdi: Doğum yerinizle geçmişiniz, partiye sadakatınız ve bağ-lantılarınız. Ne kadar mükemmel olursanız olun, akademik başarıların hiçbir önemi yoktu. Bütün hayatınız ait olduğunuz kasta göre belirlenirdi. Eğer “çekirdek” olduysanız önünüzde tozpembe bir gelecek vardı. Fakat “düşman”sanız en düşükten de düşüktünüz ve hayatınız boyunca öyle kalacaktınız. Kariyer yok. Yükselmek yok. Kaçış yok.

Sonradan anlaşıldı ki okul müdürü de bir parti *aparatchi*-kiymiş⁶. O gün onun işi, bana hangi kasta ait olduğumu söy-lemektir. Sadece “düşman” olarak belirlendiğim söylendi, bu kadar!

Başım dönüyordu. Sanki zemin boşluğa dönüşmüştü de ben içine batıyordum. Kafamda sorular uçuşuyordu. Belirlen-miş mi? Kim tarafından? Ne için? Sıkı çalışmamış mıydım? Parti için sıkı çalışmamış mıydım? Hepsi zaman kaybı mıydı? Boşuna mı uğraşmıştım? Aileme ne olacaktı?

Kuzey Kore’nin “dünyadaki cennet” olmadığını buraya ilk adımımı attığımdan beri biliyordum. Yine de üniversiteye gitmenin durumumu iyileştirmek için tek şansım olduğuna inanmıştım. Sonuçta Kuzey Kore’nin nimetlerinden biri ola-rak önümüze sunulmuştu bu. Hepimize bedavaya iyi eğitim alacağımızın sözünü verdiler. Çok büyük bir cazibeydi. Aynı zamanda tamamen, apaçık bir yalandı. Bunu öğrenmemin bana neler hissettirdiğini kelimelere dökmem zor. Tamamen,

6 Bir şirket ya da siyasi partiyi körü körüne takip eden, destekleyen kimse. (ç.n.)

bütünüyle mahvoldum. Hayatımın geri kalanını toplumun en dibinde, hiçbir kaçma şansım olmadan geçirmeme karar verildiğini fark edince başımdan aşağıya kaynar sular döküldü. Bütün umudumu kaybettim, o gün içimde bir şeyler öldü.

Sonraki gün Halk Komitesi Çalışma Bürosu'na bazı evraklar geldi. Çalışmanın ya da çabalamanın geleceğini değiştirmeyeceğini bildiğimden bana verecekleri işi umursamadım. Tek şey hariç: Çiftçi olursanız yükselme şansınız yoktu, köyden kaçma şansınız da. Babam gibi... Bu yüzden ne tür iş yapmak istediğinizi yazmanız gereken kısma geldiğimde kâğıda şöyle yazdım:

Fabrika işi.

Aslında ne yazdığınızın önemi yoktu. Benim fabrikada çalışmaya dair acınası "dileğim" bile reddedildi ve köy çiftliğine gönderildim. Halk Komitesi'nin yerel eğitmeni, nerede çalışacağımı söylemeye geldiğinde ne kadar üzgün olduğumu görmüş olmalı ki oracıkta beni azarladı: "Çiftçinin oğlu çiftçilik yapar. Bu ülkede kurallar böyle. Sen ve ailen gibilerin iş bulduğu için mutlu olması lazım."

Sonra en berbat işin çiftçilik olmadığını söyleyerek beni teselli etti. Kömür madeninde çalışmaktan iyiydi. Bizim gibi insanlar, yani Japonya'dan gelenler, en düşüğünün düşüğünden de düşük olanlar talihlerine şükretmeliydi.

Partinin bizi düşman olarak gördüğünü biliyordum fakat o ana kadar Japonları toplumun en dibine yollamanın bariz bir politika olduğunu fark etmemiştim. Yanımdaki adamın bunu rahat rahat itiraf etmesi beni afallattı.

Bir anda tamamen yenik hissettim. Öfkeme yenilmiştim, endişeme, umutsuzluğa. Tek yapabildiğim, dağa doğru yürüyüp ağlamak oldu. Birisi, "Ağlayan bebek, dünyayı paramparça edebilseydi bunu yapardı." demişti. İşte o gün tam da böyle hissediyordum. Bütün dünyayı yerle bir etmek istiyordum fakat acı gerçek şuydu ki o, çoktan başıma yıkılmıştı.

Evde bağıramadım, ağlayamadım ve çaresizliğimi dışa vuramadım çünkü annem beni duyardı. Zaten dayanacak gücü kalmamıştı, onun daha fazla acı çekmesine sebep olamazdım. Kardeşlerime hislerimi nasıl anlatacağıma da karar veremedim, onların da moralini bozmak istemiyordum. Bu yüzden evde ağzımı açmadım, kaderime içimden lanet ettim. Hayatımın dünyadaki cehennemde geçeceğini biliyordum ve bunu değiştirmek için elimden gelen hiçbir şey yoktu.

Yeni işime başlamadan önce, tarıma felsefi bir bakış açısıyla yaklaşmayı denedim. Kendi kendime dünyadaki bütün çiftçilerin çok çalıştığını söyledim. Meşakkatli günlerle dolu zor bir hayattı bu fakat kendine has bir onuru, hatta soyluluğu da vardı. Hayır, bu doğru kelime değil. Kendine has bir görkemi vardı. Ortaokul günlerimde tarlada çalışmak için çağrıldığımda bile çok büyük bir emeğe, küçük bir katkıda bulunduğumu hissederdim. Çiftçilik birçok küçük kısımdan oluşurdu, şüphesiz hepsi birbirinden yorucuydu fakat her biri için farklı becerilerle bilgelik gerekirdi.

Benimsediğim güzel bir düşünceydi. Çiftlikte tam zamanlı çalışmaya başlar başlamaz Gençlik Birliğindeki günlerimde tanık olduğum Kuzey Koreli çiftçilik yöntemini hatırlamak zorunda kaldım. Son derece acemi ve aptalcaydı. Her zamanki gibi parti bu politikayı budalaca, histerik bir sloganla yayıyordu: “Tüm ülkeye pirinç ekin! Tüm ülkeyi hasat edin!” Bugün bile bu sözler aklıma gelince sinirlerim bozuluyor.

Çocukken Japonya’daki çiftçileri işbaşında izlerdim bazen. O zaman bile ekin yetiştirmenin çocuk yetiştirmek gibi olduğunu düşünmüştüm. Çiftçiler ekinlerini besleyip büyütür, onlara sevgi ve itinayla davranırdı. Kuzey Kore’deki öğretmenlerimizse bize Japon sisteminin korkunç biçimde verimsiz olduğunu söylerdi. “Ülkemiz *Juche*⁷ çiftçiliğini kullanıyor. Toprağı evcilleştirip onun efendisi olmalısınız. Yüksek miktarda

7 Kuzey Kore resmi devlet ideolojisi. (ç.n.)

mahsul elde etmenin tek yolu bu!" *Juche* çiftçilik modeli, pirinç çiftçiliğine fabrika tipi seri üretim gibi yaklaşırdı. Yüzyıllar boyu geliştirilmiş pirinç ekme teknikleri küçümsenir; daha fazla mahsul elde etmek için pirinç tohumlarını daha yakın, daha fazla ve daha hızlı ekmemiz söylenirdi. Çiftçiler böyle olmaması gerektiğini bilseler de emre itaat etmek zorundaydılar, zaten daha iyisini yapmak için motivasyonları da yoktu.

Ben çiftçiliğe başladığımda bütün bu saçmalıklar uzun süredir devam ediyordu. Parti üyeleri, işlerin yolunda gitmediğini anlamış olacak ki çiftçi ailelerinin gruplar oluşturup küçük toprak parçalarını kiralamalarına izin vermeye başladı. Amaç, çiftçilerin moralini yükseltmekti fakat bunu da berbat ettiler. Kendi bağımsız tarlanda ne kadar çalıştığın ya da ne kadar ürün elde ettiğin önemli değildi çünkü hepsi partiye gidiyordu. Ekinine ne kadar iyi bakarsan bak, yıllık payın değişmiyordu. Bu nasıl moral versin ki insana?

O sıralar sözde tarım uzmanları, bize ekim tekniklerimizi mekanize etmemizi ve yeni gübreler kullanmamızı söylüyordu. Fakat mekanize olmak için ekipmanımız yoktu, ortada gübre de yoktu. Bize imkânsız gerçekleştirmemizi emrederlerdi.

İş çıkışında eve gidememek beni deli ederdi. Yapacaklarım bitince günlük üretim toplamını kayıt altına almam gerekirdi. Sonra, ne kadar yorgun olursam olayım haftada iki kere bir tür ideolojik çalışma toplantısına katılmalıyım. Her hafta Kim Il-sung'un fikirleriyle, Kore İşçi Partisi'nin efsanevi tarihiyle ya da saçma sapan bir parti gazetesi makalesinin dürüst analizleriyle doldurulurduk. Ayrıca toplantıdan sonra her zaman aynı kapıya çıkan münazaralar ve sunumlar için orada oturmak zorundaydık: Kim Il-sung'un siyasi felsefesinin mükemmelliği... İşte oradaydık; açlıktan ve yorgunluktan tükenmiş hâlde, gece saat ona kadar Korkusuz Lider'imizin son buluşlarına ilgi duyar gibi yapardık. Buna bir çeşit beyin yıkama diyebilirdiniz tabii fakat dürüst olmak gerekirse yorgunluktan kafamızı dahi kaldıramıyorduk. Yalnızca daha fazla propagan-

da ve boş laftı bu ama bir çalışma toplantısını kaçırarak aptallığı yaparsak muhalif olarak damgalanır, gizli polis tarafından izlenmeye başlanırdık. Bütün bunlar yetmezmiş gibi yılda iki kere İşçi ve Çiftçi Kızıl Ordusu'nun yalnızca zaman kaybettiren saçmalıklarına katlanmak zorundaydık. Önünde sonunda önemli olan tek şey, Kim Il-sung'a sadakatimizin inandırıcı olup olmadığıydı. Biz de rol yapmakta ustalaştık. Herkes öyle. Aksini yapmak intihardı.

Her yerde o lanet *Juche* kelimesi yankılanıp duruyordu. “*Juche* çiftçilik yöntemimiz... Üretime devrimsel bir *Juche* yaklaşımı...” Her şey bir şekilde *Juche* oluyordu. Herkes kafasını sallasa da kelimenin tam olarak ne anlama geldiğini kimse bilmiyordu.

Bu kelime birkaç şekilde tercüme edilebilir. Kendi kendine yetme, otonomi, özgürlük ya da sorumluluk; kısacası sahip olmamızın yasaklandığı her şey. *Juche* “felsefesine” göre “İnsanoğlu dünyanın efendisidir, bu yüzden her şeye o karar verir.” Dünyayı yeniden düzenleyeceğimiz, kendimize kariyer oluşturma ve kaderimizin efendisi olacağımız söylenirdi. Bu tabii ki komikti fakat totaliter rejimler her zaman böyledir. Dil tepetaklak olur. Kölelik özgürlük, baskı serbestliktir. Polis devleti, demokratik cumhuriyettir. Bizler de “kaderimizin efendisi”ydik. Böyle düşünmezsek ölürdük.

İnsanlar, hem fiziksel hem zihinsel düzeydeki inanılmaz zorluk ve yokluklarla boğuşup yemek kıtlığı altında ezilirken dahi kendilerini düşünme ya da inisiyatif kullanma hakkına sahip değildi. Düşünmenin cezası ölümdü. Bu hakkımızı elimizden aldığı için Kim Il-sung'u asla affetmeyeceğim.

Birkaç ay sonra, üç Rus traktörünün olduğu “makine bölümüne” geçmeyi talep ettim. Traktör şoförlerinin iş saati ikiyle çarpılırdı, dolayısıyla herkes traktör şoförü olmak isterdi. Başvurduğumda her zamanki ön yargıyla karşılaşmak beni şaşırtmadı.

“Traktörlerin yolda da gittiğini biliyorsun değil mi?”

“Eh, evet.”

“O zaman bu ülkede yolların askerî sır olarak sınıflandırıldığını da biliyordunuz?”

Ne?

Çok garipti ama doğrudu. O zamanlar bütün demir yolları, kara yolları ve nehirler askerî sırdı. Yerlerini açığa vurmanın cezasıysa ölümdü.

“Senin gibi birinin böyle bir bilgiye erişmemesi gerektiği aklına gelmedi mi?”

Benim gibi biri... İhanete hazırlanan Japon hain... Fakat bir redde daha boyun eğmeyi kabul etmedim ve köydeki Halk Komitesi'ne yazdım.

Bildiğiniz gibi,

Abartılı bir içerlemeyle yazdım.

Ana vatanın mükemmel sosyalist geleceğini inşa etmek için çok çalıştım. Şimdi daha da çok çalışmak istiyorum. Bu yüzden traktör şoförü olmayı diliyorum. Traktörlerin uzun yollar kat etmesi gerektiğini biliyorum. Bir yolculuktan diğerine rotayı unutacağıma ve elimden gelenin en iyisini yapacağıma söz veriyorum.

Başvurumun kabul edilmesi beni çok şaşırttı. Birkaç sürüş dersi aldım ve ilk denememde traktör sürme sınavını geçtim. İşler yoluna girmeye başlıyordu.

Aynı dönemde babam da çiftlikten alınıp bir tür meyve yetiştirme kooperatifine yollandı. Nedenini kimse bilmiyordu. Ama çok ağır çalışmaya devam etti, hem o hem ben. Yine de ne kadar çok çalışırsak çalışalım, aileyi geçindirecek kadar kazanamıyorduk. Kız kardeşlerim hâlâ okula gidiyordu; onlara doğru düzgün bakamamanın bize ne kadar berbat hissettirdiğini hiç unutmuyacağım. Bütün gün çalıştıktan sonra Dong Chong-ri'deki eve girip onların ne kadar aç olduğunu gördüğümde hissettiğim çaresizlikle kederi anlatamam. Ne yaparsak yapalım olmuyordu, hiçbir zaman yeterince yemek yoktu.

Teoride, sağlıklıysanız günde yedi yüz gram besin alırdınız. Hastalarla yaşlılarsa üç yüz gram alırdı, yani bu iki gruptan birindeyseniz cezalandırılırdınız. Buraya kadar tamam; fakat gerçek çok daha kötüydü. Gerçekte “emek yoksa yemek de yok”tu. Bu yüzden yaşlılar ölene kadar çalışmak zorundaydı, öyle de yaparlardı.

Annemin çalışma yasağıysa sürüyordu. Hâlâ her gün dağa gidip mantarla ot topluyordu. Birazını yerdik, gerisini karaborsada satardı. Bazen gizli polis göz açtırmazdı, her zaman onları gözetleyen bir adam olurdu. Ne zaman “Polis!” diye bağırırsa pazardaki tüccarlar anında kaybolurdu. Ara sıra zabıtaya rüşvet vermeyi başarırlardı fakat akıllı olmalıydınız çünkü hiç acımadan sizi aldatabilirlerdi.

Kıt kanaat geçinir, ne bulursak yerdik. Ama ben mucizevi bir şekilde, daha iyi bir iş bulacağıma hâlâ inanıyordum. Yine de traktör sürmekten keyif aldığımı itiraf etmeliyim. Normalde öyle yoğun gözetim altındaydık ki nefes bile alamazdık fakat traktörün üzerindeyken tuhaf bir şekilde özgürdüm. Bunlar tamamen kendi dünyamda olduğum zamanlardı, gözetlenmeden etrafımı izleyebilirdim. Ne kadar keyifli olduğunu anlatamam.

İnsanlar benimle dalga geçer, “Ne yaptığını zannediyorsun?” derlerdi. “Niye bu kadar çok çalışıyorsun?” Traktör sürmenin sahip olduğum tek özgürlük, bize her gün yöneltilen emir ve aşağılamalardan tek kaçışım olduğunu anlamazlardı. Hayır, deli değildim. Çalışmak benim tek sığınağımdı.

Ayrıca, traktör sürmeyi de seviyordum.

Üçüncü Bölüm

“Mutlulukla hüznün birbirini takip eder.” derler. Bana göre, hayatlarında üzüldükleri kadar mutluluğu da tadan insanlar çok şanslı hissetmeli. Bazıları kederin ötesine geçemeyen, acı dolu bir hayat yaşar. Bunu iyi bilirim.

1966 yazında traktör şoförü oldum. O sıra Kızılhaç, annemin Japonya’daki kardeşinden bir mektup getirdi. Bize ulaşana kadar köşeleri kıvrılmış, mürekkebi dağılmıştı. Annem yıllar içinde akrabalarına mektuplar yollasa da hiç cevap alamamıştı.

Nihayet beklediği mektuba kavuştuğunda zarfı heyecanla açtı. Çabucak içinden okudu. İkinci sayfaya geldiğinde kâğıtlar ellerinden düştü, annem yere yığıldı.

Ona doğru koşup “Anne! N’oldu? N’olmuş?” dedim.

Mektubu yerden aldım, annesi ölmüştü:

Annen son nefesini verene kadar seni sayıkladı.

Büyükanneimin bana söylediği son sözleri hatırladım. “Sen Japon’sun,” demişti. Hüznü doluydu gözleri. Geçmişini, sömürge iktidarı altında yaşamamanın ne kadar kötü olduğunu biliyordu. Büyükanneimin, Japonya’dan ayrılma fikrini annemin kafasından nasıl da umutsuzca çıkarmaya çalıştığını, bunun için boşuna uğraştığını görmüştüm. Shinagawa İstasyonu’nda bizi uğurlamaya gelmediği hâlde gözlerimin onu aradığını hâlâ hatırlıyorum.

Büyükanneimin ölümünden sonra annemin yüzünde derin kırışıklıklar oluştu. Bir anda daha yaşlı, bitkin ve zayıf görünmeye başladı. Bunlar yaşlılık izleri değil, ızdırabın verdiği

kırıksıklıklardı. Onun hayatını kolaylaştırmaya çalıştım fakat bir yolunu bulamadım. Ne yaparsam yapayım yemek payımız aynıydı, her şey aynıydı.

Çok geçmeden daha da perişan olduk...

1968 yılının baharı yeni başlamışken köyümüze gümbür-deyen bir kamyon geldi. Sonra bir tane daha, bir tane daha... Durup dururken bir askerî birlik, hızla köye dalıp aramızda durdu. İçlerinden liderleri gibi görüneni, toplanmamızı emretti.

Bizi şüpheyle süzdü ve “Bundan sonra bu köy bizim karargâhımız olacak.” dedi.

Ardından yürüyüp gitti.

Karargâh? Karargâhlar genelde askerlerin bir bölgeyi korumak için gönderildiğinde konuşlandığı korunaklı yerlerdir. Biz neye karşı korunuyorduk? İşgal edilmek üzere miydik? Askerî birliğin adını bile bilmiyorduk.

Köyün muhtarı bize koşup bu askerlerin Kim Chan-bon’un direkt emri altında olduğunu söyledi. Bundan başka bir şey öğrenemedik. Askerler buradaydı ve bizi Tanrı bilir neye karşı, yine Tanrı bilir ne kadar koruyacaklardı?

Kim Chan-bon denilen adamın Kim Il-sung’la silah arkadaşı olduğunu öğrendim. Kim Chan-bon, partide önemli bir figür hâline gelmiş ve bazı büyük askerî icatların mucidiymiş. Etrafımdaki herkes buna kafa yormaya devam etse de kimseye bu mutlu asker grubunun köyde ne yaptığı söylenmiyordu.

Birkaç gün geçti. Herkes hop oturup hop kalkıyordu, havadaki gerilim neredeyse gözle görülebilecekti. Bütün köy, arkasını kollayıp kelimelerini seçerek konuşuyordu. Bir sabah işe gitmek için evden çıkmak üzereyken birkaç askerin evimize geldiğini gördüm.

Hemen annemle kız kardeşlerime saklanmalarını söyledim ve onları durdurmak için kapının önüne geçtim. Korkutucu görünen bir tanesi bana doğru geldi.

“Eşyalarını topla ve hemen burayı terk et!” dedi.

“Neden? Lütfen açıkla mısın?” diye sordum.

Kalbim küt küt atıyor, kanım kaynıyordu fakat sakın görünmeye çalıştım.

“Neden mi?” diye bağırdı. “Bana neden diye mi soruyorsun? Doğru, sen *songbun*⁸ sun⁸ tabii. ‘Düşman’ olduğunu sen de biliyorsun, düşükten de düşük olduğunu. Defol git buradan!”

Bunu dedikten sonra arkada duran askerle birlikte oradan uzaklaştı. Öylece yürüyüp gittiler.

Yalnız değildik, birkaç aileye daha gitmeleri söylenmişti. Bize verilen emre göre birkaç kilometre ötedeki Pyungyang-ri denilen köye taşınmamız gerekiyordu. Biz de az sayıdaki eşyamızı toplayıp yola çıktık. Oraya vardığımızda ailemize ayrılmış bir ev olmadığını gördük ve bir tarla işçisi için inşa edilen boş kulübeye sığındık. Ona ne olduğu hakkında en ufak fikrimiz yoktu, muhtemelen yorgunlukla kederi kaldıramamış, ölmüştü.

Neyse ki traktör şoförlüğü işime devam edebildim. Babamla kız kardeşlerim, yerel tarım ekibine girdiler. Annem mi? Tıpkı eskisi gibi ot aramak için dağlara gitmeye devam etti.

Kim Chan-bon’un askerî birliğinden birkaç kişi, yeni köye de geldi. Davranışları kesinlikle suç teşkil ediyordu. İşçilerin gözü gibi baktığı hayvanları çaldılar, kesip yediler. Köyün gıda deposundan mısırla patates aşırıdılar, tarla ekipman fabrikasını yağmalayıp motorları ve testereleri kamyonlarına yüklediler. Evlenme vaadiyle genç kadınları baştan çıkarıp onları suistimal ettiler. Hepimiz onlardan bıkmış usanmıştık.

8 Kuzey Kore'deki kast sistemi. (ç.n.)

Pyongyang-ri'deki yüksek parti görevlileriyle eski köyümüz ortadan kayboldu. Kontrol, Kim Chan-bon'un çocuklarına geçti. Durum o kadar kötü bir hâle geldi ki günün ortasında dahi sokağa çıkmaya korkuyorduk. Askerler insanlarla yok yere kavga çıkarıyor, onları ölümüne dövüyordu.

Derme çatma evimiz yağmuru dışarıda tutabilse de içeride sürekli rüzgâr esiyordu. Hâlâ kar mevsimiydi, sıcaklık geceleri eksilere düşüyordu. Yatmadan önce sobayı söndürmüyorduk. Tanrı'ya şükür, sabaha kadar esen rüzgâr sayesinde karbonmonoksit zehirlenmesinden korkmamıza gerek yoktu.

Yatak yoktu, bu yüzden altı kişi sobanın etrafına kıvrılırdık. Önce sırtımızı, sonra karnımızı ısıtır, tüm gece döne döne aynı şeyi yapardık. Sık sık kısa süreliğine uykuya dalarlardık. Gece boyu sürekli döndüğümüzden, babamla kafalarımız tokuşup dururdu. Bazen de delirmişiz gibi kahkahalara boğulurduk. Yeterince uzun süre acı çekerseniz, acılar size komik gelmeye başlar ve kendinizi en acınası durumlara gülerken bulabilirsiniz. Sanırım bir tür histeri hâli bu.

Bir seferinde gece yarısı uyandım ve en küçük kız kardeşim Masako'nun aramızda olmadığını fark ettim. Panikleyip evden dışarı fırladım. Karda ayak izlerini görünce onları eski köyümüze kadar takip ettim. Beklediğim gibi orada, eski evimizin önünde durmuş hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

Beni görür görmez, "Bu ev bizim, buradan gitmek istemiyorum!" dedi.

Onu sırtıma aldım ve ay ışığında Pyongyang-ri'ye doğru yola koyulduk. Karlar parıl parıl parlayarak arkamda bıraktığım anın kasvetini örtüyordu. Soğuk, yırtık pırtık kıyafetlerimden içeri girse de Masako'nun ağırlığı beni sıcak tutuyordu. Ağlamaktan yorgun düşmüş, sırtımda uyuyakalmıştı. Sanırım kendimi daha önce o geceki kadar yakın hissetmemiştim ona. Çaresizliği, korkusu, bitkinliği; bütün bunlar o ince kıyafetlerinden çıkıp doğrudan kalbime girmişti.

Kim Chan-bon'un çetesi bize çektirmeye ve bütün köylülere köle gibi davranmaya devam etti. Her istedikleri yemeği vermek zorundaydık, tabii hiç doymuyorlardı. Sürekli aynı saçma şeyi söylüyorlardı: "Ülkemiz için savaşıyoruz! Daha çok verin!"

Şöyle demek istiyordum, "Savaş mı? Ne savaş? Ortada savaş yok ki. Neden bahsediyorsunuz? Tek yaptığınız umutsuzlukla sefalet yaymak ve düzgün, çalışkan insanlara işkence etmek. Bize ne kadar yiyecek kaldığını düşündünüz mü? Ya siz etrafta dolaşıp insanları döverken yiyecekleri üreten insanların ne yediğini?"

Fakat elbette çenemi kapalı tuttum. Konuşsaydım beni öldürürlerdi.

Şaşırtıcı şekilde, böylesine korkunç zamanlarda olmamıza rağmen bir anda âşık oldum. Adı Rim Su-yon'du. On dokuz yaşındaydı ve gördüğüm en güzel kadındı. Onunla çiftlikte, damızlık tavşanları beslediği yerde tanıştım. Traktör rotamın üzerinde oraya ot götürmek de vardı. Daha önce kimseye böyle hisler beslemediğimden ne yapacağımı bilemedim. Ne zaman onunla konuşmaya çalışsam dilimi yutuyordum, ben de hiç konuşmamaya başladım. Fakat aklımdan hiç çıkmıyordu.

Bir gün otları indirirken yanıma gelip yardım etmek istedi. Çalışırken tek kelime etmedik. Ertesi gün gelip tekrar yardım etti, sonraki gün de... En sonunda sessizliği bozdu ve yaklaşan futbol turnuvasına katılıp katılmayacağımı sordu. Bunu yapamayacağımı, çünkü şortumun olmadığını söyledim. Onu tekrar gördüğümdeyse bana beyaz naylondan bir şort verdi. Cesaret alıp ona açıldım, "Seni seviyorum, benimle evlenir misin?" dedim. Ne kadar iyi bir tavlama yolu!

Ürkek ürkek baktı bana. "Annemin de rızasını alır mısınız?" dedi. O zaman onun da beni sevdiğini anladım. Kalbim umutla dolup taşıyordu.

Ertesi gün cesaretimi toplayıp evlerine gittim. Babası uzun zaman önce ölmüştü, bu yüzden Su-yon'un annesine kızıyla

evlenmek istediğimi söyledim. Dürüst olmak gerekirse annesi ne lafımı kesti ne de bitirmeme engel oldu, beni olağanüstü bir hassasiyetle dinledi.

Su-yon yanına oturmuş, ağzımın içine bakıyordu. O hâlini hâlâ gözümde canlandırabiliyorum. Utancından kulakları bile kıpkırmızı olmuştu.

Annesi bir süre sessizliğini korudu, kasvet doluydu. Kalbim küt küt atıyordu, o kadar hızlıydı ki sanki göğsümden fırlayacaktı.

“Üzgünüm... Kızım için Japon bir koca... Anlarsın ya, kor-
karım bunu kabul edemem.” Kararından suçluluk duyar gibi görünüyordu. Beni bir şekilde avutacak açıklamayı aradığını görebiliyordum.

“Biliyorsun işte... Yani, senin çok düzgün bir genç adam olduğundan eminim. Yani, öyle olduğunu biliyorum. Fakat... Kızım yurda dönen biriyle evlenirse, işte, kendimizi tehlikeye sokmuş oluruz, anlarsın ya...”

Bembeyaz olana kadar yumruklarımı sıktım. Su-yon’a baktım, o da bembeyaz kesilmişti.

Ondan sonra ne yaptığımı tam hatırlayamıyorum. Utanmış hâlde kendimi evden dışarı atmış olmalıyım fakat kafamda dönüp duran düşünceleri oldukça net hatırlıyorum.

Ne sanıyordun? Dilenci hayatı yaşayan bir adam! Akli başında kim benimle evlenir ki? Su-yon’un annesinin rıza göstereceğini düşünmek bile komikti.

Çiftlikte Su-yon’u tekrar gördüğümde kaçıp saklanmak istedim ama o bana sarıldı ve kulağıma fısıldadı, “Üzgünüm. Beni al ve birlikte kaçalım.” Onunla kaçmayı, bu hayali yaşamayı ne kadar çok istemiştim fakat nereye gidebilirdik ki? Zavallı annemle kız kardeşlerime ne olacaktı? Onları asla terk edemezdim; hayatta yükselme ve üniversiteye gitme hayalim kadar imkânsızdı bu. Kısa süre sonra Su-yon’un Pyongang’dan

bir kodamanla evlendiğini duydum. Bir daha kimseye âşık olmamaya karar verdim.

Ertesi sene Kim Chan-bon'la arkadaşları bir anda ortalıktan kayboldu. Resmî detayları bilmiyorum ancak köyde birliğin dağıtıldığına dair söylentiler vardı. O günlerde medya yoktu, bu yüzden bütün haberler ağızdan ağıza yayılırdı ve dedikodular genelde yeterince güvenilir olurdu. Sonunda Kim Chan-bon'un Kim Il-sung tarafından kovulduğunu öğrendik.

Her zamanki hikâye. Bir süreliğine Kim Chan-bon, Büyük Lider'in göz bebeği olmuştu. Yanlış bir şey yapmamıştı. Hatta orduyu modernize etmek ve daha iyi bir düzene kavuşturmak için çok çabalaması onun çöküşünü hazırlamıştı. Öte yandan söz konusu durum, ordu içinde kendi gücünü oluşturup inisiyatif kullanabilmesini sağlamıştı. Kim Chan-bon'un bütün Kuzey Kore'yi saracak bir güce ulaşması ve kendi otonom bölgesini oluşturması çok uzun sürmedi. Tabii Kim Il-sung da bunu bir başkaldırı ya da tehdit olarak görünce onu kovdu.

Hemen Dong Chong-ri'ye döndük. Neyse ki evimiz hâlâ ayaktaydı. Vardığımızda kuyudan aldığımız suyu kaynatıp kadeh kaldırdık. O sırada anne babamın yaşlı suratlarına baktım. Babam elli beş yaşına gelmişti, annem kırk dört yaşındaydı ve galiba sekiz dişi kalmıştı. Neye kadeh kaldırıyorduk? Daha iyi bir geleceğe mi? Geçmişe dönüşe mi? Bilmiyorum. Sanırım yalnızca Kim Chan-bon kâbusundan kurtuluşumuza sevinmiyorduk.

Küçük kutlamamızdan sonra annem, "Tatlı kırmızı fasulyelerle kaplı bir *onigiri* yemek istiyorum." dedi.

Annemin bir şeyler istemesine alışık olmadığından boş boş baktı babam. Böylesine mütevazı bir isteği bile yerine getiremeyeceğinin farkındaydı. Kırmızı fasulye, en az pirinç kadar

pahalıydı, şeker zaten çok pahalıydı. Karaborsada torbası yüz vundu, bizim için korkunç bir paraydı bu.

“Endişelenme!” dedi annem, babamın ne düşündüğünü tahmin etmiş olmalıydı. “Düşündüm de, istesem de *onigiri* yiye-mem, bunu yapacak kadar dişim kalmadı. O günler geçti artık.”

Sonra da gülmeye başladı.

Onu yıllardır gülerken görmemiştim. Kahkaha hepimize bulaştı. Hep beraber gözümüzden yaş gelene kadar güldük.

Kim Chan-bon’un birliği dağıldıktan sonraki üç yıl olay-sız geçti. Hâlâ fakirliğin getirdiği zorlukları çekiyorduk tabii; fakat en azından sakin yaşıyorduk. O zamanlar önemli sayıla-bilecek tek olay, kız kardeşim Eiko’nun yirmi üç yaşındayken aslen Kobeli olan Kan Ki-son adındaki bir adamdan evlilik teklifi almasıydı. Babası son evre kanser hastasıydı, bu yüz-den o ölmeden evlenmek istiyordu. Ailesi, yurda dönenlerde nadir görülecek derecede zengindi. Bu yüzden babam, onun ailesiyle bizimkinin uyuşmayacağını düşünerek teklifi kibar-ca reddetti. Yine de Kan’ın annesi ısrar etmek için evimize gelmeye başladı. “Kızının gelinim olmasını istiyorum,” dedi. Birkaç defa gelip istemesine rağmen babam kızını vermedi.

1972’nin başlarında, bir gün eve orta yaşlı bir adam geldi. Başta onu Kan’ın akrabası sandım. Adama iyice baktığımdaysa çok şaşırdım; bu, Japonya’dayken babamın arkadaşı olan, Koreliler Birliği üyesi Young Seok-pong’dan başkası değildi.

Çantasını bırakıp babama sarıldı.

“Nasılsınız? Ne kadar da büyümüşsünüz!” dedi bize. Annem onu içeri çağırdı.

Sonra çantasını açtı. Bana bir saat, kız kardeşlerime de eşarplar verdi. Gözlerime inanamadım. Japon saatlerine çok imrenilir, herkes kendisinde bir tane olsun isterdi. Sonra çantasından babam için bir şişe alkol çıkardı. Bununla da kalmadı.

İlaç, şeker ve başka değerli şeyler de getirmişti, hepsini masaya dizdi. Annem gözyaşlarını tutamadı.

O ve babam, gece yarısına kadar içtiler. Onları fısıltıyla konuşurken duyabiliyordum.

“Bak ne hâle geldim!” dedi babam. “Eskiden bana ‘Kaplan’ derlerdi, şimdi o lanet olası Japonya’daki Koreliler Teşkilatı yüzünden yıkık bir adamım. Yalancı piçler!”

Young, odada etrafına bakınarak “Hey, sözlerine dikkat et. Yerin kulağı var, bilirsin! Arkanı kolla!” dedi.

Babam hiçbir şey söylemedi fakat başını salladı.

“Neyse,” diye devam etti Young. “Bakalım bundan sonra birbirimize yardım edebilecek miyiz? Anladığım kadarıyla çok zorluk çekmişsin.”

Bir şehirdeki parti komitesinin başkan yardımcısıydı ve çok meşgul bir adamdı; fakat o gecedен sonra sık sık ziyarete geldi. Eiko’nun evlilik işini duyunca hemen Kan’ın evine ziyarete gitti. “İyi bir adam, dürüst ve temiz. Para meselesini kafana takma.” dedi Ekio’ya. Babama da kararını gözden geçirmesini öğütledi. Sonuçta Kan da yurda dönenlerdendi.

Böylece iş çözülmüş oldu. İki ay sonraya bir düğün tarihi belirlediler. Ne yazık ki kız kardeşime ne yeni kıyafetler alabildik ne de bir yatak. Kan’ın annesi bize onun oğluyla evlenmesinin yeterli olduğunu söylemişti. Çeyiziyle birlikte gelmesine gerek yoktu.

Fakat Young, anneme biraz para verdi. “Alın. Bununla onu güzelleştirin,” dedi.

Çok etkilendim, hatta duygulandım. Onun bu inceliği içimi ferahlattı. Günlük yaşantımızda gerçek bir insanlığa ya da samimiyete çok az rastlardık. Herkes hep kendini düşünür; nasıl öne çıkacağını, partiyi önemser gibi yapmayı, kendi arkasını kollamayı, yemek için tırmalamayı ve güç sahibi insanların aklına girmek için sigara ve alkolle rüşvet vermeyi hesaplardı.

Dürüst olmak gerekirse bunlar hayatta kalmanın tek yoluydu. Sistem, onları insanlıktan çıkarmıştı. İşin üzücü kısmı, ben de bu hâle gelmeye başlamıştım ancak Young'ın davranışı bana insan olmanın ne demek olduğunu hatırlatmıştı. Sonra anladım ki hayat ne kadar zor olursa olsun yenilgiyi kabullenmek, güçlü bir iradeye sahip olmak gerek. Kendi içinden gelen sesi dinlemeli, onu sonuna kadar takip etmelisin.

Bir gün Bay Young evimize geldi, üstü başı darmadağın olmuştu. Normalde titiz biriydi fakat o gün saçları dağınık, gözleriyse kan çanağı gibiydi. En kötüsü de ölümüne korkmuş görünüyordu. Babamı çağırdı ve sessizce ellerini tuttu bir süre. Ardından delirmiş gibi konuşmaya başladı.

Yeni yıl partisine katıldığını söyledi. Orada partinin koda-manları da varmış ve zavallı Young ağzından bir şey kaçırmış. Kuzey Kore'ye taşındıktan sonra Japonya'daki Koreliler Teşkilatının başkanı olan Ham Do-kusu adında bir adama mektuplar yazmış. Ham'ı uzun yıllardır tanısa da Ham, ona hiç cevap yazmamış. Doğal olarak bu durumdan rahatsız olmuş.

Young, bundan partide söz etme gafletinde bulunmuş. "Do-kusu, herkes ona yardım edip onu desteklediği için başkan oldu. Fakat insanların onun için yaptıklarının değerini bilmiyor. Şimdi benim gibilere cevap yazmayacak kadar yüksekte görüyor kendini. Züppeye bak!" gibi laflar etmiş.

Sonradan bunun berbat bir gaf olduğu ortaya çıkmış. Ertesi gün Young, partideki mevkisini kaybetmiş. Meğerse Kim Do-kusu'yu eleştirmek, Kim Il-sung'u eleştirmek anlamına geliyormuş.

Young, babama olan biteni anlattıktan sonra biraz rahatlamış görünüyordu.

"Güçlü duralım, tamam mı? Güzel günler gelecek, biliyorum. Göreceksin." dedi babam. Sanırım aklına söyleyecek daha iyi bir şey gelmemişti.

Young hafifçe başını salladı. “Üzülme!” dedi Eiko’ya. Sonra bizleri selamlayıp gitti.

Eiko’nun düğününden birkaç gün sonra Young’ın kendini astığını öğrendik. İntihar notunda şöyle yazıyordu:

O kadar rezil oldum ki daha fazla yaşayamam.

İyi ve düzgün bir adamın hayatı böylece bitti.

Babam naaşı görmeye gittiğinde gizli polisin onu çoktan aldığını görmüş.

Karısı da birkaç gün sonra intihar etti.

Yurda dönenlerden kaçının böyle trajediler yaşadığını bilmiyorum. Böyle sayısız hikâye olduğunu düşünüyorum. Bazıları toplama kamplarına götürülmüştü, bazıları da sürüldü ya da idam edildi. O kadar çok insan harcandı ki.

Kız kardeşim Hifumi, eski tabirle “evlilik çağına” gelince başka bir iyi adam Lee Song-rak, onun koca bulmasına yardımcı oldu. Lee, Japonya’daki Koreliler Teşkilatının halkla ilişkiler kısmında çalışıyordu ve Kuzey Kore’ye taşınırken yanında haberleşme ekipmanları getirmişti. Partiye çok büyük katkısı olmuştu; bu yüzden çabalarından ötürü takdir ediliyor, herkesçe tanınıyordu. Aynı zamanda iyiliksever bir insandı. Hifumi’nin evlenmek için uygun olduğunu duyunca Wonsan’da yaşayan bir yurda dönenle iletişime geçti. Kısa süre sonra kız kardeşim o adamla evlendi. Hifumi’nin kocasını hiç sevmedim. Bence o tembel biriydi, üstelik evimize gelip annesiyle babası için bizim kendimize zar zor yeten yemeğimizden istemesine çok sinirleniyordum. Annem, eğer yemek vermezse onun Hifumi’ye kötü davranmasından korktuğu için köylülerden bize yemek vermelerini istedi. Annemin bu adam için dilenmesine dayanamıyordum. Sonunda bu durumu daha fazla sürdüremedik ve onlar Pujon’a taşındı.

O sıralarda Lee, Sinanju'daki bir iletişim ekipmanları fabrikasına atandı. Ardından Güney Koreli bir kadınla evli olması nedeniyle bir anda vatan haini ilan edildi. Aslında karısını başından beri biliyorlardı, mesele tabii ki başkaydı; Lee yeni makamına geçtiğinde bazı geliştirmeler yapmaya yeltenmişti. Sonuç olarak da *persona non grata*⁹ hâline geldi ve makamından kovuldu, ansızın hiç kimse oluverdi. Sonraları ailesinin dağıldığını, onunsa Sinanju garında dolanan bir berduş hâline geldiğini duydum.

Babamın arkadaşları bir bir gidiyordu. Kim Uu-yon da böyle hazin son yaşayanlardan biriydi. Japonya'dayken Kawasaki'de çamaşırhane işleten bir yurda dönendi. Babam gibi o da Japon bir kadınla evliydi. Kim, Kuzey Kore'ye gelince otobüs şoförü oldu. Bir gün mola sırasında iş arkadaşlarına Japonya'daki hayatı anlatmaya başlamış. Birkaç gün sonra o ve karısı, gizli polis tarafından alınıp lanet bir cehennem çukuru olan Yodok toplama kampına yollanmış. Öyle bir yerde sonsuzluk gibi gelecek on seneden sonra karısı serbest bırakıldı ve bize komşu oldu. Eskiden neşeli biriyken artık tamamen duygusuz ve boştu. Suratında hiçbir ifade, sesinde zerre duygu olmazdı. Ne olursa olsun insanlarla iletişime geçmezdi. O da aramızda yaşayan hiç kimselerden biri olmuştu.

Bir gün kucağında oğluyla evimize geldi. İnsanlardan böylesine kaçarken bunu yapması bizi şok etmişti. Oğlunun çok hasta olduğunu anlayınca onu sırtıma alıp köy doktoruna götürdüm.

"Dili cerahat toplamaya başlamış, üç gündür de yemek yememiş. Ona penisilin G iğnesi vurabilir misiniz?" dedim doktora.

Penisilinin işe yarayıp yaramayacağını bilmiyordum ama Kuzey Kore'deki tek antibiyotik oydu. Bunun hayatta kalmak için tek şansı olduğunu düşündüm.

"Ne? Onu bedavaya mı iyileştireceğim? Terbiyesiz hergele! Neden ona pahalı ilaçlar vereyim? Parasını öde ya da bana şifalı otlar getir! Sonrasına bakarız."

9 Lat. *Persona non grata*: İstenmeyen kişi. (ç.n.)

Kuzey Kore'deki sağlık sistemi sözde ücretsizdi fakat gerçek hiç de öyle değildi. Fakir insanlar bir şekilde ödeme yapmadan tedavi olamazdı. Paranız yoksa biraz alkol, sigara ya da çin ilaçları getirin. Bunlar da yoksa hiç gelmeyin.

Kliniğin duvarında, doktorun arkasında şöyle bir söz asılıydı, "Tıp cömert bir uğraştır. Bir doktor herkesten daha iyi bir komünist olmalı." Kim Il-sung'un sözleriydi.

Ansızın öfkem tepeme çıktı. İçimde bir şeyler koptu.

"Kimi iyileştirirsin sen? Hiç kimseyi mi?" diye bağırdım.

Sonra da ona yumruk attım. Sanki içimdeki baraj yıkılmış, yıllardır biriken kederle çaresizlik fişkırmaya başlamıştı. Üzerine atlayıp onu yumruklamaya başladım. Bu bile ateşimi söndürmedi, öfkem fokur fokurdu. Eve geri koşup bir bıçak kaptım. O herifi gerçekten öldürmek istiyordum. İnsanlara yardım etmeyen doktor işe yaramazdan da beterdi, temsil ettiği her şeyle ters düşüyordu bu adam. Kliniğe geri döndüğümde koridorda birkaç polis geziniyordu. Onları da öldürmeyi düşündüm fakat o anda, bir yerlerden babam çıkageldi ve elimdeki bıçağı benden zorla aldı.

Ortalıktan kaybolmamı söyledi. Ne yapmak üzere olduğum kafama dank edince eve kaçtım.

Babam bir süre klinikte kalıp eve geldi. Üç gün sonra karakola gitmesi gerekti fakat yine sapasağlam geldi. Ne olduğunun hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Bana ne olduğunu hiç söylemedi fakat iyi bir şey olmuş olmalı ki ne tutuklandım ne de başıma bir şey geldi.

Şiddetten nefret ederdim, özellikle çocukluğumda babamın annemi öldüresiye dövdüğünü gördüğümünden beri. Ancak o doktorla karşı karşıya geldikten sonra fikrim değişti, şiddet tek çözüm gibi gelmeye başladı. İyi insanların dışlandığını, sürüldüğünü ya da yok edildiğini gördükçe çok çaresiz hissedirdim. Annemse sakın olmamı söylerdi, yoksa ben de yok olacaktım.

Yetmişli yıllarda yeni bir slogan ortaya çıktı: “Hız stratejisi!” Bu da çalışma toplantılarımızda *ad nauseam*¹⁰ tekrarlanan, içi boş bir laf hâline geldi. Aynı zamanda Kim Il-sung’un On Emri’ni de ezberleyip beynimize kazıyınca dek tekrarlamak zorundaydık. Sonunda aklım işgal edilmiş gibi hissetmeye başlamıştım.

Bu emirleri hâlâ hatırlıyorum. Tabii ki hatırlayacağım, yapamasydım çoktan ölmüştüm. İşte onlar:

1. *Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung’un devrimci ideolojisini izleyerek ulusu birleştirme mücadelesine varını yoğunu vereceksin.*
2. *Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung’u sadakatle onurlandıracaksın.*
3. *Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung’un otoritesini mutlak kılacaksın.*
4. *Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung’un devrimci ideolojisini inancın; öğretilerini mezhebin yapacaksın.*
5. *Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung’un öğretilerini uygulayacak, koşulsuz itaat ilkesine sonuna kadar bağlı kalacaksın.*
6. *Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung’u merkez bilip tüm partinin ideolojisini, iradesini ve devrimci bütünlüğünü güçlendireceksin.*
7. *Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung’dan öğrenecek ve komünist görünüşe, devrimci çalışma yöntemlerine ve insan odaklı çalışma şekline uyum sağlayacaksın.*
8. *Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung’un sana bahsettiği siyasi hayata değer verecek, onun büyük güvenini ve düşünceliğini üstün siyasi farkındalık ve becerilerinle, sadakatle ödeyeceksin.*

9. *Tek lider Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung’un emri altında*

10 Lat. Ad nauseam: Bıktırınca kadar. (ç.n.)

tüm partinin, ulusun ve ordunun yekpare olması için güçlü bir örgütsel sistem kuracaksın.

10. *Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung'un devriminin muhteşem başarısını nesilden nesile aktarıp sonuna kadar onun mirasçısı ve uygulayıcısı olacaksın.*

Çok sonraları, semavi dinlerin On Emir'lerine baktım. Kaç emir, Tanrı'yla alakalıydı biliyor musunuz? Hemen hemen beş tanesi. Görünüşe bakılırsa Tanrı, Büyük Lider Yoldaş Kim Il-sung'dan, Tanrı onu kutsasın, birkaç şey öğrenebilir!

Uygulamaya bakıldığında yeni "hız stratejisi" nerede toprak varsa orada çiftlik kurmamız ve dağları taraçalı tarlalara çevirmemiz anlamına geliyordu. Bunu yapmak içinse daha çok işçiye ihtiyaç vardı.

1970 baharında, Chongpyong-ri yakınlarındaki bir kooperatif çiftliğine gönderildim. Üzerinde üç işçi taşıdığım römorklu bir traktör sürüyordum ve sarsıla sarsıla gidiyorduk.

Çiftliğe vardığımızda askerî bir kamyonu bindik. Yarım saat kadar sonra askerlerle tarım işçilerinin dağın yamacında epeydir çalıştığı derin bir vadiye geldik. Gelişimizi bildirerek iş pantolonlarını giydik. Bu, Kuzey Kore'ye geldiğimden beri giydiğim ilk yeni pantolundu. Delik deşik kıyafetimi çıkarıp yenisini giydim. Çok mutluydum, sanki lotoyu tutturmuştum.

Ertesi sabah saat beşte, bizi aslında kışla olarak tasarlanmış uzun barakalarımızdan kaldırması için borazan çaldı. Yoklamadan sonra sıraya girerek vadinin ortasındaki nehre koştuk. Buz tabakasını taşlarla kırdık, ellerimizi daldırıp yüzümüzü yıkadık. Buzlu su tenimi yaktı ve ellerimi uyuşturmuştu. Ardından toplanma yerine gittik. Yemekhanede bize mucizevi şekilde beyaz pirinç verdiler. Yıllardır beyaz pirinç yememiştim, hatta bazılarımız beyaz pirinci görünce gözyaşlarını tutamadı. O yemekhanede sonsuza kadar oturmak istedim fakat çalışmamız gerekiyordu.

İşimiz askerlerin dağ yamacında tünel açarken çıkarttığı taş ve toprak yığınlarını temizlemektir. Tüneller, barutla cep-hane fabrikaları için açılmıştı. Kore Savaşı sırasında bu fabrikalar Amerikan hava bombardımanları tarafından yok edildiğinden, yenilerini yer altına yapmak daha mantıklıydı. Ancak elektrik hatları da yer altındaydı ve düzgün çalışmazdı. Voltaj çok düşük olduğundan bazı fabrikalar işlemezdi. Bunların yanında, tünel inşaatından kalan molozu temizlemenin çok ağır bir iş olduğunu söylememe gerek bile yok.

Birkaç hafta sonra Eiko'nun kocası Kan Ki-son'dan bir telgraf aldım. "DÜĞÜN 25 OCAK'TA. 24'ÜNDE EVE GEL." yazıyordu. Kimin düğünü olduğunu anlamadım. Sonra evde korkunç bir şey, açık açık söylenemeyecek bir şey olmuş olabileceğini düşündüm, düğün yalnızca bir koddu. Ailemizin başından o kadar çok şey geçmişti ki aklıma sürekli en kötüsü geliyordu.

Kum ve moloz dağlarından oluşan iş yerime gidip başımızdaki adama telgraftan bahsettim. Patlayan dinamitler ve kayalar delen matkap seslerinin arasında bağırdı: "Gidebilirsin." Ben de traktöre atladım ve son hız Dong Chong-ri'ye gittim. Traktörün üzerinde en korktuğum şeyler bir bir aklımdan geçiyordu. İşin zorluğu ve güç koşullara rağmen oradan ayrılmak beni rahatlatmadı. En azından çalıştığım sürece yemek garantiydi. Yeni pantolonumun yanına yeni postallar da vermişlerdi ki bunlar Kuzey Kore'ye geldiğimden beri ayağıma tam uyan ilk ayakkabıydı.

Eve geldiğimde düğün hazırlıklarının başlamış olduğunu gördüm. Pirinç kekleri, et, balık, saki ve başka şeyler vardı. Ne olup bittiğini bilmiyordum, orada öylece dikilip durdum. Sonra, Kan'ın annesi gelip "Müjde! Bugün senin düğün günün," dedi.

Bunu duyunca donakaldım. Şaşırdım dersem nasıl hissettiğimi anlatmış olmam. Şaşkınlıktan küçük dilimi yutmuş, âdeta şoktan felç geçirmiştım.

Evlenmek üzere olduğum kadının adı Lee He-suku'ydu. Babasıysa Hamhung şehrinde bir elektrik santralinin müdür yardımcısıydı. Kadının gözleri çok bozuktu ve bunu söylediğim için üzgünüm ama kesinlikle güzel biri değildi.

"Sırf bir yurda dönerim ve çok fakirim diye kendi karımı bulamam mı sandın? Bana bula bula bunu mu buldun?" dedim ona.

Babam, Kan'ın annesinin yanında oturuyordu. Ondan bana bir kadın bulmasını isteyen o olduğunu öğrenmem çok sürmedi. Fakat o bile bu izdivacın çok acımasız olduğunu düşünür gibiydi.

Gerçek yavaş yavaş ortaya çıktı. Düğünü bu kadar aceleyle getiren He-suku'nun annesiymiş, bu evlilik üvey kızından kurtulması için harika bir fırsatmış. Sonradan öğrendim ki kadın; He-suku'yu hiç sevmemiş, ona zorbalık edip işkence yapmış. Kan'ın annesinin bütün bunlardan haberi yokmuş, dolayısıyla onu çok suçlayamam. Ne yapacağımı bilmiyordum. Açıkçası, bütün bunları durdurmanın başıma çok bela açacağını düşündüm. Mücadele edecek gücüm yoktu, seçenekler de kısıtlıydı. Ben de olayları akışına bıraktım. O zaman yirmi üç yaşındaydım.

Düğünden birkaç gün sonra babam geldiğinde kahvaltı hazırlıyordum.

"Kan'ın annesine, sana evlenecek birini bulmasını söylememin büyük bir hata olduğunu şimdi anlıyorum. Sen benim tek oğlumsun, mutlu olmanı isterim. En iyisi boşan ve kendine göre birini bul."

"Onun gidecek bir yeri yok. Her şey bitti. Bırak benimle kalsın, ona bakarım," dedim.

"Nasıl istersen. O zaman ona iyi bak ama onu gelinim olarak kabul edemem. Eğer onunla yaşayacaksan kendine yeni bir ev bulmalısın."

Nasıl ironi ama?

He-suku'yu sevdiğimi söyleyemem, onu tanımıyordum bile. Üvey annesinin kendisini bir odada kilitli tuttuğunu ve bu yüzden hiçbir şey öğrenemediğini anladım. Yemek yapmayı bilmiyordu, saatlerce uzaklara dalıp giderdi. Fakat böyle zor bir hayatı tek başıma taşıyamazdım, onun da benim yardımımı ihtiyacı olduğu kesindi. Kendimize bir şans verip ayrı eve taşınmaya karar verdik.

Eşyalarımı toplarken annem yanıma geldi. Yüzündeki hüznü ifadeyle, "Kaderin hep zor oldu." dedi. Ne diyeceğimi bilemedim. Ondan ayrılmaktan nefret ediyordum ama yeni karıma karşı sorumluluklarım vardı.

Dong Chong-ri'de bize oda ayırabilecek yaşlı bir çift buldum. Tabii, şartları vardı. Öncelikle yemek payımızın bir kısmına ortak olacaktı. Ayrıca onların yakacak odun toplamalarına yardım edecek ve bazı ev işlerini yapacaktık. Böyle şeyler işte... Yaşlı çiftin isteklerini artırması uzun sürmedi. En kötüsü de, ne olduğu fark etmez, Japonya'dan gelen bir eşya istemeleriydi. "Yurda dönen" olmama rağmen bende neden böyle şeyler olamayacağını anlamıyorlardı. Gerçekten onlara verecek bir şeyimiz yoktu.

O ilk sene çok şey değişti. Çiftlik işi yetmezmiş gibi ev sahiplerinin de işlerini yapıyordum. Üstüne karım hamile kaldı. İkimize zar zor yetişirken çocuğa nasıl bakacağımı kara kara düşünüyordum. Çözüm bulamayınca bir mucize bekleyerek çalışmaya devam ettim.

Evlendiğimizin ertesi senesi bir gün eve geldiğimde başım dönmeye başladı. Yere yığıldım, kulaklarımdan ve burnumdan kan geldi. Kanama durmayınca karım paniğe kapıldı. Kendimi kaybetmek üzereydim, yardım çağırmasını söyledim.

İki gün sonra gözümü hastanede açtığımda ailemin endişeli gözlerle bana baktığını gördüm. Kulaklarımla burnum gazlı bezle tıkalıydı. Gözlerim He-suku'yu aradı fakat ortalıkta yoktu.

“Karın bayıldığını görünce o kadar paniklemiş ki... Kaçmış.” dedi babam.

Ağlamaya başladım.

“Güçlü ol.” dedi annem.

Bu meseleyi daha fazla düşünemedim, sancılar kafamı toparlamamı engelliyordu. Kanama, gözlerim arasında hasar görmüş bir damardan kaynaklanıyormuş. Doktor, durması için iğne yaptı ama işe yaramadı. Sonunda burnumdan yukarıya pamuk ruloları soktular ve kanama durdu.

Hastaneden çıktığımda karım, beni ailemin evinde ziyarette geldi. Karnı burnundaydı, yürürken zorlanıyor gibiydi.

“Beni boşa lütfen. Daha fazla başına bela olmak istemiyorum. Fakat bebeğimiz...” Cümlesi yarım kaldı. Acaba bebeği kendi başına büyütme mi istiyor diye düşündüm.

Babam söze girdi. “Endişelenme!” dedi. “Bebeğe biz bakarız.”

Bu, onun ilk torunuydu.

İlk oğlum 25 Mart 1972’de doğdu. Adını Ho-chol koyduk. He-suku doğumu bizim evde yaptı, bir süre sonra da gitti. Gidişini görmek beni üzdü demek isterdim fakat birbirimizi çok az tanıyorduk. Belki de en iyisi böyleydi. Ayrıca daha önemli şeyler vardı, bakmam gereken bir oğul gibi... Hâliyle evde ne yumuşak havlu vardı ne de süt tozu, aslında hiçbir şey yoktu. Oğlumun acil günlük ihtiyaçlarını karşılamaya odaklanmışken bile bu küçük, masum bebeğin geleceğini düşünmeden edemiyordum. Ona çok şey vadedemezdik. Hayatı mücadele ve keder dolu olacaktı. Baba olduğum için çok mutlu olmalıydım fakat mutluluk için bir sebep de göremiyordum. Hayatının mücadeleye geçeceğini bilmek bana acı veriyordu. Anne babam ve en küçük kız kardeşimse eve geri döndüğüm için mutluydu.

Oğlum doğalı iki ay olmuştı, annem mutfakta kahvaltı hazırlıyordu. Bir zamanlar oldukça uzun boyluydu fakat yıllar içinde küçülmüştü. Pantolonu delik deşikti ve bu delikler tenini gösteriyordu. Yalnızca kırk yedi yaşında olmasına karşın çok yaşlı görünüyordu.

Bir anda dengesini yitirir gibi oldu. Döndü, tökezleyerek yanıma geldi. Oğlum kucağımdaydı.

“Biraz dinlenmem lazım,” deyip yanıma oturdu. Dudaklarında hafif bir tebessümle bana ve oğluma baktı. Zar zor nefes aldığını görünce panik oldum.

“Japonya’ya döndüğünde küllerimi de yanına al,” dedi zayıf, çatallı bir sesle. “Büyükannenle büyükbabana götür, aile mezarlığına koy onları.”

“Ne diyorsun? Böyle şeyler demeyi bırak, uğursuzluk getireceksin. Bak, daha yeni torunun oldu.”

Suratı iyice kırmızılaşmıştı, ciddi bir şeyi olduğunu o zaman anladım. Kesik kesik, zar zor nefes alıyordu ve yüzü bir anda bembeyaz kesildi.

“Ben biraz uzanacağım.” deyip uzandı.

Hoşuna gittiğini bildiğimden sırtını sıvazlamaya başladım. “Canın mı yanıyor? Hasta mısın?” dedim, ne yapacağımı bilmiyordum.

Cevap vermedi. Onu sarstım fakat tepki vermiyordu.

“Anne!” diye bağırdım. “Anne!”

Cevap yoktu.

Bebek ağlamaya başladı.

Babamla kız kardeşim uykularından uyanıp odaya daldılar.

Annemin gözlerinden yaşlar boşanıyordu.

Babam, elini onun ağzına götürdü.

Sonra boş gözlerle bana baktı.

Dediğini duyabilsem de anlamıyordum.

“Ölmüş.”

Annemin ölüm haberi duyulduktan sonra evimize gelen tek kişi, yıllar önceki yangından sonra evimizin inşası için yardıma gelen adamın karısı Bayan Chon oldu. İçeri girdi ve ağlayarak annemi sarstı.

“Daha yeni büyükanne oldun! Ölmek zorunda mıydın?” diye inledi.

Ağlamaktan bitap düşen oğlum, kucagımda uyuyordu.

O gece Eiko’yla Hifumi geldi. Eiko bebeği benden aldı, kendimde olmadığımı görmüştü.

“Sen en büyük çocuksun. Güçlü olman gerek,” dedi bana.

Hifumi de aynısını söyledi.

Annemin zayıf bedenini izlerken eski, delik deşik pantolonuna bakakaldım. Onun için üzüldüm. Bu yırtık pırtık iş pantolonu üzerindeyken ölmüştü, buna dayanamıyordum.

Karanlık gecede yürümeye başladım. Hava bulutluydu, bu yüzden yıldızlar ve ay görünmüyordu. Bir saat kadar köyde dolandım, sonra bir evin yanından geçerken kurusun diye asılmış bir pantolon gördüm. Kendi kendime bir daha böyle bir şey yapmayacağımı söyleyip af dilenirken pantolonu alıp tişörtümün altına sakladım.

Eve koştum, annemi yıkadım ve üstünü giydirdim. Bilin bakalım ne oldu? O pantolon da yırtıklarla doluymuş.

Ertesi gün öğleden sonra onu tabuta yatırdık. Kapağı çivilemeye çalıştım fakat çiviler çok kötü durumda olduğu için çakılmıyordu. Bana göre bu, her şeyi özetliyordu. Annem, Kuzey Kore’ye geldiğinden beri en ufak bir lüks yaşamamıştı, bunu aklımdan çıkaramıyordum. Ömründe tek bir gün rahat

etmiş miydi? Yoksa o yırtık pırtık pantolondan daha iyi bir günü olmadı mı? Eski püskü pantolon, sefil bir hayat... Tabutunu taşıırken bile hayatında tamamen mutlu olduğu bir günü aradım durdum ama bulamadım. Belki de ölüm ona mutluluk getirecekti.

Onu dağ yamacında, bir meyve bahçesinin yanına gömdük ve yerini bir tahta parçasıyla işaretledik. "Miyoko Ishikawa burada yatıyor." yazıyordu. Babam konuşamıyor, yalnızca kederle iç çekiyordu.

Eve döndüğümüzde annemin tabutunu dağ yamacına taşımaya yardımcı olan köylüler, Eiko'nun hazırladığı yemek ve içeceklerden kendilerine düşen payı iştahla götürüyorlardı. Yaptıkları midemi bulandırdı. Annem yaşarken bir kere hâlini hatırlarını sormamışlardı, şimdiyse gelmiş, ölümünün anısına yiyip içiyorlardı. İkiyüzlülüklerine katlanamıyordum, gidip mezarında oynamadıkları kalmıştı.

Annemin mezarına geri dönüp bir sigara yaktım ve onu tütsü gibi mezarın üzerine koydum. Çocukken bana söylediği "Kızıl Ejderha" ninnisini mırıldanmaya başladım. Bu şarkıyı her söyleyişinde ağlayarak gökyüzüne bakar, "Beni ülkeme bağlayan tek şey gökyüzü." derdi. Sözler hıçkırıklarına karışıyordu. Kederle çaresizlikten yorgun düşmüş hâlde, onunla birlikte toprağa girmek istedim.

Hayat devam etti. Aynı değildi fakat en azından babam, en küçük kız kardeşim Masako, oğlum ve ben birlikteydik. Masako tarım işçisi oldu. Altmış yaşına yaklaşan babam hâlâ meyve işleme fabrikasında, kazanın başındaydı. Bense çiftlikteki işime devam ediyordum.

Genellikle saat beşte kalkardık. Kahvaltıda, bahçemizde yetiştirdiğimiz Çin lahanasını suda kaynatarak mısır ununa bandırır yerdik. Kulağa iğrenç geliyor değil mi? Öyleydi fakat bundan bir kâse yiyebilirsek hiç yoktan karnımız doyardı.

Evden ilk çıkan babam olurdu. Ardından ben çıkar, oğlumu emzirebilecek birini arardım. Evden eve dolaşır, yardım isterdim. Karşılığında bir şey veremeyeceğim için iyiliksever birini bulmam gerekiyordu. Bazen insanlar bana bağırır, ben-se utancımдан kıpkırmızı olurdu ama elimden ne gelirdi? Oğlum açlıktan ölse miydi? Ben de pes etmiyordum. Sonunda onu kreşe bırakır, çiftlikte çalışmaya giderdim.

Evimiz yandığından beri tek yatağımız bile yoktu, yerde yatıyorduk. Soğuk evde uyumak çok zordu, özellikle de küçük oğlum için. Biz de babamla birlikte üstümüzü çıkarır, vücut ısımızla ısınsın diye onun yanına kıvrılır yatardık. Onu odanın en sıcak yerine, sobanın yakınına yatırır, soba söndüğü zaman da ona tekrar sarılır ve yanına uzanırdık.

Geceleri açlıktan sık sık ağlardı. Mısır unuyla pirinç tozundan bulamaç yapıp açlığını birazcık bastırsın diye birkaç kaşık yedirirdim. Bazen de tek lokma yemezdi, ben de rahatlasın diye sırtını pıspışlardım. Zaman zaman ayakta uyurdum; dizlerim zayıf düşerse sarsıntı çocuğu uyandırır, daha beter ağlatırdı. Sonunda duvara yaslanır, öyle uyurdum. Oğlum açlıktan, bitkinlikten ya da soğuktan kolayca ölebilirdi. Onun için yapabileceklerim o kadar azdı ki durmaksızın bir korku, dehşet ve çaresizlik içinde yaşıyordum.

Hayat zordu, hatta eskisinden daha zor fakat oğlum, anemi kaybedişimi bana unutturdu. O benim yegâne yaşama sebebimdi. Bunun üzerine çok düşündüğüm zaman boşluğa düşerdim. Hayatta kalmak için çaresizce çabalamaya devam ettim.

Dördüncü Bölüm

Hayatın bana merhamet göstermediği zamanlardı. Bir yıl süren anlamsız evliliği bitmiş, yirmi altı yaşında bekâr bir baydım. Annem sefalet içinde yaşayıp genç yaşında ölmüştü, babamla birlikte oğlumu ölümün pençesinden kurtarmaya çalışıyorduk. Nereye baksam gülünç bir beyhudelik görürdüm. Hayata devam etmek benim için anlamını yitirmişti.

Böyle daha da dibe vurunca ne yaptım? İnsanoğlu delidir; benden önceki sayısız insanın yaptığı, ben öldükten sonra da sayısız insanın yapacağı gibi yaptım, dua ettim. Tanrı'ya inanmıyor oluşum pek de önemli değildi. Daha fazla trajedi yaşamamak için dua ettim. Oğlumun sağlığı için, şansımın dönmesi için her gün dua ettim. Tanrı beni beş sene korudu, bu süre boyunca hiçbir şey olmadı. Nihayet otuz bir yaşına girdim.

Sonra, Tanrı'nın canı yine sıkıldı.

Sonbaharda, hasat zamanından hemen sonraydı. Yılın en azından birazcık rahatladığınız o kısmı, yani yemek dağıtım günü yaklaşıyordu. İşten eve geldiğimde kız kardeşim Masako'yu oğluma sarılırken buldum, hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Oğlumu kollarıma çekip kız kardeşime, ne olduğunu sordum. Fakat oğlum iyiydi, o da bu üzüntünün sebebini merak etmişti. "Neden ağlıyorsun hala?" diye sordu. Cevap vermedi, hıçkırıkları devam etti. Sonra aniden ağlamayı kesip ciddi bir ifadeyle bana bakarak, "Masaji, lütfen bana kızma," dedi. "Ben hamileyim." Şok oldum, biriyle görüşüğünü bile bilmiyordum.

"Kimden? Evlenmeyi düşünüyor musunuz?" dedim.

Sonra her şeyi anlattı. Adamın adı Han Om-choru'ydu, köyden bir tarım işçisiydi. Kız kardeşime istediğini yaptıran

kadar çok hoşgörölü ve dikkatliymiş fakat onun hamile olduğunu öğrenince tavırları birden değişmiş. Kız kardeşim evlenip evlenmeyeceklerini sorduğundaysa adamın ailesi de işe karışmış. Gerisi bilindik hikâye. Tabii ki onunla, bir Japon piçiiyle evlenemezmiş. Bunu söyleyip kız kardeşimi evden kovmuşlar.

Hikâyeyi dinlerken içimde öfkenin biriktiğini hissedebiliyordum. Annem her zaman öfkeme hâkim olup sabırlı davranmamı söylerdi; ona göre şiddet, hiçbir zaman çözüm değildi. Ama dayanamadım; Masako, kız kardeşimdi ve onu aşığalamışlardı.

Elimde bir baltayla Han'ın on dakika yürüme mesafesindeki evine gittim. Dışarıdaydım.

“Kız kardeşimi suistimal ettin, seni canavar! Şimdi ne olacak biliyor musun pislik herif? Cezanı çekeceksin!”

Ailesi, bana engel olmaya çalışsa da onu ensesinden yakalayıp yere çaldım. Ölümüne korkmuştu, ağlamaya başladı. “Affet beni! Her şeyi düzelteceğim!” diye inledi. Ama benim aklım yerinde değildi ve onu öldüresiye dövdüm. Böyle yapmamam gerektiğini bilmeme rağmen kendimi tutamamıştım.

Onu yumruklamak bile öfkemi dindirmedi. Sanırım annem haklıydı, şiddet hiçbir şeyi çözümüyordu. Fakat bütün hayatım boyunca, Japon olduğum için bana insan gibi davranılmadı, burama kadar gelmişti. Sonunda Han'ın ailesi beni onun üzerinden aldı. Dövüşmekten yorgun düşmüştüm, sendeleye sendeleye eve gittim.

Akıl almaz bir şekilde, Hifumi'nin kocası, Masako'yla evlenmek isteyen birini buldu. Mensan adı verilen bir dağ şehrinde, okulda muhasebecilik yapan bir adamdı bu. Karısı ölmüş, iki de çocuğu varmış. Bir yurda dönenmiş tabii. Masako, onu hiç görmediği için daha işin başında bir bela sezdim. Aynı başıma geldiğinden bunun kız kardeşim için doğru çözüm olup olmadığını düşündüm. Fakat Masako bu işten mutluydu, sanırım düzenli bir hayat uğruna her şeyi yapmaya hazırdı.

Gittiği gün, "Sana kötü davranırsa bana haber ver, ben icabına bakarım." dedim.

"Sağ ol ama hayır, daha fazla kavga istemiyorum. Sakin kalmaya çalışacağına söz ver." dedi.

Babam ve ben, onun yokluğunda kendimizi yalnız hissettik, oğlum da öyle. Evde bir kadının olmaması garipti. Babam, bana yeniden evlenme niyetimin olup olmadığını sordu. Çok hevesli değildim fakat oğlumun ve kendimin geleceğini düşündüğümde, hayatımı paylaşacak birini bulmayı istediğimi biliyordum. Belki bu sefer işler yolunda giderdi.

1976 yılında Kim Te-sul adında bir kadınla tanıştım. İki-miz de Japonya'dan Kuzey Kore'ye altmışlarda gelmiştik, iki-miz de boşanmıştık. O bir Kuzey Koreliyle evliymiş ve kayın-validesi hiç rahat vermemiş: "Sen bir yurda dönensin. Neden değerli bir eşyan yok?" Bu yüzden evliliği topu topu iki ay sürmüş. Aynı acılı dönemlerden geçtiğimiz için hislerimizi paylaşabileceğimizi, birlikte huzurlu bir hayat yaşayabileceğimizi düşündük.

Düğün son derece sadeydi. Az miktardaki yemeğimizi paylaştık, yeminimizi sembolize etmesi için birer fincan saki içtik. Törenden sonra babam; Te-sul'un, Hamju'daki yatalak büyükannesine bakmak için bir süreliğine gideceğini söyledi. Bu yüzden evlilik hayatımız ayrılıkla başlamış oldu.

Babalarının Japonya'da bir kazada ölümünden sonra aneleri ortadan kaybolunca Te-sul, kız kardeşi ve erkek kardeşi büyükanneleri tarafından Kuzey Kore'ye getirilmiş. Onları yetiştiren de yine büyükanneleri olmuş. Yaşlı kadına bakacak kimse olmadığından, bir süre ayrı yaşamayı kabul ettik. Te-sul'un durumunun zorluğunu anlıyordum, bu yüzden imkânımız oldukça kırk beş dakikalık tren yolculuğundan sonra görüşürdük.

Yeni yıl, ardından da bahar geldi. Sene 1975'ti. Bir gün işten eve döndüğümde dışarıda bir kadın gördüm. Üzerinde

yırtık pırtık iş pantolonu, yanında da iki çocuk vardı. O kadar kötü görünüyordu ki uzaktan onu evsizin biri sandım. Yaklaştığımda hamile olduğunu fark ettim. Sonra bana döndü, Masako'ydu.

"Ne işin var burada? Berbat görünüyorsun. N'oldu?" dedim.

Bana baktı ve ağlamaya başladı. Onu içeri aldım; hıçkırıklar içinde, kayınvalidesinin ona neler çektiğini anlattı. Bir kez daha aynı hikâye...

"Sen bir yurda dönensin. Neden bir şeyin yok?" dermiş kayınvalidesi. "Japonya'daki akrabalarımız bize parayla eşya yolluyor. Seninkiler neden yollamıyor?"

Kısa süre sonra yeni kocası da bunları söylemeye başlamış. Sonunda kardeşimi ve iki çocuğu, adamın ölmüş karısından olan iki çocuğu, evden atmışlar.

Ne parası varmış ne de gidecek yeri. Yiyecek çalmış, sonra da o hamile hâliyle yanında dokuz ve yedi yaşlarındaki iki çocukla yürümeye başlayıp ta bizim köye kadar gelmiş. Yol üç hafta sürmüş, neden bu kadar berbat görüldüğünü o zaman anladım. Onun için, hayatını daha iyi hâle getiremediğim için o kadar üzüldüm ki... Tanrı'ya dua edip ona yardım etmesi için yalvardım.

Bir ay sonra Masako, adını Gang-ho koyduğu bir oğlan doğurdu. Onu emzirmek için çok zayıf ve güçsüzdü, biz de ona pirinç suyu verdik ama olmadı. Dışkısı simsiyah kesilince doktora götürdüm. İyi biriydi doktor. Yumrukladığım adama benzemiyordu ama onun da elinden bir şey gelmiyordu. "Çok üzgünüm," dedi. "Fakat kendi kendine iyileşmesini beklemek zorundayız."

Sonbahar geçti, hava soğudu. Bebeğin ağlamaları iyice cılızlaşmıştı. Sonunda bir gece öldü. Yalnızca üç aylıktı. Kız kardeşim bitkin düşene kadar sürekli ağlıyor, biraz uyuyup uyandıktan sonra yine devam ediyordu.

Bebeği kumaşa sarıp gecenin karanlığına çıktım. Olan bitene uygunca, gök gürültülü bir sağanak başladı. Annemin mezarını, meyve bahçesini geçerek kollarımda bebeğin zavallı cesediyle dağa tırmandım. Yağmur suları dağ yamacından akıyor, toprağı alıp götürüyordu.

Çamurlu zeminde tökezleyerek, kayarak yürümeye devam ettim. Sonunda durup o küçük bedeni yere bıraktım. Çıplak ellerimle toprağı kazarken karanlığın içinde hiçbir şey düşünmemeye çalıştım. Ne zaman şimşek çaksa yanımda yatan bebeği görüyordum. Korkunç, trajik bir görüntüydü. Bardağı taşıran son damlaydı bu.

Kalktım ve bağırdım. “Neden bu kadar acı çekiyoruz? Bunu hak edecek ne yaptık?” Zaten sırlıslık olan yüzümden sıcak gözyaşlarım aktı.

Bebeği gömdüm ve bütün deliliğimle dağdan inip eve gittim.

Yeğenim öldükten sonra kendime aynı soruyu sorup durdum: Annem ve masum bir bebek neden öldü? Yalnızca acı veren bir hayatı neden yaşayayım? Kuzey Kore’ye geldiğimizden beri yalnızca vahşet, açlık ve keder yaşadım. İnsanlardan bıkmıştım.

En sonunda kooperatif çiftliğinde çalışmayı bırakıp dağın derinliklerinde kömürcü oldum. Böylece tek başıma çalışıp münzevi gibi yaşayabilirdim. Tabii oğlum, babam ve kız kardeşlerim aklımdaydı fakat aklım yerinde değildi. Ortalıkta olduğum sürece insanların başına bela olurum diye korkuyordum.

Elbette böyle pat diye iş değiştirme hakkına sahip değildim, izin almam gerekti. Başka bir işte çalışmak istiyorsanız partiden iş değiştirme, iase değiştirme ve askerî iş değiştirme gibi izinler almanız gerekirdi. Yemek payınız iş yerinize göre belirlenirdi; bu yüzden çalışmayı bırakırsanız açlıktan ölürdünüz. Yine her totaliter devlette olduğu gibi bazı insanlar

toplumdan tamamen silinirdi. Bu durumda iki seçeneğiniz olurdu: Evsiz bir berduş ya da eşkıya olmak.

Ancak bütün bu bürokraside bir açık vardı. Takip edilecek kadar önemli görülüyorsanız tamamen göz ardı ediliyordunuz. Parti uğraşmaya değmez olduğunuza karar verebilirdi. Ben de bana verilen işten bu sayede ayrılabilirdim. Yönetim, yaşayıp yaşamadığımı bile umursamıyordu, onların gözünde ben artık yoktum.

Birçok insana göre kömürcülük en kötü işlerden biriydi. Düşüklerden de düşüklerin yaptığı tarım işçiliği ve madencilik kadar zor bir işti. Traktör şoförlüğünü bırakıp kömürcülüğe başlarsanız insanlar delirdiğinizi düşünürdü fakat gördüğünüz gibi bu, tam da bana göreydi. Kömürcü olma başvurum hemen kabul edildi. İlk defa! Kömürcülük mü? Kimse bunu yapmak istemez!

Babamla kız kardeşim kararımı kabullendi. Ne derlerse desinler vazgeçmeyeceğimi anladılar. Aklıma zar zor mukayyet olduğumu görebiliyorlardı, bu yüzden oğluma bakmalarını söylediğimde itiraz etmediler. Oğlum o zaman altı yaşındaydı. Her gün okuldan eve gelir, gözlerini çocukluğunun merakıyla sonuna kadar açıp kimin ne dediğini, ne yaptığını, öğrendiği her şeyi bana anlatırdı. İnsanın içini buracak derecede tatlıydı. Hâlâ büyükannesine bakan karımı bırakmak da beni üzüyor, fakat artık kimseyle iletişime geçmek zorunda olmamak sevindiriyordu. Hem onlar için hem de benim için böylesi daha iyiydi, en azından o zamanlar böyle düşünüyordum.

Ayrılacağım sabah babam ve kız kardeşim tuhaf bir şekilde beni uğurlamak için üzgün üzgün bekliyordu. Ben tam çıkarırken oğlum, "Büyükbabayla halaya ben bakarım. Lütfen çok para kazan." dedi safça.

Ona sarıldığımda içim parçalandı. Arkama bakmadan uzaklaşmaya başladım. Aksi hâlde dağılacığımı biliyordum.

Gün doğumundan gün batımına kadar yürüdüm, yolda birkaç kez kaybolduktan sonra nihayet iş istasyonuna vardım.

Burası üç tane ocak, işçi çadırları ve taşıma için bir öküzden oluşuyordu. Sadece yedi sekiz işçi vardı, tam bana göreymi. Hepsinin de suratında derin çizgiler görünüyor; kırıksıklıkları ve yaralarıysa içinden geçtikleri belaların hikâyesini anlatıyordu.

Ertesi gün çalışmaya başladım. Bana gösterildiği gibi bir kayın ağacı kestim, dallarını budayıp elli santimlik parçalara böldüm. Sonra onları ocağa götürdüm, ocağı odunlarla çevreleyip göbeğinde ateş yaktım. Tutuştuğundan emin olunca da ocağın ağzını toprakla kapattım. Kısa süre sonra bacadan duman çıkmaya başladı. Duman sarıysa, ateşin yeterince güçlü olduğunu ve ocağın üç gün boyunca sönmeden yanabileceğini söylemişlerdi. Bacadan duman kesilirse kömür almak için üç gün daha beklemeniz gerekirdi, bu yüzden bütün işlem aşağı yukarı bir hafta sürerdi.

İşi iki kişinin yapması gerekse de ben tek başıma çalışıyordum. Tam benlik! İlk posta kömürüm hazır olunca ocağın ağzındaki toprağı alıp içeriye girdim. Bunu ilk kez yapıyordum, bu yüzden ortalıkta kimse yokken işi düzgün yapıp yapamadığıma bakmak istedim. Ağzıma ıslak bir havlu dolamıştım ama içeride düştü, ağzımdan ve burnumdan çok kömür tozu girdi. İçerisi o kadar sıcaktı ki her yerimden ter boşandı. Gücümün bu kadar çabuk bitmesini beklemiyordum fakat bir kasa kömür doldurup çıkmayı başardım.

Grubun lideri Kim, ben geldiğimde endişeyle baktı. “Dikkatli ol! Ocak zehirli gaz dolu.” diye uyardı beni.

O zamanlar bilmiyordum ama böyle konuşmak çok alışıldık değilmiş. İş istasyonunda herkesin sorunlu bir geçmişi vardı ve kimse günlük şeyler hakkında da olsa birbiriyle konuşmazdı. Sessiz olmak kuraldı.

Öğünlerim, her gün kamptan getirdiğim mısırlı pilavdan ve dağdan toplayıp kaydattığım otlardan oluşuyordu. Belli ki alkol, işin en önemli kısmıydı. Doğru olup olmadığını Tanrı bilir çünkü bu teoriyi doğrulayacak bilimsel bir kanıt bulamadım fakat bana, alkol almazsam ciğer hastalıklarına yaka-

lanacağım söylendi. Daha önce çok içmemiştim ama tadına hemen alıştım tabii. Bizim istihkakımızda alkol olmasaydı kıyamet kopardı. Bazı işçiler, “Alkol yoksa iş de yok!” diye slogan atar, bu yüzden de stoklarımız hiç azalmazdı.

Aşağı yukarı üç aydır çalışırken bir gün korucu çıkageldi. Bazı ağaçlar izinsiz kesilmişti ve adam biraz korktuğu için gece devriyesini benimle birlikte atmak istedi. Gün batar batmaz çıktık ve ağaçları kesen adamlara rastladık.

“Kıpırdamayın! Olduğunuz yerde kalın!” diye bağırdı korucu, fenerinin zayıf ışığıyla onlara doğru koşarken. Ağacın etrafında yedi sekiz genç vardı. Kaçmalarını bekledim, kaçmadılar. Tam tersine, korucunun üzerine çullanıp onu dövmeğe başladılar. Yetiştim ve hepsini yere serdim.

Bu olaydan sonra yakınlardaki köylerde adım çıkmış. Bana “güreşçi” diyorlarmış. Babam gibi “kaplan” değildi ama bu da yeterdi.

Birkaç gün geçti, polis gelip parmak izimi aldı. İnanamadım. Biraz ileriye gitmiş olabileceğimi kabul ettim fakat korucuya yardım eden bendim, onu döven değil. Dilimi ısırdım, daha fazla belaya bulaşmak istemiyordum. Aslında ne olduğunu tahmin edebiliyordum. Hırsızlar ağaç kesebilmek için korucuya rüşvet vermiş, korucu da beni tuzaga düşürmüştü. Kendilerini Kuzey Kore’deki iyi insanlar olarak tanıtan yalancılarla hırsızlardan kaçmak için kömürcü olmuştum fakat kaçış yoktu.

İşime alıştığım sıralarda karımdan bir telgraf aldım. Kısa ve özdü. “OĞLAN, DOĞUM 15 NİSAN. KISA SÜREDE GEL.”

Duygularım karmakarışık, zihnim bulanıktı. Masako’nun bebeği ölmüştü. Bense aklıma zar zor mukayyet olmuş, inzivaya çekilmiştim. Yeni hayatım tam istediğim gibiydi ancak yeni bir bebek gelmişti işte. Bir yanımda bu habere çok sevinmişti, öbür yanımda... Pek de değil.

Haberi patronuma söylediğimde o kadar mutlu oldu ki sanki onun çocuğu olmuştu. Büyük bir keseye glütenli pirinç, normal pirinç, susam ve azuki fasulyesi doldurdu. Hepsini acil gıda deposundan almıştı.

“Gitmelisin. Karına çok selam söyle!” dedi.

Şoke oldum. Daha önce bu kadar gülümsediğini hatırlamıyorum. Çok konuşmazdı, soğuk biriydi. Fakat o gün daha iyi olamazdı. Eve yürümeye başladım, şaşkındım ve kafam karıştı ama bu değerli hediyeleri karıma götürdüğüm için de mutluydum.

Ayın on dokuzunda karımın evine vardığımda beni kayınbiraderim karşıladı. Karım yeni doğmuş oğlumla birlikte uyuyordu. Uyandığında beni görünce sevincinden ağladı.

“Gelmezsin diye düşünmüştüm.” dedi.

Altı aydan fazladır yoktum, onu terk ettiğimi sanmıştı.

Bebek, Kim Il-sun’un doğum gününde doğmuş. Bu benim için pek de talih göstergesi değildi. Bebek, hem o lanet adamın doğum gününde doğma talihsizliğine sahipti hem de o gün, 1964’te ilk evimizin yandığı tarihi. Öte yandan aynı gün yıllık istihkakımız da dağıtılıyordu. Belki o kadar da kötü değildi...

Karım bebeğin nasıl geldiğini anlattı. Lider’in doğum günü şerefine ona ve erkek kardeşine biraz glütenli pirinç vermişler. O zamanlar lüks bir tatlı olan pirinç keki yapmak için malzemeyi pişirip yoğururlarken doğum başlamış.

Hikâyeyi anlatmayı bırakıp bir anlığına tuhaf tuhaf baktı bana. “Özür dilerim,” dedi. “Bebeğin adını Myong-hwa koydum. Birlikte karar vermek isterdim ama dönmeyeceğini düşünüyordum.”

Şaşkınlıkla “Fakat telgrafta... Erkek demiştin.”

Karım bana özür diler gibi baktı. “Biliyorum. Düşündüm ki... Yani, kız deseydim... Onu görmeye gelmezdin ki.”

“Saçmalama! Kız ya da erkek... İkisi de çok güzel.”

Çok mutluydum, pişmiş glütenli pirinci yoğurdum, biraz tatlı azuki fasulyesi ekledim ve özel bir tatlı yaptım. Komşuları çağırıp doğumu kutladık.

Uyuyan bebeğimin huzurlu yüzüne bakmak, bana her zamankinden daha çok çalışma azmi verdi. Fakat gece yarısı gerçekler beni can evimden vurdu. Bir karım vardı, artık iki de çocuğum. Ne kadar çok çalışırsam çalışayım hep fakir kalacaktım. Ne kadar çabalarsam çabalayayım daha iyi bir yere gelmeme izin verilmeyecekti. Ben ne yaparsam yapayım çocuklarım sıkıntılarla dolu bir hayat yaşayacaktı.

Ertesi sabah uyandığımda o saf heyecanımdan geriye bir şey kalmamıştı. Yine kendimi bir beyhudelik hissine yenik düşmüş buldum. Karım, bendeki değişimi fark etti. Bunu yüzünden anlıyordum ama tek kelime etmedi.

Babamı, kız kardeşimi ve oğlumu görmeye karar verdim.

Ho-chol beni gördüğüne çok mutluydu. Hep peşimdeydi, bir saniyeliğine bile yanımdan ayrılmak istemezdi. Çocuklar böyledir işte, bir gülüşleriyle kalbinizi çalabilirler. Babam, Myong-hwa'nın haberini almıştı ve mutluluktan havalara uçuyordu. Masako da evdeydi, hâlâ kötü görünüyordu. Dong Ching-ri'deki meyve suyu fabrikasında çalışıyordu ancak görünen o ki bu iş kendini toparlamasında pek işe yaramamıştı. İlk başta eve dönmek çok iyi gelse de umutsuzluk hissini çökmesi uzun sürmedi. Ailem bir trajedi daha yaşarsa bunu kaldıracak gücümün olmadığını aklımdan çıkaramıyordum.

Evden çıkıp köyde dolaşmaya karar verdim. Şansıma, birkaç eski tanıdıkla karşılaştım. Beni hep görmezden gelirlerdi fakat tuhaf ki bu kez konuşmak istediler. Köye yeni gelen bir kadından bahsettiler. Japonya'dan gelen, zengin bir yurda dönenmiş ve kısa süre önce Hamhung'dan sürülmüş. Hamhung'daki yaşamı o kadar lüksmüş ki gizli polisin dikkatini çekmiş ve o kadar yer arasında bizim köye sürülmüş. Normal

şartlarda toplama kampına yollanması gerekirdi, bu yüzden insanlar onun birilerine para yedirdiğini düşünüyordu.

Anlatılanları ilgiyle dinleyip yoluma devam ettim. Biraz sonra nehre ulaştığımda bahsi geçen gizemli hanımefendi de orada duruyordu. Temiz, zarif ve iyi giyimliydi. Yanına giderek kendimi tanıttım, sonuçta ikimiz de yurda dönendik. Bana kısaca tebessüm etse de beni özenle görmezden geldi. Şu açıktı ki ona göre ben yoktum. Öylece geçip gitti yanımdan, ölümler diyarında başka bir hayalettim ben.

İşte o zaman ocağa, ağır iş ve sessizlik dünyasına dönmek istedim. Ağaçlarla dalları kesmeye, onları sırtımda taşımaya, ocağa sokmaya, sırtımdaki ve kalbimdeki acıları alkolle dindirmeye dönmeyi... Yalnızca dürüst ve saf bir iş yapmak istiyordum, kınanmayacağını bir iş. Ancak bir şekilde, münzevi hayatıma döndükten sonra bile beni görmezden gelen o yurda döneni aklımdan çıkaramıyordum. Bunun üzerinde durmak aptalcaydı, hayatımda katlandığım çok daha kötü aşağılamalar vardı ama yapamıyordum işte. Beni o kadar iyi görmezden gelmişti ki tam önünde durmama rağmen sanki hiç var olmamışım gibi davrandı. O an, bütün hayatımı özetler gibiydi. Hiçbir şeydim ben, hiçten de berterdim. Her yaptığım yalnızca zaman kaybı, boşuna uğraştı.

Bir sabah ağaç keserken bir anda “Lanet olsun böyle hayata! Bitir gitsin!” diye düşündüm. Ölürken çekeceğim acı, dünyadaki cehennemde çektiğime göre hiçbir şeydi.

Elime bir halat aldım, kömür yakılan yerde bulması çok da zor değildi. Onu bir dala geçirip ilmek yaptım. Dalın altında, üzerinden atlamak için yeterince yüksek olan bir taş da vardı, buna özellikle dikkat etmiştim. Taşa çıktım ve önümdeki akan nehre baktım, geleceğe kayıtsızca akıyordu. Nedense hüngür hüngür ağlamaya başladım.

İlmeği boynuma geçirdim, derin bir nefes alarak atladım.

Dal şiddetle eğildi, vücudum sarsıldı. Kıvranıyordum. Sanki ruhum bedenimi terk edip yükselmiş, aşağıdaki çırpınmala-

rımı izliyordu. Hâlâ hissedebiliyor, görebiliyor, zar zor da olsa nefes alabiliyordum.

İşin aslı, intiharı elime yüzüme bulaştırmıştım. Onu bile beceremedim. İlmek çenemin altında kalmış, boynumu kavrayamamış, bu yüzden şahdamarımı ezememişti. Az da olsa nefes alabiliyordum fakat her nefes canımı yakıyor, beni yoruyordu. Vücudum ya da kafamın içinde ne olduğunu anlayamadığım bir şey hayatta kalmak için umarsızca uğraşıyordu. Gözlerimden acı ve hüsrân gözyaşları, ağızımdan da tükürük boşandı.

Biri arkamdan bağırdı. Shin'di bu, kömürcü arkadaşlarımdan biri.

Koştüğünü duydum, kafasını bacaklarımdan arasına soktu. Beni omuzlarına aldı ve ilmeği boynumdan çıkardı. Sonra yıkıldı, ikimiz de yere düştük.

Hâlâ boğuluyor, kıvranıyordum. Kendimi öldüremediğim için içimde hüsrân ve ızdırap vardı. Toprağı tırmalarken kendime sövdüm. Ağlıyordum, Shin de ağlıyordu. "Neden böyle berbat bir şey yaptın?" diye gözyaşları içinde bağırdı bana.

Yeniden doğdum.

Shin, yaptığım şeyi patronuma söylemiş olmalı çünkü o gece patronum bana, "Aklından ne geçiyordu? Ölseydin ailene ne olacaktı? Çocuklarının sende en ufak bir değeri varsa içinden umudu böyle kolay atamazsın!" dedi.

Gözyaşlarına boğuldum ve duramadım. Sürekli hıçkırıyordum.

"Sanırım ağlamaya devam etmem gerekiyor." dedim.

Bana babacan bir tavırla güldü. O gece geç saatlere kadar içtik.

Yaklaşık bir sene geçti. Bir gün karımdan, artık büyükannesinin evini terk edebileceğine dair telgraf alınca eve dönme

vaktimin geldiğine karar verdim. Patronumdan izin istedim, oldukça sıcak karşıladı. Araftan dünyaya geri dönüyor gibi hissediyordum.

İşten ayrıldığım gün bütün kömürcüler beni uğurlamaya geldi. Hepsi çok sessiz fakat çok naziklerdi. Karmakarışık duygular geçti içimden. Bu adamlar uzun zamandır tanıdığım en dürüst adamlardı. Günlük hayatın önemsiz gerçekliklerinden bir şekilde arınmış bu dünyada, sessizlik anlaşması içinde yaşıyorduk. Ancak katılmam gereken bir ailem vardı ve çok derinlerimde bir yerde, bir umut tohumunun filizlendiğini hissedebiliyordum. Gitmeye hazırdım.

Babamın Dong Chong-ri'deki evine döndüm, karımla yeni doğan kızım da yanıma geldi. Evde sekiz kişi olmuştuk: Kız kardeşim Masako, onun iki üvey evladı, oğlum, karım, kızım, babam ve ben. Tam sekiz kişi! Bir tek babam çalışıyordu, benim işim henüz ayarlanmamıştı. Geçinmek pratik olarak imkânsızdı.

Seksenli yılların başıydı, yemek durumu kötüyken daha da kötü oldu. O zamanlar "Komünizm pirinç demektir!" sloganı pek yaygındı, her yerde söylenirdi. Tarım işçileriyle öğrenciler, dağ yamaçlarında tıraşlı çeltik tarlaları yapmak için birlikte çalıştı. Fakat yağmur mevsimi geldiğinde tarlalardan çoğu yanlış planlamadan dolayı sele kapıldı. Sağlam kalanlar da doğru düzgün bir şey yetiştirmeye uygun değildi. Ah, tohumları hâlâ birbirine çok yakın ekiyorduk, bu yüzden filizler birbirini ezer, doğru düzgün mahsul alamazdık. Daha iyisini yapabilecek olmamıza rağmen aptal *Juche* sistemine uymak zorundaydık. Çiftliğiniz hasat hedefine ulaşamazsa çiftlik müdürü hedefe ulaşılmış gibi görünsün diye rakamlarla oynardı. Yine de bütün bu uydurma kayıtlar bir yana, stoklar yalan söylemez, her sonbahar dağıtılan istihkak gitgide azalırdı.

Nehir kenarındaki evde engelli kızıyla yaşayan yaşlı kadından evindeki bir odayı bize vermesini istedim ve kabul etti. Yeni yılda karımla ben, iki çocuğumuzla birlikte babamın

evinden çıktık. Hâlâ bir işim yoktu, ne yaparsam yapayım bulamıyordum. Bu yüzden dağdan topladığımız otlarla, nehir-den tuttuğumuz balıklarla idare ederdik.

Ailem için bir ev inşa etmeyi çok istiyordum, çiftlikten birkaç aletle bir kağrı ödünç aldım. Lapa lapa kar yağıyordu fakat canıma tak etmişti. Dağa gittim. Ormandaki kar yer yer belime kadar geliyordu, yürümek bile çok zordu. Gövdesi yirmi santim çapında olan bir çam ağacı bulunca onu kesiyor, kağrıya yükleyip dağdan aşağı indiriyordum. Tekrar tekrar yaptım bunu, çok zahmetli bir işti.

Babamın verdiği donmuş mısırlı pirinçten başka yiyeceğim yoktu. Susadığım zaman ağzıma bir avuç kar tıkiyordum. Dağa her çıkıp ağaç keşişimde delicesine terliyor, aşağı inerken de it gibi titriyordum. Yeterince odun topladığımda eski püskü iş pantolonum da ter ve kardan donmuştu. Yürüdüğüm zaman çatır çutur ediyor, etrafa buz parçaları saçıyordu.

Ağaçların kabuklarını orakla soyup kütükleri, evi yapmayı planladığım yerin yakınına yığdım. Hepsini hesapladığım uzunluklara göre kestim, temel için nehirden biraz taş toplayıp kağrıyla taşıdım. Temel taşlarını yerleştirdikten sonra kolonları çakarak sıva yapmak için kil ve çamur kullandım. Partiden bir kodaman olsaydım biraz çimentom olurdu. Benimse böyle bir imkânım yoktu.

Sıvayı ellerimle karıştırıp kütüklere vurdum. Avuç içlerim kanıyordu, bu yüzden harcın içine kanım da karıştı. Ellerim ısınsın diye ateş yaktım ki çalışmaya devam edebileyim. Fakat avuç içlerim soyulmuştu ve yaralarım yanıyordu. İşkence gibi olsa da günlerce, haftalarca çalışmaya devam ettim.

Beş ayın sonunda ev bitmek üzereydi. Kemerli bir çatı yapılarak karımın ördüğü sazlarla üzerini kapladım. Bir evden ziyade kulübeye benzese de en azından bizi yağmurdan korurdu. Karşımdaki yapıya şöyle bir göz attıktan sonra karıma döndüm.

“Her şeyden önce hız.’ Bu durumda çok da kötü sonuçlanmadı!” dedim.

“Her şeyden önce hız.” diyerek güldü o da. O zamanların her yerde geçen sloganlarından biriydi bu da.

Yeni evimize taşındığımızda Ho-chol yedi, Myonh-hwa iki yaşındaydı. Elimizde yalnızca babamın verdiği bir kutu elma ile pilav tavaşı vardı. Çiftçi işçiliğini bıraktığımdan beri istihkak almıyor, bu yüzden her gün köy çiftliğine gidip daikon turpu çalışıyordum. Çok basit bir yemek yapardık. Turpu yapraklarıyla birlikte doğra, çalıntı pirinçten birkaç tane ekle, pirinç lapası olsun diye bolca su koy. Tabii, pislikleri ayıkladıktan sonra tek bir pirinç tanesi bile kalmadığı için aslında ortada lapa falan olmazdı ama tarif edilemez derecede fakir olsak dahi ailemi ilk defa bir araya toplamıştım ve bir şekilde geçinebiliyorduk. Yani her günümüz “pirinç” lapasıydı. Turpları çalarken de hiç suçluluk hissetmezdim. Başka şansım var mıydı? Oğluma yiyecek lazımdı, bana da. Bu, tamamen hayatta kalmak uğrunaydı.

Bir tür “Ne olmuş yani?” tavrı takınmaya başlamıştım. “İş bulsam bile doğru düzgün beslenemeyeceğiz ki,” dedim karıma. Bağımsız yaşayıp devlete bağlı kalmamaya karar verdim. Sonraki bahar karahindiba, eğrelti otu ve misk otuyla beslendik. Onları palamuttan yaptığımız bir lapayla kaynatırdık. Palamutlar zehirliydi fakat ne yapalım? Bahsettiğim karışım acıydı ve dilimizi uyuşturuyordu ama en azından tadı vardı, bu da hiç yoktan iyiydi.

Yazın başparmak büyüklüğünde bir sürü şeftali çaldım ve onları keyifle yedik. Elmayla patates de çaldım. Tek hırsız ben değildim, birçok insan böyle yapardı. Sanırım polis pes etmişti.

Yediğimiz şeylerden bazıları çürümüştü, otlardan bazıları zehirliydi. Çoğu zaman oldukça ağır mide ağrıları çekerdik ama yapabileceğimiz bir şey yoktu.

Karım, büyükannesi hakkında endişelendiğini söyleyene kadar yaklaşık bir sene boyunca hayatımızı böyle sürdür-

dük. Ardından Te-sul onu görmek için düzenli olarak yanına gitmeye başladı, sık sık da eve bir kese pirinçle dönüyordu. Pirinçleri büyükannesinin verdiğini söylüyordu ama yaşlı kadının da durumunun iyi olmadığını biliyordum. Öte yandan karımın eve her dönüşünde daha zayıf görüldüğünü fark etmiştim.

En sonunda pirinci nereden bulduğunu sormak zorunda kaldım.

İlk başta bir şey demese de ben üsteleyince gerçeği söyledi. Meğer büyükannesine gittiğini söylediği zamanlar Hamhung şehrindeki kan verme istasyonuna gidiyormuş. Yiyecek almak için kanını satmış!

Yalnızca kafamı kaldırıp gökyüzüne bakabildim.

Kuzey Kore'deki okullarda ne öğretildiğini söyleyeyim size. "Güney Kore'deki insanlar yalnızca hırsızlık yaparak, kanlarını satarak geçinebiliyor!"

Ne ironi ama!

1982 Haziran'ı, karımın ikinci hamileliğinin son ayıydı. Aylardır çok az şeyle besleniyordu, her zamanki otlar ve yabani bitkilerle. Mide kramplarının ikiye katladığına çok şahit oldum ama bir şekilde bu zamana kadar dayanmıştı. Doğum yapmak üzereydi.

Hiç paramız olmadığından onu doktora götüremezdim, besleyici gıdalar da bulamıyordum. Çorba yapacak yosun, doğumu kutlamak için domuz etiyle pirinç; bunlar bizim için ulaşılmazdı. Bir yerlerden biraz yumurta, bir kese pirinç ve daikon turpu yaprağı buldum. Karıma çok iyi bakmak istiyordum ancak elimden bu kadarı geliyordu.

Bebek, Haziran'ın dördünde geldi. Ona, hastaneye gitmemiz gerektiğini söylesem de evde doğurmakta ısrarcıydı.

Alnının boncuk boncuk ter olduğunu gördüm. Yumuşak bir kumaş lazımdı ama bende yalnızca bir çift, karımda da iki çift iç çamaşırı vardı. Yalnızca bir paçavra bulabildim.

Ben su kaynatırken o daha da çok inlemeye başladı. Sırtını ovmam işe yaramıyor, saatler geçtikçe daha çok endişeleniyordum.

“Ebe çağırayım mı?” dedim.

“Galiba birazdan doğacak, yanımda kal.” dedi.

Sürekli bunu söylüyordu, beni hiç dinlemedi. Onu bırakmak istemedim. Çocuklara babamın evine gitmelerini söylemiştim, Ho-chol oraya birkaç kere yürümüşü ve ben de sağ salim varacaklarını düşünmüştüm.

Kaynayan sudan yayılan sıcaklık odayı kavuruyordu, bense şıpır şıpır terliyordum. Ben böyleyken karım nasıldır, hiç düşünemiyordum. Kasılıyordu, kıvranıyordu ama bebek bir türlü gelmiyordu. Ben fark etmeden gün battı.

Bana tutunup kasılmaya başladı, ne zaman kasılsa çok kan kaybediyordu. Kanlar içinde kalmıştık. Dinmeyen bir acıyla zangırdıyor, giderek daha da zayıf düşüyordu. Biraz güçlensin diye ağzına çiğ yumurta döktüm ama pek faydası olmadı. Akşam saat onda hâlâ kanaması vardı, bilincini de kaybetmişti.

“Hadi meleğim! Uyanman gerek! Sen bize lazımsın, bu bebek bize lazım. Şimdi vazgeçemezsin!” diye bağırdım.

Bana tutunmuş hâlde uyanıyor, bilincini geri yitiriyordu. Tırnaklarını avuç içlerime batırdıkça daha çok kan geldi. Bir saat daha geçtiğinde suratı bembeyaz kesilmişti, alnı terli değildi artık. Tıpkı bir ceset gibi görünüyor, zar zor, belli belirsiz nefes alıyordu. Aniden gözlerini açıp bana baktı. O bakışı hiç unutmayacağım.

Yüzünde tuhaf bir hayret ve mutluluk ifadesi vardı.

Aşağı baktım, bebeğin başı çıkıyordu.

Te-sul, ızdırap içinde soluyordu.

“Harika gidiyorsun! Bebek geliyor! Bir kere daha ıkın! Yapabilirsin!” diye bağırdım.

Ama bebeğin suratı morarmaya başlamıştı. Ne yaptığımı bilmiyordum, yine de boynunu parmaklarımla tutup küçük bedenini dışarı çıkarmaya çalıştım.

Karım çığlık attı, bu acıya bir saniye daha dayanamayacak gibiydi. İçimde çok ağır bir suçluluk duygusuyla utanç vardı. Ona düzgün bir hayat verememiştim. Ama ne olursa olsun onun ya da bebeğin ölmesine izin veremezdim.

Orada ne yaptığımı bilmez hâlde karımla bebeğimi hayatta tutmaya çalışırken kulağımda, Japonya’daki Teşkilat piçlerinin sesleri çınılıyordu. “Dünyadaki cennet... Orada mutlu olacaksınız... Sonunda fakirlikten kurtuldunuz... Özgürsünüz.” Şöyle düşündüm: Neden bu cehennem çukurunda ızdırap içinde ölelim ki? Unut bunu! O piçlerin kazanmasına izin veremeyiz.

Karımın kulağına fısıldadım, “Şimdi ölürsen hiçbir şey yapamayız. Benimle kal ve onların canına okuyalım!”

Karım son kez gayret ederek evrenin derinliklerinden geliyormuşçasına dehşet verici bir çığlık attı. En sonunda şaşırtıcı şekilde, bebek tek seferde çıkıverdi.

Kim sırtüstü yığıldı, tükenmişti.

Göbek bağını kesip bebeği bulduğum paçavraya sardım. Ağlamasını bekledim ama ağlamıyordu.

“Lütfen ağla! Lütfen!” diye bağırdım. O da ağladı! Galiba bağırışımları onu korkutmuştu.

Karım, bebeğin ağlamasını duyar duymaz bayıldı. Bebeğin onun yanında bırakıp evden dışarı fırladım. En yakın komşumuz beş yüz metre uzaktaydı, koşa koşa gidip kapısını yumrukladım. Kadın, üzerimdeki kanları görünce şoke olsa da durumumuzu anlatınca hemen yardıma koştu. Eve girdiğinde içeriye dehşetle baktı ve ağlamaya başladı.

“Hayatımda bu kadar üzücü bir şey görmedim!” dedi.

Her yer kanlar içinde kalmış, etraf kanla yıkanmıştı sanki. Tek duyduğumuz, bebeğin ağlamasıydı.

Kadından, ben sağlık ocağına giderken karım ve çocuğumun başında durmasını istedim. Kapısını yumruklayarak doktoru uyandırdım. Yıllar önce dövdüğüm adamdı bu, gururumu ayaklar altına alıp diz çöktüm, başımı eğdim.

“Durumu çok ciddi. Karımla bebeğim can çekişiyor, lütfen benimle gel.” diye yalvardım.

Hiçbir şey söylemeden dönüp odasına gitti. Yüreğim ezilmişti. Beni yine umursamayacağını tahmin etmeliydim.

Sonra, “Gidelim.” dediğini duydum.

Sağlık ocağından evime kadar karanlıkta koşarak gittik.

Vardığımızda korkuyla bana döndü.

“Onu hemen hastaneye götürmen lazım.”

Komşumuz bebeğe göz kulak olurken karımı sırtımda hastaneye taşıdım. Birisi beni engellemeye çalışsaydı herhâlde onu öldürürdüm. Çalışanlar durumun ciddiyetini görmüştü neyse ki, ya da bakışlarımı. Beni içeri aldıklarında karımı yatağa yatırdım. Koğuş doğuya bakıyordu... Şafak sökmesiyle birlikte gün ışığı yavaş yavaş camlardan girmeye başladı. Önceki sabah da gün doğumunu izlemiştim, o zamandan beri milyonlarca sene geçmişti sanki. Bebeğin adını Ho-son koydum. Karım ona hayat vermişti, bense sağlıklı olmasını sağlamayı görev edindim. Te-sul besinsiz kaldığı için hâlâ hastanede yatıyor, Ho-son’u emziremiyordu. Ben de köyde dolaşıp onu emzirebilecek birilerini arıyordum, tıpkı ilk çocuğumda yaptığım gibi.

Her gün kapı kapı geziyordum ama herkes çok soğuk davranıyordu. Aslında onları suçlayamam, yemek kısıtlıydı. Ho-chol’un doğduğu zamandan çok daha kötüydü durum. İnsanlarda en ufak bir iyilik duygusu kalmamıştı. Hepsi de yalnızca hayatta kalmaya çalışıyordu.

Buna rağmen oğlum için yalvarmaya devam ettim. Ne yazık ki dinlemediler, hatta bazıları bana küfür ediyordu. En kötüsü de birinin bana, “Dalga mı geçiyorsun? Sence bebeğinin ölüp ölmemesi umurumda mı?” demesiydi.

Kim, bir ay sonra taburcu oldu, hâlâ kötü durumdaydı. Hoson’u doğru düzgün emziremediğinden bebek hep ağlıyordu. Hamju’da inşa ettiğim derme çatma kulübe soğuktu, yaşanılacak hâlde değildi. Ben de babama Dong Chong-ri’deki eve geri dönebilir miyiz diye sordum, ardından da gururumu ayaklar altına alıp parti merkezine başvuru yaptım. İlk evimiz 1964’te yandığından beri devlete ait bir konutta oturmamıştım. Devlet, tüm işçilere kalacak yer vermek zorundaydı fakat o kadar fazla insan ve o kadar az ev vardı ki partiyle yakın bağlarınız olmadıkça hiç şansınız yoktu.

Yine de şansımı denedim. Başvurumda evli olduğumu, uzakta çalıştığım için karım ve çocuklarımla birlikte yaşamadığımı yazdım. Kalabileceğimiz bir yere gerçekten çok ihtiyacımız vardı falan filan... Sonuç çıkacağını sanmıyordum ama altı ay sonra konut departmanından birisi durumuma bakmaya geldi. İlk başta şansımız olduğunu düşündüm fakat her zamanki gibi ümitlerim hemen kırıldı.

Etrafa baktıktan sonra kibirli kibirli, “İkamet başvurusunda doğru evrakları sunmuşsun ama bunları neden kırsal bölge bürosuna sunmadın da parti merkezine yolladın? Bizi aşağılayıp vaktimi harcadın. Sen kim olduğunu sanıyorsun? Uslu dur!”

Uslu dur mu? Kulaklarıma inanamadım. Beni çocuk mu zannediyordu? Yine de dikkatli olmalıydım, partiyi aşağılayarak hiçbir yere varamazdım. Süklüm püklüm olup özür diledim ve o tanıdık kederi hissettim içimde.

Aileme sıcak bir yuva sağlayamıyordum, işimi elimde tutamıyordum, doğru düzgün bir hayat bile yaşayamıyordum. Ancak çok geçmeden Hamhung’daki ormancılık makinaları fab-

rikasında bir traktör şoförü ihtiyacı olduğunu duydum. Onlara ehliyetim olduğunu söyledim ve işi bana verdiler. Tamamen kayıt dışıydı, kâğıt üzerinde böyle bir iş yoktu ama ben bunu umursamadım.

Hamhung pislik içinde, havası da korkunç derecede kirli bir sanayi şehriydi. Çalıştığım fabrika, işçilerine lojman veriyordu ancak boş ev yoktu. Gerçi olsa dahi fark etmezdi çünkü benim isim kayıt dışıydı. Ailemin evrak işlerini nasıl yapacaklardı ki?

Babamın Dong Chong-ri'deki evinde bir süre daha kaldıktan sonra karımla küçük çocuklarım Hamju'ya, karımın ailesiyle yaşamaya gitti. Ho-chol'sa babamla kaldı. Ailemin dağılmasından nefret etsem de başka şansımız yoktu. Ne yaparsam yapayım, ailemi yarı yolda bırakıyormuşum gibiydi. Oysa tek istediğim birlikte mutlu bir hayat sürmektir.

Hamhung'daki fabrikada, kimseden izin almadan bir odaya yerleşmeye karar verdim. Yemek saati geldiğinde etrafta birilerinin olmadığına kanaat getirince traktörden biraz benzin alarak gazlı ocakta pilav yapmak için kullandım. *Juche* yine işbaşındaydı. Otonomi, bağımsızlık, kendine yeterlilik... Beni hayatta tutuyordu fakat sefil bir varoluştur bu. Bazı geceler o kadar yalnız hissederdim ki çocuk gibi ağlardım.

Bir perşembe günü elektrik kesintisi oldu. Aslında bu durum sıradanlaşmış, her perşembe gayriresmî kesinti günü hâline gelmişti. O gün de biri kapımı yumruklamaya başladığında kestiriyordum.

“Orada mısın?”

Kalkıp kapıyı açtım. Saklandığım yeri bilen iş arkadaşlarımdan biriydi. Polis fabrikayı aramış, Ho-chol'le alakalıymış.

Hamhung karakoluna koştum. Oğlum orada başını eğmiş oturuyordu. Beni görür görmez üstüme atlayıp sarıldı bana.

Okula gidiyormuş ama beni görmeyi çok istemiş, bu yüzden bilet almadan trene binmiş. Hamhung'a geldiğinde beni

nerede bulacağını bilemediğinden amaçsızca dolanmaya başlamış. Bu bana yıllar önce, küçük bir çocukken Tokyo sokaklarında annemi arayışımı hatırlattı. Hırsızlar ona saldırmış, donuna kadar soymuşlardı.

Durmadan ağlıyordu.

“Ağlama! Sen erkeksin, güçlü olmalısın!” dedim ama onu böyle görünce içim parçalanmıştı.

Ceketimi ona verip babamın Dong Chong-ri’deki evine götürdüm onu.

Hamhung’daki ampul fabrikasında müdürlük yapan bir adamla tanıştım. Bana şoförlük işi teklif etti, kayıt dışı tabii. Teklifi kabul edersem benim için bir de ev tahsis edebileceğini söyleyince aynı gün o fabrikada çalışmaya başladım. Burada çalışan iki bekâr adamın evine yerleştim. Ev benim değildi ama işler düzeliyordu sanki. Müdür, önümüzdeki kış bana bir yer ayarlayacağını sözünü verdi.

Benim “olağanüstü bir işçi” olduğumu söylemişti. Hiç de olağanüstü olduğumu sanmıyorum, bence ortalamaydım ama bu bile yetiyordu. İşte asıl mesele de buydu. Kuzey Kore’deki insanlar çalışma toplantılarında ve kaç saat çalıştıklarını hesaplamaya o kadar zaman harcıyorlardı ki gerçekten çalışmak için vakitleri kalmazdı. Sonuç? Ham maddeler fabrikalara ulaşmaz, elektrik kesintileri olur, tarlaları yabani otlar kaplardı. İnsanlar istihkakını alabildiği sürece ne olduğunu umursamazlardı. Ben kaçak çalıştığımından dolayı toplantılara katılmaz, sonsuza dek süren anlamsız bürokrasinin içine atılmazdım. Bu yüzden düzgün çalışabiliyordum ya da dediğim gibi normal, sıradan, ortalama bir işçi gibi. Müdüre göreyse olağanüstüydüm.

Ailemle ayrı düştüğümüzden bu yana bir buçuk sene geçmişti. Yakında Hamhung’da, karım ve çocuklarımla birlikte

yaşayacağım bir ev ayarlanacağından dolayı mutluydum. Kendimi tamamen işe vermiştim.

Birkaç ay sonra Çin lahanası dağıtım zamanı geldi. Kışın gelişiyle her iş yerine “kış depo savaşı” için bir miktar lahana verilirdi. Kışları Kuzey Kore’de hayatta kalmanın ne kadar zor olduğunu düşününce “savaş” çok doğru bir terimdi.

Parti için önemliyseniz aslan payı sizindi ama fabrika işçisiyseniz ailenizin büyüklüğüne göre miktar alıyordunuz. Benim işim lahanaların üzerine verilecek kişilerin adını yazmaktı. İş çarçabuk bitirip ofise gittim.

“Kış geldiğinde bana ev ayarlayacağını söylemiştin. Kış geldi.” dedim müdüre.

“Bunu düşüneneğimi söyledim,” dedi. “Söz vermedim ki.”

Düşünmek mi? Beni ikna eden şey bu değildi.

Son derece tuhaf ve rahatsız görünüyordu, önündeki kâğıtlarla uğraşmaya başladı.

Kavga çıkarmanın anlamsız olduğunu düşündüğümünden çıkıp gittim. Hemen ardından ellerimdeki çamuru fark ettim, Çin lahanalarıyla uğraşmak ellerimi kirletmişti. Bir anda çileden çıkıp geri döndüm. “İnsanları kazıklamaktan çok mu zevk alıyorsun?” dedim.

Yakasına yapışarak ofisinden dışarı çıkardım onu. Bazı işçiler beni tutmaya çalışsa da öfkemi kontrol edemiyordum. Tepetaklak lahanaların üzerine düştük.

Ertesi gün müdür bana, “Geliştirme departmanının yanındaki odayı kullan.” dedi sadece.

Kulübeden bozma bir yerdi. Mutfak yoktu, makine gürültüsüyle inliyordu. Yine de Hamhung’da ailemi bir araya getirebileceğim bir yerim olduğundan mutluydum, içine hemen Kore sobasıyla kuzine kurdum.

Ev birkaç gün sonra hemen hemen yaşanacak hâle gelince karımla üç çocuğumu çağırdım. Küçük ve gürültülüydü ama en azından birlikteydik. Bu sırada Ho-chol okul çağını geçmiş, iş arıyordu. Myong-hwa ortaokulda, Ho-son'sa ilkokuldaydı.

Fabrika, cam şişeleri geri dönüştürüp ampul ürettiyordu. Şişelerden bazıları renkli olduğundan geri dönüştürülemezdi, ben de onları eve götürür, dekorasyon amaçlı kullanırdım. Onlar benim için hazineydi.

Çalıştığım fabrika ile bir başka fabrika, beş katlı apartman yapmak için işbirliği yaptı. Projenin başında bir müdür olduğundan emindim fakat sonuçta profesyonel mühendis değildi. Böyle hikâyeleri hep duyardık. Apartmanlar inşa edilir, kış gelir geçer, bahar gelince de apartmanlar kalitesiz çimento, hatalı çelik çerçeveler ve kışın sıfırın altına düşen sıcaklık yüzünden dağılırdı. Bu inşaat projesiyle üçkâğıtçı müdürünü duyduğumda doğal olarak şüphelendim. Yine de orada yaşayacak insanları hâlâ kıskanıyordum. Kimin seçileceğini bilmesem de seçilmeyeceğimden emindim.

Ancak mucize gerçekleşti. Bir tanıdık, bize dairelerden birini ayarlamayı başarmıştı. Talihimiz döndü diye mutluluktan havaya uçtuk.

Ardından şans tekrar yüzümüze güldü. Diğer fabrikadaki müdürlerden biri bana, "Sanırım birbirimize faydamız dokunabilir. Halledilmesi gereken bir iş var. Sana para ödeyemem ama işi yaparsan eşya ayarlayabilirim." dedi.

Adam sözünü tuttu. Zemine bir ısıtma sistemi kurdurdu, düzgün bir kapı ile birkaç parça mobilya getirdi. Ailemin evi kül olduğundan beri ilk defa normal bir evde yaşıyordum, çocuklarımla da ilk defa kendi evleri olmuştu.

Yurda dönenler, seksenlerde daha iyi şartlarda yaşamaya başladı. Japonya'daki akrabalarından düzenli şekilde para alırlar hatta şanslı olanlar onları ziyaret bile edebilirlerdi. Seçilmiş

bir azınlık, dikkatinizi çekerim, onlara “ana vatan delegasyonları” üyeleri denirdi. Hangi ana vatandan bahsedildiğini ya da bu insanların nasıl seçildiğini hiç çözemedim. Tabii akrabaları ailecek de ziyaret edemezsiniz. Bütün sevdikleri yanındayken kim Kuzey Kore’ye dönmek ister ki? Ülkeden çıkabilenler, Kuzey Kore denilen fakir cehennem çukuruna lüksün zirvesi olan nakit para ve gündelik eşyalar getirirdi. Yurda dönenler refaha kavuştukça partinin de tavrı değişti. Eskiden, yurda dönenlerin ağzından çıkan tek yanlış kelime onları sürdürür ya da toplama kampına göndertirdi. Şimdiyse değere binmişlerdi, bu yüzden de parti onlara daha iyi davranmaya başladı. Fakat asıl amaçları farklıymış. Bilirsiniz, rehinelerden faydalanmanın çeşit çeşit yolu vardır.

Karaborsa giderek büyüyor, ülke karıştıkça o da zenginleşiyordu sanki. Japonya’dan para geliyorsa pirinç ya da et alabilirsiniz. Normal fiyatından on kat pahalıydı fakat elinizde döviz olunca bunun önemi kalmıyordu. Dün dibe batmış, tencerenin dibini kazıyor hâlde bir paryayken bugün akşam yemeğinde partiden misafirleriniz vardı. Dün yalnızca bir “düşman”dınız, bugünse cemaatin bir üyesi oluverirdiniz.

Biz böyle bir mevkiye gelecek kadar talihli değildik. Japonya’daki akrabalarımız bizi silmişti. Yurda dönen tanıdıklarımız da bizimle dalga geçer, bizi aşağılar, yanımıza bile yaklaşmak istemezdi. Bu ikiyüzlülüğe dayanamazdım. Ben kıt kanaat geçinebilmek için bulduğum her işi yaparken onlarsa akrabalarını sömürüp hak etmeden geldikleri mevkinin tadını çıkarırlardı.

Çocuklarım bizde olmayıp da başkalarında olanları görecektik kadar büyüktü. Bir gün bir tanesi, “Baba, bizde neden güzel şeyler yok? Diğer yurda dönenlerin buzdolapları ve televizyonları var. Japonya’daki akrabaları onlara hediyeler gönderiyor. Bize büyükbabamızın Japonya’da büyük şeyler yaptığını söylemiştin.” dedi. Beni en çok yaralayan, üniforma parasını veremediğimden onları sınıf arkadaşlarının gittiği tekvando kursuna yollayamayışımı. Bir köşede oturup diğer çocukları

çalışırken izliyorlarmış. Bunu bana söyleyen çocuklarım değil, sınıf arkadaşlarının velileriydi. Myong-hwa ve Ho-son, benden üniforma parası istemenin faydasız olacağını biliyordu. Bu yüzden acı çekmeyeyim, aşağılanmış hissetmeyeyim diye konuyu açmamışlar.

1984 sonbaharında yeni iş buldum, bu sefer bir yemek dağıtım merkezinde. Farklı farklı fabrikalardan ürünler burada toplanır, çeşitli bölgelerdeki dağıtım noktalarına taşınırdı. Devlet tarafından belirlenen fiyatlar ülkenin her yerinde aynıken taşınan miktarsa yerel nüfusa göre değişirdi.

Oradaki iş arkadaşlarımdan biri bana soya ezmesi ile soya sosu dağıtım işini ayarlamıştı. Yemekle alakalı herhangi bir iş, daha iyi bir hayat anlamına geliyordu. Hem aileniz için yemek bulabiliyor hem de parti kodamanlarına ulaşabiliyordunuz. Kartlarınızı düzgün oynar, onları iyi beslerseniz karşılığında televizyon, buzdolabı ya da başka türlü iyilikler elde edebilirsiniz. Sanırım Batı'da buna yolsuzluk diyorlar. Kuzey Kore'deyse işler temelde böyle yürüyordu. Soya ezmesi ile sosu elimin altındaydı işte, bu fırsatı asla kaçıramazdım.

Yakınlardaki köylere teslimat yaptığımda çiftçilerin oldukça zayıf, bitkin göründüklerini fark ettim. Hepsi bir deri bir kemik kalmış, açlıkla boğuşuyordu. Yemek istihkaklarının günde yedi yüz gram olması gerekirken ellerine yalnızca bunun yarısı geçermiş. Sürekli askerî eğitime ya da acil görevlere çağırılıp işlerini yarım bırakmak zorunda kalmaları da cabası. Topraklarını işleyemedikleri için her şey harabeye dönmüş. Her yerde, çiftçileri işlemeye vakit bulamadığından yabani otlar kaplanmış tarlalar vardı.

O dönemlerde Ho-chol'la üvey annesinin arası açıldı. Genç erkekler üvey anneleriyle anlaşamaz, doğanın kanunudur bu. O da ergenliğe girince dengesizleşti. Karımsa soğuklaştı, kendi çocuklarından da uzaklaşıp içine kapandı. Ho-chol

bir süre babamla yaşamak için benim köyüme, Dong Chong-ri'ye döndü. Patronumdan ona Hamju bölgesinde çalışacak yer bulmasını istedim. Yemek depolama işi ya da eğer Dong Chong-ri'de kalırsa onu elindeki tek seçeneği olan tarım işçiliğinin nankör meşakkatinden uzak tutacak herhangi bir iş. Çok düşük ihtimaldi ama patronum ona iş bulmayı başardı.

Ho-chol'un on yedinci yaş günü olan 25 Mart 1989'da karıma yalan söyledim. İşe gidiyorum bahanesiyle evden çıkıp ekmeği aldıktan sonra oğlumun yanına gittim. Onu iki aydır görmemiştim, daha da büyümüş görünüyordu. Nehrin kenarına gidip öğle yemeği yedik, mısırlı pilavı ve benim getirdiğim ekmeği paylaştık. Buna doğum günü ziyafeti denemezdi ama yine de tadı güzeldi.

Keyifle sohbet ettiğimiz sırada konu geçmişten ve başımıza gelenlerden açılınca kendimi tutamayıp ağladım. Beni teselli etmeye çalışırken kendi de ağlamaya başladı. Her zaman empati kuran bir çocuk olmuştu o, şimdiyse koca bir adamdı ve dünyada beni gerçekten anladığını düşündüğüm birkaç kişiden biriydi. Ona tavsiye vermeye çalıştım.

“Büyü, evlen ve kendi ayaklarının üzerinde durmayı öğren çünkü bana ne olacağı hakkında en ufak fikrim yok. Hastalanırsan, yardıma ihtiyacın olursa bana söyle tamam mı? Senin için her zaman elimden gelen her şeyi yaparım.”

Sıkıca tokalaşıp ayrıldık.

Sadece birkaç gün sonra bir polis memuru beni çağırdı. Oğlumun keçi çaldığını, parasını ödemem gerektiğini söyledi. Ne olup bittiğini öğrenmek için hemen Ho-chol'un yanına gittim.

Onu bulduğumda suratı yara bere içindeydi.

“Ben yapmadım, bana tezgâh kurdular.” dedi.

İş yerinde kırk küsur kişi varmış, içlerinde en gençleri olmuş. Orada çalışan serserilerden bazıları köy deposundan pa-

tates ve süt mısır çalmış, hatta bazı çiftlik hayvanlarını öldürüp yemiş. Bütün suçu da oğlumun üzerine atmışlar.

Ona, “Sen bir yurda dönensin ve çok gençsin, sana çok bir şey yapmazlar. Bu yüzden bütün suçu üstleneceksin, tamam mı?” demişler. Başka seçeneği olmadığını düşünmüş. Anlatırken sesi titriyordu.

Sonra Ho-chol, bana adamların kendisini dövdüğünü söyledi.

Oğluma baktım. Yanlış bir şey yapmadığını biliyordum. Yüzündeki şişikler içimi acıttı.

“Dinle! Cesur ve güçlü olmalısın. Hayatta kalmak istiyorsan savaşmasını öğreneceksin.” dedim.

Oradan çıktığımda çok endişeliydim. Eve varır varmaz polis yine kapımda bitti. Tazminatı ödemezsem oğlumu toplama kampına yollayacaklarını söyleyince mideme kramplar girdi. Bunun olmasına izin veremezdim.

Son çare olarak onu orduya sokmaya karar verdim. En azından bu karmaşadan kurtulurdu. Askerlik şubesine giderek oğlumun orduya katılmak istediğini söyledim. Hatta işleri kolaylaştırmak için onlara soya ezmesi ile soya sosu teklif ettim.

Başta ret cevabı alsam da hemen pes etmedim. Her gün iş çıkışı gittim oraya. Şansımın çok az olduğunu biliyordum ama ne kaybederdim ki? Oğlum askeriye giremezse tutuklanacak, yok olacaktı. Çaresizdim.

En sonunda beni askerlik şubesinden yaka paça attılar. Yine umutlarım tükenmişti.

Ertesi gün Ho-chol’u görmeye gittim. Onu Hamhung’a, yanıma almaya karar vermiştim. Kendisini orduya sokmayı denediğimi ama başarısız olduğumu söyledim. En iyisi biraz uzaklaşıp unutulana kadar ortalıkta görünmemesiydi.

Garda trenin kalkmasını beklerken askerî üniforma giymiş genç adamlar gördük. Gülümseyen, anne babalarının elini tu-

tan, oldukça öz güvenli görünen acemi erlerdi bunlar. Bazıları hatıra fotoğrafları çektiriyordu. Fotoğraf çıktısının arkasında yazan şeyi tahmin edebiliyordum: “OĞLUMUZUN ORDUYA KATILDIĞI GÜN.” Mutlu bir anı...

Oğlum ağlamaya başladı, sevinç gözyaşları değildi bunlar. Onu öyle görünce ben de ağlamaya başladım. “Baba! Sen ağlama! Doğduğumdan beri benim için çok şey yaptın, biliyorum. Köydekiler de aynısını söyledi bana. Çok zor zamanlardan geçmişsin, elinden geleni yaptığını biliyorum.”

Bunları duyunca tamamen yıkıldım. Gardaki hıncahınc kalabalığa rağmen ona sarılıp hüngür hüngür ağlamaya başladım.

Acemi erler platforma doğru gururla yürüyordu, aniden aklıma bir fikir geldi. Oğluma o trene binmesini söyledim. Belki onların arasına karışır, onlarla eğitim görmeye başladır. Onu bir daha görememe ihtimalim de vardı. Birlikte bir fotoğrafımız olsun isterdim ama bu imkânsızdı tabii.

Ho-cho'e on von verdim. Cebimdeki tüm para buydu.

“Kendine dikkat et. Bir süre sonra polis peşini bırakacaktır, bu zamanı iyi değerlendir.” dedim.

“Merak etme baba. Fırsatım olunca iletişime geçecek, dönüp seni bulacağım.” dedi ve ardından vagona bindi, kapılar kapandı. Kasvetli bir düdük sesi duyulduktan sonra tren kalktı.

Gözden kaybolana kadar arkasından el salladım ona.

Oğlum gittikten sonra aklımı oynatmaktan korkup babamla kız kardeşime Dong Chong-ri'de onlarla yaşamak istediğimizi söyledim. Teknik olarak vatandaşların hareket özgürlüğü yoktu ama biz sistem dışıydık, polisi işe karıştırmadan taşınabilirdik. Bizim gibi insanların peşine pek düşmezler, genellikle umursamazlardı.

Böylece babam ve kız kardeşimle birlikte Masako'nun yanına taşındık. Bize "Çulsuz Yurda Dönenler" lakabını takmışlardı. Myong-hwa ve Ho-son, abilerini çok özliyordu, onu merak etseler de konuyu açamadıklarını anlayabiliyordum. Ho-chol onlara hep göz kulak olurdu, onlar daha bebekken bile onlara anne babalık yapmıştı. Yokluğunu şiddetle hissediyorlardı, benim ona duyduğum özlemi daha acı bir hâle sokmuştu bu.

Bir gün babam evde yalnızken genç bir adam kapıyı çalmış. Babam onun sokak serserilerinden biri olduğunu anlamış hemen.

Adam, "Bunu zengin bir yurda dönene sat! Komisyon da alacaksın." demiş babama.

Peki, babamın suratına doğru salladığı harika ürün neydi dersiniz? Bir fok penisi, şaka yapmıyorum. Belli ki Çin tıbbında çok değerli bir şeymiş. Kuzey Kore'ye ilaç zor gelirdi, bu yüzden böyle bir şeyin de ederi çoktu. Serseri, fok penisini babamın eline tutuşturup babam cevap veremedi kaçırmış.

Babam bu işte bir bit yeniği olduğunu anlamıştı. Herkes bizim fakir olduğumuzu bilirdi, muhtemelen adam da biliyordu bunu. Bizden ne koparmayı bekliyordu ki? Neden kendisi satmıyordu? Neden kârı bölüşüyordu? Ama sonunda babam, "Yani, bu işten birazcık para kazanabilirsem..." demeye başladı.

Sonradan da bunun ölümcül bir hata olduğu ortaya çıktı.

Satmak için dolaşırken serserinin biri gelip fok penisini ondan çalmış. Babam yetmiş dört yaşında olsa da kendini genç zannediyordu. Sonra ne mi yapmış? Hırsız kovalamaya çalışmış ama bacaklarının dermanı yokmuş.

"Hırsız! Hırsız! Durdurun şunu!" diye bağırmış.

Böyle şeyler Kuzey Kore'de hep olduğundan hâliyle kimse umursamamış. Babam da adamı kaybedip eve gelmiş.

O gece ilk serseri eve geldi.

“Fok penisini almak isteyen birini buldum. Geri verin.” dedi.

“Beni dünkü  ocuk mu sandın? Gözümün önünde duran bir dümeni anlamayacağımı düşünüyorsun.” diye yanıtladım.

“Eğer bizi suçlamaya kalkarsan seni öldüresiye d verim, aşağılık herif!”

“O fok penisini alıp bir tarafına sokabilirsin!” deyip kapıyı suratına çarptım.

O günlük gitse de sık sık gelmeye başladı, hem de her gün. Ben evde yoksam babamla kız karde imi dövüyordu. En sonunda polis, babamı karakola götürdü. Gece yarısı döndüğünde yüzü morluklarla kaplıydı. Ağzının i i kesilmiş, dudakları patlamı tı.

Sert bir genç polis onu dövüp sürekli fok penisinden bahsetmiş. “Nerede seni piç herif? Burası Kuzey Kore, burada kanuna kafa tutamazsın. Tutmaya kalkarsan i te böyle yaparız.” demiş.

Dayaklar böyle devam etmiş. Geçmişte babam kendini savunabilmesiyle ünlüydü fakat şimdi başka bir yerde, başka zamandaydık. Yapabileceği ya da söyleyebileceği hiçbir şey yoktu. Benim de elim kolum bağlıydı. O serserinin babamı böyle kullanmış olması beni  ıldırtsa da polisin umursamayacağını biliyordum. Bu yolsuzlukları engellemenin hiçbir yolu yoktu.

Babam yediği o dayaktan sonra bir daha iyile emedi. G  ten düştükçe onu Japonya’daki hâliyle canlandırırđım kafamda. Kaplan... İnanılmaz güçlü. 1994’te ayakta duramaz hâle gelip yatağa d  t . Kısa süre sonra da midesi hiçbir şey almaz oldu.

Bir gün bizi yanına çağırarak “ l yorum,” dedi. “Ama siz yaşamak, Japonya’ya dönmek zorundasınız. Bir şekilde oraya gitmelisiniz. Gidince de öldüğümü herkese söyleyin, eski arkadaşlarım size yardım edecektir.”

Çocuklarım, “Büyükbaba! Büyükbaba!” diyerek ağlıyordu. Ona ilaç bulmam gerekiyordu ancak hiç paramız yoktu. Hızla fenalaştı. Zar zor nefes almaya başlayıp sonra da konuşamaz hâle geldi.

Bir öğleden sonra beni yanına çağırdı. Konuşmaya çalışsa da dediklerini anlayamadım. Sonunda annemin kök sebzeleri ile dağ otlarını kazıyıp toplamak için kullandığı küçük çapayı istediğini çıkardım. Niye istediğine anlam veremesem de ölüm döşegindeki bir adama hayır denmezdi.

Çapayı eline alır almaz boğazını delmeye kalktı.

Hemen elinden alarak “Ne yaptığını zannediyorsun?” diye bağırdım.

Boğazını işaret etti. Balgam boğazını tıkamıştı, zor nefes alıyordu.

Giderek nefesi daha da zayıfladı. Oğlum ve kızım kan dolaşımı hızlansın diye kollarıyla bacaklarını ovuyordu.

Bir süre sonra gözlerini fal taşı gibi açıp bana baktı. O bakışı hiç unutmayacağım. Konuşmak için ağzını açtı ama hiç gücü kalmamıştı. Tek duyduğum, nefes almaya çalışırken çıkardığı seslerdi. Sonra gözleri kapandı.

Yirmi dakika kadar hırıldadı, belki de iyileşecek diye düşünmeden edemiyordum.

Fakat hırıldaması durdu ve odayı sessizlik bürüdü. Kaplan ölmüştü.

Onu Dong Chong-ri'deki dağın uzak tarafına gömdüm, yüzü denize bakıyordu. Güney Kore'yi, ana vatanını görebilirdi böylece. Çalıştığım fabrikanın yönetim ofisinde yarım yamalak bir cenaze töreni yaptılar. Eiko'nun nerede olduğunu bilmiyordum, bu yüzden ona babamızın öldüğünü söyleyemedim bile. Hifumi'ye telgraf çeksem de zamanında gelmedi.

Hayatı boyunca çok arkadaş edinmiş, çok insana yardım etmişti babam ama hiçbirisi cenazesine gelmedi.

Babam enkaza dönmüş hayatından ne anladı, hâlâ bilmiyorum. Hiçbir zaman da öğrenemeyeceğim. Teşkilat'ın onu aldattığının farkındaydı fakat bundan çok şikâyetçi olmadı asla. Bütün olup bitenlerde yanlış yönlendirilmiş bir vatan sevgisi mi hissediyordu? Bunu da hiçbir zaman bilemeyeceğim. Tabii ki onu seviyordum ama onun hakkında sonsuza kadar çözemeyeceğim bazı şeyler var.

Ölümünden bir süre sonra Masako bir iş bulduğunu söyledi bize, ardından da iki üvey evladını alıp gitti. Nasıl bir iş olabileceğini tahmin edemedim, sonuçta bulunabilecek çok iş yoktu, yeterince yemek olmadığından da gitmiş olabilirdi. Onlar da gidince kendimi boş ve yalnız hissettim.

Birkaç hafta sonra üvey çocukları bir gece yarısı evimize daldı. Dehşet içinde bağıryorlar, birilerinin annelerini dövdüğünü söylüyorlardı. Bir şeyler yapmam lazımdı.

Beni buz tutmuş caddelerden kaldıkları yere götürdüler. Beş genç adam, kapkaranlık odada kız kardeşimin etrafını çevirmişti.

Adamlardan biri girişi kapatmıştı. "Abisi misin? On bin yen borç verdim ona. Paramı vermezsen bu orospuyu öldüreceğim." diye fısıldadı.

"Ne biçim adamsın sen? Onu çocuklarının önünde dövmüşsün. Paramı vereceğim. Bir çaresini bulurum. Şimdi ben boynunu kırmadan defol!" diye bağırdım.

Bir an tereddüt etti, beni tarttığını biliyordum, arkadaşlarıyla birlikte beni de dövüp dövmeyeceğini düşünüyordu. Ama yumruklarını sıktı, adamlarını çağırıp gitti.

Kapının yanındaki lamba düğmesini bulup ışığı açtım ama elektrik yoktu.

Kız kardeşim hıçkırıklar içindeydi. Üvey çocukları gözyaşlarına boğulup ona sarıldı. Odaya göz gezdirdim. Karanlıkta ayırt etmek zor olsa da şu açıktı; içeride bir tane bile eşya yoktu. Yerde yatıp kalkıyorlardı. Bahsettiği iş ne miymiş? Tamamen uydurmuş. İş yoksa yemek de yoktu. Tek yapabildiği borç parayla geçinmekti.

On bin yen! Aşağı yukarı sekiz dolar yapardı ama benim için astronomik bir paraydı bu. Düzgün işiniz olsa bile böyle bir miktarı biriktirmek yıllarınızı alırdı. Ne yapmıştı bunca parayı?

Ona yardım etmek için biraz borç almaya çalıştım ama umut yoktu. Aklıma gelen herkese sordum. Yurda dönenlere, fabrikadaki müdürlere, hatta beni aşağılayan insanlara bile gittim ama herkes zar zor hayatta kalıyordu zaten.

Sonunda Ro Jegu-an'a sormaya karar verdim. Yokohama'da aynı Kore okuluna gitmiştik ve o Hamhung'daki en zengin adamdı. Beni hatırlayacağını düşünmüyordum ama bu son şansımdı. Ben de onu ziyarete gittim.

Evine vardığımda kapı tokmağına bakakaldım, öylesine parlaktı ki ıslıl ıslıl yüzeyinde kendi yansımamı görüyordum. Ellerimi pantolonuma sürüp üstümü başımı düzeltirken buldum kendimi. Çok da bir şey fark etmiyordu gerçi. Ayakbılarıma baktığımda başparmaklarımın dışarıya çıkmış olduğunu gördüm, paçavra dönmüş gömleğimin bazı düğmeleri eksikti. Bir an kendimden utandım ama başka şansım yoktu. Derince nefes alıp kapıyı çaldım.

"Kim o?" Kapı açıldı, bir adam göründü. Yuvarlak yüzü, al yanakları vardı. Sağlık denilince akla gelecek bir görünüşü bu.

Kapı eşiğine adım attım ki kapıyı suratıma çarpamasın.

"Benim adım Masaji Ishikawa. Beni hatırlayacağını sanmıyorum ama Yokohama'da aynı okula gittik. Birkaç kere konuşmuşluğumuz da var. İşin aslı, buraya senden bir iyilik istemeye geldim."

Şüpheli göründü. “Üzgünüm. Seni hatırlamıyorum. Çok eskiden söz ediyorsun. Neyse içeri gelsene.”

Baştan sona inanılmaz bir deneyimdi. Hiç böyle bir ev görmemişim. Gözlerim televizyondan telefona, telefondan ısıt ısıt şamdana, şamdandan krallara layık mobilyalara, oradan gösterişli halıya kaydı. Başparmaklarımın altında yumuşacık olduğunu hissediyordum. O kadar çok oda vardı ki sanki uçsuz bucaksız bir evdi bu. Gördüklerime inanamıyordum.

Koltuğa, karşısına oturdum. Karısı fincanla çay getirip önümdeki sehpa koyduğunda başımı eğdim. Küçük, gümüş bir tepside pahalı görünen şekerler vardı. Bunu neden hatırlıyorum? Ben de bilmiyorum. Ama ona kız kardeşimin başına gelenleri, durumumuzun vahimliğini anlattığımı hatırlıyorum. Bana biraz borç verebilir mi diye sorup geri ödeyeceğime söz verdim.

Bir kere öksürdü ve hiçbir şey söylemedi. Acı veren sessizliği nasıl bozabileceğimi düşünerek bekledim.

Sonunda, “Kaldır başını! Böyle boyun eğerek oturma!” dedi.

Karısına dönüp fısıldayarak bir şey istedi. Ne dediğini duymadım ama kadın çok kızmıştı, bunu saklamaya da çalışmadı.

Sonrasındaysa bir mucize gerçekleşti. Önümdeki sehpa on bin yen gördüm. Gözlerime inanamıyordum. Kız kardeşimin borcunu tamamen ödeyebilecektim! Gözyaşlarımı tutup adama bütün kalbimle teşekkür ettim. Doğru düzgün konuşmıyordum, sanki zar zor nefes alıyor gibi boğazım düğümlenmişti. O şatafatlı evden çıkarken şükran ve rahatlama başka şey hissetmiyordum.

Yine de her zamanki gibi fazla iyimsermişim. Kız kardeşimin borcunu ödedim tabii ama o, birkaç gün sonra ortalıktan kayboldu. Meğerse başkalarından da borç almış. O kadar parayı neye harcadı, hiçbir fikrim yok. Bunu ölene kadar merak edeceğim.

Sık sık söylentiler geliyordu kulağıma. Garda bir yerlerde uyurken görülmüşler. Başkalarının evlerinde uyuyor, sokakta bulduklarıyla geçiniyorlarmış. Nerede olduklarına dair haberleri duyar duymaz onları aramaya çıkıyordum ama hiçbir zaman bulamadım. Bir daha da hiç görmedim.

Beşinci Bölüm

8 Temmuz 1994, sıradan bir gün olarak başladı. Hamhung'un göğü pusla kaplıydı. Fırtınanın yaklaştığını düşünebilirdiniz fakat bulutlar, fabrika bacalarından çıkan dumanlardı aslında.

Her zamanki gibi işe gittim. Öğle vakti tiz sesli bir kadın fabrika hoparlörlerinden konuşmaya başladı, özel bir haber için hazırlanmamızı duyurdu. Ne olabileceğini tahmin edemiyordum.

Mola verdiğim sırada, köşede durmuş sigara içiyordum ki bir anda kafamın üzerindeki hoparlörde tören müziği bangırdamaya başladı.

“Çok önemli haberler var. Çok önemli haberler var. Bugün Büyük Lider, Yoldaş Kim Il-sung öldü!”

Fabrika aniden sessizliğe gömüldü. Herkes yaptığı işi bırakarak donakaldı ancak pek uzun sürmedi bu. Kısa süre sonra büyük bir yaygara koptu. Bazıları iniltilerle ağlamaya, bazıları da tezgâh ve duvarları yumruklamaya başladı.

Sigaram parmaklarımdan kayıp düştü, ağzım açık kaldı. Neden bilmiyorum, benim de yanaklarımdan sıcak yaşlar akıyordu. Şaşkınlıktan mı? Korkudan mı? Yoksa rahatlamadan mı? Bugün hâlâ tarif edemediğim tuhaf bir duygu karmaşasına kapılmıştım.

Kim Il-sung tarafından yaratılmış bu “dünyadaki cennet” otuz yıldan fazladır yaşıyordum, hayvanlardan daha beter muamele gördüm ve toplumun en berbat tabakasında zar zor hayatta kaldım. An geldi, buradaki acınası varlığımdan kurtulmak için intihara kalkıştım. Peki, niçin ağlıyordum?

Devletin programları kısmen başarılı mı olmuştu? Kuzey Kore'ye geldiğimden beri hiç tamamen hayatta hissetmemiştim; bir kısmım tecritteydi, susturulmuştu. Bir süre sonra o kısmımın kullanılmamaktan körelen uzuvlar gibi solduğunu hissettim. Hayatıma egemen olan dehşeti düşündüm; sonu gelmeyen gözetlenmeyi, özgürlüğümün kısıtlanışını, düşünce-mi ifade etmem korkusunu, umutsuzluğu ve kederi, hayattaki yerimi iyileştirmenin imkânsızlığını. Kim Il-sung'un tehdit-kâr yönetimi hayatımın her yanını işgal etmişti, tıpkı gırtlığıma dayanan bir hançer gibi.

Otuz yıldan beri içimden gelmese de "Kim Il-sung çok yaşa!" diyordum ama şimdi de ağlıyordum. Beyin yıkamalar amacına mı ulaşmıştı? Yoksa sadece kitle histerisine mi ayak uyduruyordum? Etrafımdaki insanlar kendinden geçmişti. "Bundan sonra nasıl yaşarız?" diye inliyorlardı.

Eve gittiğimde çocuklarım bana yapıştı ve ağladı, karım da öyle. Bütün bunların üzüntüden mi yoksa derinlere yerleşmiş korkudan mı kaynaklandığını bilmiyorum. Ne yapacaktık şimdi?

Ölümünden sonra insanlar, onun bronz heykelinin başında toplandı ve önüne çiçek koydu. Sinemalarda ve kültürel tesislerde anma törenleri düzenlendi. Katılım zorunluydu, eksiksiz katılımdan emin olmak için her yerde polisler geziyordu ama aslında buna gerek yoktu. Herkes gelip duygularını başkalarıyla paylaşmaya, kendi küçük ve acınası hayatlarından daha büyük, anlamlı bir şeyin parçası olmaya hevesliydi zaten.

Kim Il-sung, ilk defa düzenlenecek Kuzey-Güney Zirvesi'nin arifesinde öldü. Parti liderleri zirve hakkında delicesine iyimserlerdi, Kuzey ve Güney'in birleşmesinin yakın zamanda gerçekleşeceğini, hayatımızdaki zorlukların sona ereceğini iddia ediyorlardı.

Fakat propagandanın sorunu buydu işte, sürekli kendiyle çelişiyordu. Bize, tarım ve ekonominin çökmesinin tamamen

Kore Yarımadası'nı iki ülkeye ayıran ABD emperyalistlerinin suçu olduğunu söylüyorlardı. Kuzey ve Güney birleştiği zaman açlıktan ölme tehdidi ortadan kalkacaktı.

Fakat bu anlamsızdı. Eğer sorunlarımız tamamen ABD emperyalizminden kaynaklanıyorsa Güney Koreliler neden açlıktan ölmüyordu? Hem daha geçen gün bize onların da açlıktan öldüğü söylenmemiş miydi? Madem öyle, birleşme bizi nasıl kurtaracaktı?

Zaman geçtikçe fabrikadaki işçiler de aynı soruyu sormaya başladı: Büyük Liderimiz öldüğüne göre nasıl yaşamamız gerekiyordu? Kederden değil, korkularından soruyorlardı bu soruyu. Hissettiklerini yüzlerinden okuyabiliyordunuz. Dehşete kapılmışlardı ki haksız da değillerdi. Kim Jong-il'in yeni Büyük Lider olmasını kutlamak için düzenlenen şatafatlı törenlere bakmayın, hepimiz açlıktan ölmek korkusuyla karşı karşıyaydık.

Kim Jong-il görevine başlar başlamaz herkes ondan şikâyet etmeye başladı. Yemek durumunun kötüleşmesinden onu sorumlu tuttular. Sadece babası sayesinde ülkenin lideri olduğunu söyleyerek alttan alta aşağılıyorlardı onu. Söyledikleri doğrudu da. Kim Il-sung hayattayken propaganda makinesinin sınırları zorlanmıştı. Büyük Lider Kim Il-sung, Tanrı onu kutsasın, insanları tiranlığın pençesinden kurtardı. Hem de neredeyse tek başına. Ona tabii saygı duyacaklar, güveneceklerdi. "Bu sene tarım senesi," diye duyurmuştu 1992'de. "Ulusumuz yüz yıldır sahip olduğu beyaz pirinç yiyip et çorbası içme, ipek kıyafetler giyme ve kiremit çatılı evlerde yaşama rüyasını hatırlamalı."

Sorun şu ki bunları daha önce de duymuştum. Kelimesi kelimesine aynı konuşmaydı. Ta 1961'de, Kuzey Kore'ye geldikten hemen sonraki aynı aptal konuşma! Aynı utanmazlıkta bir kibir. Kim Il-sung verdiği hiçbir sözü tutmadı, bir tanesini

bile. Bize “dünyadaki cenneti” vadetti ve hayatımızı tam tersine döñüştürdü.

Sürdüğü tüm insanları, onun yüzünden açlıktan ölenleri, sebep olduğu akıl almaz acıları düşündüğüm zaman, onun hep kötü anılacağını umuyorum.

Otuz yıldan fazla zaman önce Kuzey Kore’ye ayak bastığımdan beri açlıktan başka şey görmemiştim. Herkes on yıllardır açlıktan ölmenin kıyısında yaşadı. Fakat 1991’den sonra her şey daha kötü oldu. O tarihten, Kim Il-sung’un öldüğü 1994’e kadar olağanüstü soğuk geçen mevsimler, zaten sıkıntılı durumdaki yemek stoklarını mahvetti.

Yemek dağıtım sisteminde devamlı işçilere, her gün yedi yüz gram tahıl düşerdi. Mantıksız olsa da çiftçiler bundan daha az alırdı. Aslında verilen oran, devamlı işçiler için bile dört yüz elli gramdı ve miktarın yüzde yetmişi mısır unuydu. Parti üyelerinin payınyasa çok daha fazlası düşerdi tabii.

İstihkakların ayda iki kere dağıtılması gerekirken 1991’den itibaren düzenli gecikmeler başladı. Sonunda, üç günlük yemekle on beş gün geçiniyor hâle gelmiştik. Kaçınılmaz olarak işler pis bir hâl aldı. İnsanlar yemek dağıtım istasyonlarına saldırdı ve şiddet patlaması yaşandı.

Parti daha fazla slogan üretmeye, daha fazla propaganda yapmaya başlamıştı. Posterler için bunca kâğıdı nereden bulduklarını, hatta o kâğıtları yiyip yiyemeyeceğimi merak eddim. O lanet posterlerde ne yazıyordu? Standart yemek istihkakına alternatifler bulmamızı önerirdi.

“Pirinç ekinlerinin köklerinden un yapıp yiyin! Protein bakımından zengindir! Ararotta bol bol nişasta vardır! Yiyip hayatta kalırsanız bu savaşı kazanabiliriz!” Hepsisi de alışılmış abartılı ünlemlerle verilen beş para etmez bilgilerdi. Biz zaten uzun zamandır meşe palamudu, misk otu, çam ağacı reçinesi gibi yenilebilecek en ufak şey için toprağı eşeliyorduk. Tatları işkence gibiydi, sadece reçineyi pirinç kekini andıran bir

şey yapmak için kullanabilirdiniz ki o da korkunçtu. İnsanlar bunu sömürge dönemi bittikten ve Kore Savaşı'ndan hemen sonra çaresizlikten yemişti. Başka hiçbir seçenekleri yokken tıpkı bizim kendimizi içinde bulduğumuz gibi bir zamanda.

Bu yemek şöyle yapılırdı: Önce, çam reçinesini bütün zehirlerinden arındırmak için kaynatabildiğiniz kadar kaynatın. (Birçok insan bu adımı atladığı için ızdırap içinde öldü.) Biraz mısır unu ekleyin ve şeytani mayayı karıştırın. Ardından soğumaya bırakın, kek şekli verip yiyin. Bu, dile kolay bir tarif. Çam yağı leş gibi kokar ve yemesi neredeyse imkânsızdır. Ama yaşamak istiyorsanız onu yemek zorundaydınız.

İşte gerçek eğlence burada başlardı. Bize diz çöktüren ağır karın ağrıları, inanılmaz derecede kabızlık.. Acı dayanılmaz hâle geldiğinde -bunu kibarca anlatamam- parmağınızı makatınızdan sokup taş gibi dışkınızı dışarı çıkarmak zorundaydınız. Üzgünüm, detayları bilmeniz gerekmezdi ama ne kadar kötü durumda olduğumuzu anlamanız için söylemem gerekti.

Kim Il-sung'un ölümünden sonra her şey durdu. Tarım, sanayi, her şey... Fabrikalara ham madde gelmezdi. Yalnızca birkaç saat elektrik olurdu, o da şanslıysak. Üretim yavaş yavaş bitti. Gözlerimin önünde açlıktan zayıf düşen işçiler yere yığılırdı.

Bazen partiden, bulabildiğimiz boş alanları ekip biçme izni veren resmî bildiri gelirdi. Biz de kazma küreğimizi alır, yol kenarında ya da apartmanların karşısında bir yer bulurduk. Toprağı çapalar, fasulye ya da Çin lahanası ekerdik. Diğerleri de dağ yamaçlarını işler, süt mısırla patates ekmeyi denerdi. Tohum bulmak neredeyse imkânsızdı, bulmayı başarıp onları filizlendirseniz bile hasat zamanı gelmeden çalınır; ekinlerse daha başparmak büyüklüğüne gelmeden yolunurdu.

Çocuklar okula gitmeyi bıraktı. Onları yetişkinlerle birlikte sokaklarda çaresizce yemek ararken görürdüm. Myong-hwa ve Ho-son giderek zayıfladı, suratları o kadar çöktü ki gözleri pörtledi, suratlarıyla tamamen orantısız duruyordu. Onların

küçük, kemikleri sayılan bedenlerine baktıkça ağlamak istiyordum fakat ağlayacak gücüm yoktu.

Durum gittikçe daha beter oldu. Açlıktan ölmek üzere olan insanlar sokaklarda çaresizce dolaşır, diğerleri de yerlerde yatardı. Kısa süre sonra yollarda çürümeye terk edilmiş cesetler yatmaya başladı. Kadınlar, yaşlılar, çocuklar...

Karaborsa açık açık işlerdi. Karakolların önünde bile tezgâhlar açılır, yetkililer hiçbir şey yapamazdı. Polisler, korku salan gizli polisler bile, karışmaya kalkarlarsa kıyamet kopardı.

Elinde döviz olmayan insanlar için karaborsa işe yaramazdı. Yerli parayla bir şey almaya çalışırsanız, takas edeceğiniz saatiniz ya da kullanışlı bir ev eşyanız yoksa fiyat yüz katına çıkardı.

Benim gibi bunlara sahip olmayan biri, ancak köpeği bağlansa kaçacak hâldeki dükkânlardan pirinç lapası alabilir ya da başka bir şanssız piçin yanlışlıkla düşürdüğü yemek parçalarını bulma umuduyla pazarda dolaşırdı.

Bunları yapmazsanız tek şansınız çalmaktı ve en hızlı, kolay çözüm olarak gittikçe yaygınlaşıyordu.

Hareket etmenin aniden çok basitleşmesi, o dönemde gerçekleşen büyük değişikliklerden bir başkasıydı. Eskiden resmî seyahat belgeleriniz olmadan trene bile binemezsiniz. Şimdi genellikle birilerine rüşvet vererek kolayca alabildiğiniz biletiniz olduğu sürece istediğiniz yere gidebilirdiniz.

Hiç param olmadığından bu değişimlerden yararlanamazdım. Çalıştığım fabrikadaki üretim yavaş yavaş durdu, benimse takas edecek malım yoktu.

Ailemle birlikte *omode* denen otları toplamaya başladık. Hava kararana kadar arar toplardık, ellerimiz kan içinde kalırdı. Bir torbayı doldurduğumuzda eve dönüp kabuğunu soyar, gövdesini ezdikten sonra kaynatırdık. Tadı kötüydü ama hayatta kalmak için bir şeyler yemek zorundaydık.

Bazen kendimden utanırdım. Ho-chol için endişelenirdim; nerede olduğunu bilmiyordum ama sürekli aklımdaydı. Sefil hayatımız için karımla çocuklarımdan özür dilerdim. Çocuklarım her zaman iyi, her zaman umutluydu. Elime geçirebilirsem sigara içmekten keyif aldığımı bilirler, bu yüzden de izmarit toplayıp bana getirirlerdi. Açlıktan ölmek üzereydik ama aile bağlarımız hep sıkı kaldı. Bazılarının arayıp da bulamadığı şeydi bu. Ailelerin yemek kavgasından dağıldığı birçok hikâye duydum. Bir adamın karısını öldürüp onu yediği bile kulağıma çalınmıştı. Eminim ki doğrudu ve bunu yapan tek kişi değildi.

1995 yazı, gerçekten açlıktan öleceğiz diye çok korktuk. Ağustos ayında bir felaket yaşandı. Önemli tahıl bölgelerinden Güney Pyongan şehrini korkunç bir sel vurmuştu, bu da tahıl istihkakımızın sonu demekti. Sonbahar geldiğinde çaresizce meşe palamudu toplamaya başladık. Tahıl olmadan kışı yalnızca meşe palamuduyla geçirebileceğimiz için toplayabildiğimiz kadar topladık. Günde bir defa kaynatıp yedik ve Tanrı yardımcımız olsun, bize çok lezzetli gelirlerdi. Ve evet, kışı geçirmemizi sağlamışlardı.

1996 baharında, apartmanın yanında ekip biçtiğimiz toprak verimsiz hâle geldi. Ne dikecek fidan vardı ne ekecek tohum ne de gübre. Fabrika kapanmış, şimdiye kadar birçok insan ölmüştü. Etrafta dolaşan yetimler görüyordum.

Durum o kadar kötüleşti ki bulabildiğimiz bütün otları yemeye başladık. O lanet şeyler acılıklarını kaybetsin diye saatlerce kaynatırdık onları ama ne fayda, tatları hâlâ berbattı. Üzerimizde bizi dehşete düşüren etkileri olurdu. Vücutlarımız, yüzlerimiz şişer; idrarımız kırmızıya, hatta maviye dönerdi. Hepimiz kronik ishalden muzdariptik, yürüyemiyorduk bile.

Kimse yemekten başka şey düşünmez, konuşmazdı. Dışarı çıkmayı başardığımız zaman tüm zamanımızı yenilebilecek herhangi bir şey aramakla geçirirdik. Yalnızca açlıktan gözü dönmüş hayaletler, zar zor yaşayan ölülerdik biz.

Kaç kişinin açlıktan öldüğünü bilmiyorum.

“Kocası ölen kadın var ya? Kendisi de ölmüş. Yalnız başına.”

“Şu sıralar yaşlı bilmem kimi hiç görmedim. Sen gördün mü? Sanırım dayanamadı.”

“Sokakta yatan bir kadın gördüm. Onu kontrol ettim ama çoktan buz kesmişti.”

Yamyamlık hikâyeleri duyardım. Söylentiye göre yamyamlık yaparken yakalananlar, herkesin önünde idam edilirmiş. Ben hiç halka açık infaz görmedim ama görsem de şaşırırmadım. Her gün kâbus gibiydi. Söylemesi bile korkutucu ama sokaklarda cesetler görmeye alışmıştım. Bazen can mı veriyorlar yoksa zaten ölmüşler mi ayırt edemezdim. En kötüsü de umursayacak enerjimin olmamasıydı.

İnsanlar birbirlerine tuhaf sorular sormaya başladı. Ne zaman beyaz pirinç ve et çorbası içeceklerdi? Eskiden kimse böyle bir şey soramazdı, gizli gizli bile...

Bazı insanlar Kim Il-sung’dan ve onun bizi içine soktuğu durumdan şikâyet etse de kimse sistemi değiştirmekten bahsetmedi. Polisten ve gizli polisten çok korkarlardı. Şimdiye dek kimse lideri devirmeye kalkmış mıydı? Hayır. Herkes acı sona kadar sadece kendilerine söyleneni yapardı, sonuçta okul çağından itibaren beyinleri yıkanmıştı. Birleşik Devletler’in, güneydeki kardeşlerimizi vahşice katlettiği öğretildi bize. Güney Kore halkını özgür kılmamız gerektiği, ülkelerinin Birleşik Devletler işgali altında olduğu öğretildi.

Benim ve ailemin nasıl hayatta kaldığından emin değilim. Bizim de gözlerimiz çukurlaşmış, yanaklarımız içine çökmüş, biz de bir deri bir kemik kalmıştık. Oturduğumuz ya da uzandığımız zaman kemiklerimiz canımızı yakardı. Uyurken bile öyle canımız acırdı ki sürekli uyanırdık.

Aileme baktığımda şöyle düşünürdüm, “Tanrım! Böyle ölmek zorunda mıyız?”

Ot toplayasım kalmamıştı. Nasılsa ölüyorduk, neden uğraşıyordum ki? Ölüme karşı kayıtsızdım artık. Acıya katlanıp bir süre öylece uzanabilsem uçup gidecek, bir daha geri dönmeyecektim.

Ama hep aynı şey olur, ne zaman gözlerimi kapasam anne babamın son sözlerini duyardım. Saplanıp kalmıştım bu sözlerle.

“Bir şekilde... Bir şekilde... Japonya’ya dön! Hikâyemizi anlat!” demişti babam.

Annemin, “Küllerimi Japonya’ya götür ve anne babamın mezarına dök!” diye inleyen sesi de kulaklarımda yankılanırdı.

Eylül ayıydı ve bazen ay, bulutların arasından gösterirdi kendini. Elektrik olmadığından Hamju’daki evimiz karanlıktı. Kimse konuşmazdı. Duvara dayanmış oturur, öylece karanlığa bakardık. Ay ışığı, karımla çocuklarıma vururdu. Vücutları, serin bir gecedeki ağaçları andırırdı, ölü ağaçları...

Açlıktan ölmek üzereyken burnunuzla dudaklarındaki bütün yağı kaybedersiniz. Dudaklarınız dümdüz kalınca dişleriniz hırlayan bir köpeğinki gibi ortaya çıkar, burnunuz bir çift burun deliğine dönüşür. Bunları bilmemeyi dilerdim ama maalesef biliyorum.

Bir gün sessizliği bozdu.

“İskelete döndük, bir şey yapmazsak yakında öleceğiz. Sınırın ötesine geçmem gerek. Benimle gelmenizi istiyorum ama yeterince güçlü değilsiniz.” Bu fikir bir anda aklıma geliverdi, daha önce böyle bir şey düşünmemiştim. Nasıl olsa öleceğimi anlamıştım, Japonya’ya kaçmaya çalışırken de ölebilirdim. Bir mucize olur da başarırsam da en azından aileme para gönderebilir, onları kurtarabilirdim.

Myong-hwa önce cevap vermedi. “Baba, karar vermelisin.” dedi sonra ve ağlamaya başladı.

“Bize bir şey olmaz. Hayatta kaldığımız sürece birbirimizi gene buluruz.” dedi karım.

Hemen kalkıp birkaç parça eşyayı aldım. Bir an önce gitmezsem vazgeçebilirdim. Kapıya yönelirken:

“Eğer kaçabilirsem sizi bir şekilde, neye mal olursa olsun yanıma alıracam.” dedim.

Gözyaşlarımı tutup Hamju Garı’na doğru yola çıktım. Sınırın yakınındaki Hyesan’a giden bir gece seferi olduğunu biliyordum. Tuhaf bir özgürlük hissi doğdu içimde. Görünmez bir eşiği geçmiştim ve hayatım bir daha eskisi gibi olmayacaktı. Bildiğim her şeyi, sevdiğim herkesi terk etmek üzereydim, geriye dönüş yoktu. Ya kaçacaktım ya da kaçmaya çalışırken ölecektim.

Pyongyang’a veya sınıra giden trenlere binmek kolay değildi. Özel seyahat belgeleriniz olmalıydı ki bunları elde etmek imkânsıza yakındı. Benim gibi Çin’e kaçmaya çalışan pek çok kişi vardı.

Hamju Garı’na vardığımda etrafta sürüyle insan gördüm. Turnikedeki kimlik ve bilet kontrolü vardı. İşte bu kötü haber. Gardan iki yüz metre kadar ileriye yürüyüp rayların karşısına geçtim.

İnsanların platformu geçmesini engellemesi için yüksek bir duvar ve bitkilerden set örmüşlerdi ama ben, elimden geldiği kadar sessizce duvarın arkasına sığındım. Dikenli tellere takılmış olacağım ki pantolonum paramparça olmuştu ve dizlerim kanıyordu. Duvarın arkasından gizlice platformdaki duruma baktım.

Bir sürü insan, treni bekliyordu. Bazıları yerde uyumuştum, bazılarıysa yemek yiyordu. Birkaç tane polis, hâliyle pek çok asker vardı. Gar, askerî amaçla da kullanılıyordu. Bu da kötü haberd.

Saklanmaya devam edip bana saatler sürmüş gibi gelen bir süre boyunca olan biteni izledim. Sonunda askerler sıralandı ve tren gara girdi. O karanlıkta bile trenin eski ve paslı oldu-

ğunu, camlarının çerçevelerinden sökölüp çalındığını görebiliyordum.

Trene atlamak için en iyi anı hesaplamaya çalışıyordum. Şimdi mi yapmalıydım bunu? Hayır, çok riskli. En iyisi son ana kadar beklemeli. Peki, onun ne zaman olduğunu nereden bilecektim?

Çok telaşlandım, zaman o kadar hızlı geçmiş ki tren hareket etmeye başladı. Ya şimdi ya hiç! Eğilip bitkin bedenimin izin verdiği kadar hızla trene koştum. Son sürat koşuyordum, ödüm kopmuştu ve askerlerden birinin beni sırtımdan vura-cağından emindim.

Kollarımı uzatıp vagonun arkasındaki merdiveni tutmaya çalıştım. Ellerim metal çubuğa yetiştii, iyice kavrayıp kendimi yukarı çektim. Bunu o kadar güçlü yapmışım ki vagonun içine yuvarlandım.

Koltukların arasındaki koridorda sırtüstü uzanmış hâlde buldum kendimi. Nefesim kesilmişti, yorgunluktan hareket edemiyordum. Kapkaranlıktı, tepemde ışık yoktu. Kalkıp etrafa bakındım, koltukların hepsi doluydu. Koridorda yürüyen birileri vardı ama kimse beni fark etmişe benzemiyordu. O zamanlar kaçak yolculuk yapan çok insan olurdu, bu yüzden benim varlığım çok da önemli değildi sanırım. Her yer uyuklayan insanlarla doluydu.

Bir anda, başardığımı fark ettim. Gerçekten de trene binmiştim. İçimi rahatlık kapladı. Aniden acıktığımı hissettim, o sabah bir kâse çorba içmiştim sadece. Sırtımı vagonun sonundaki kapıya yaslayıp uyuklamaya başlamıştım ki sonraki vagondan gelen bir ışık fark ettim. Görevliye benzeyen biri, elindeki fenerle yolcuların seyahat belgelerini kontrol ediyordu. Bir anda kendime geldim.

Korku içinde karanlıkta oturdum. Kalbim küt küt atıyordu. Yakalanırsam benim ve ailemin sonunun geleceğini biliyordum. Ter içinde kaldım. Hemen bir şeyler yapmazsam ai-

lemdeki herkes, hayatlarının geri kalanını toplama kampında geçirecek, ben de vatana ihanetten idam edilecektim.

Kanımda adrenalin dolaşırken etrafıma bakındım ama saklanacak bir yer yoktu. Her şeyin sesi kesilmişti sanki. Tek duyduğum kalbimin atışıyla rüzgârın sesiydi.

Tereddüt edecek vaktim yoktu.

“Pardon, kusura bakmayın.” dedim yanımda uyuyan yolculara.

Bir şekilde onların arasından geçip pencereye ulaştım. Camsız pencereye...

Ah, seni cennetlik cam hırsız! Burada olsan sarılır öperdim seni!

Ayağımı pencerenin kenarına dayayıp yukarı çıktım ve trenin dışında kalan pencere çerçevesinde durdum. Rüzgâr dizlerimi jilet gibi kesiyordu, iskelete dönen vücudumsa uçup gitmek üzereydi. Bacaklarımın içeriden görüldüğünü biliyordum. Hemen çatıya çıkmam gerekiyordu.

Kafamı trenin çatısına uzattığımda havalandırma ızgarasına benzer bir şey gördüm. Ne olduğunu anlayamasam da aniden ona tutunabileceğimi fark ettim. Uzansam yakalayabilecek gibiydim, riske girmem gerekiyordu. Tek yapmam gereken zıplayıp onu yakalamak ve kendimi yukarı çekmekti.

Bu kadar basit! Ben 1.60 boyundayım!

Hızla köprüye yaklaşıyorduk. İleride rengi siyaha çalan ağaçlar görebiliyordum.

Gözlerimi kapatıp yavaşça derin bir nefes aldım. Tren köprüye vardığında ani bir sarsıntı oldu.

Şimdi!

Tüm gücümle atladım ve bir anda havada asılı kaldım. Sanki zaman durmuştu, parmaklarım ızgarayı yakaladı. Tutunup bacaklarımı salladım, ardından dirseklerimin üzerine çıktım. Başarmıştım, çatıdaydım. O atlamaya harcadığım güç

ve eylemin verdiği dehşetten tir tir titriyordum, uzun süre sarsılmaya devam ettim.

Orada ne kadar kaldığımı hatırlamıyorum. O kadar gergindim ki yağmurun başladığını bile fark etmemişim. Kendime geldiğimde sıırıslık olmıştım. Yakında çatı da kayganlaşacaktı, dolayısıyla düşebilirdim.

Yüzüstü dönüp trenin sonuna doğru dikkatlice sürünmeye başladım. Ayaklarım merdivene değdiğinde yeniden rahatlık geldi içime. Aşağı inip vagonların birbirine bağlandığı yere saklandım. Kollarımı merdivene dolayıp ellerimi birbirine kitlersem güvende olurdum.

Merdiven! Lanet olası merdiven buradayken neden çatıya tırmandım ki? Yerde sırtımı kapıya dayamış oturuyordum. Tek yapmam gereken...

Neyse. Başarmıştım. Önemli olan da buydu.

Gece yarısı tren, ıssız ve karanlık bir istasyona girdi. Eski püskü tabeladaki yazıyı okuyabildim, Hyesan'dan önceki duraktı bu. Hyesan'a kadar böyle gitmenin çok riskli olduğuna karar verdim. İstasyona geldiğimizde bana belgelerimi sorabilirlerdi ki bu da sonumu getirirdi. Onun için bağlantı noktası ve merdivenle olan yol arkadaşlığımı bitirmenin vakti gelmişti. Trenden atlayıp karanlığa doğru yürüdüm. Yalu Nehri'nin yakınlarında bir yerde olduğunu biliyordum.

Yalu Nehri, Çin ve Kore'yi birbirinden ayırır. Birçok insan geçer, daha fazlası geçmeye çalışır. Garip bir şekilde, bundan otuz sene önce birçok Çinli ve Çin asıllı Koreli, Çin'in kitlesel açlıktan ölme denemesi olan "Büyük Atılım"la Kültür Devrimi sırasında Kuzey Kore'ye kaçmaya çalışmış; şimdi bütün göç tersine dönmüştü.

Hyesan şehri, kömür yatakları ve bakır madenleriyle ünlüdür. Buranın yaklaşık otuz beş metre kuzeydoğusunda,

1937’de gerçekleşen savaşla ünlü Pochonbo denilen bir yer vardır. Zamanında Koreliler, Japon işgalcileri ülkelerinden atmaya çalışıyormuş ve Kim Il-sung komutasında olduğu söylenen Anti-Japon Gerilla Kuvvetleri, Japon ordusunu darma-dağın etmiş. Bu yüzden orası “Devrimin Kutsal Toprakları” olarak bilinirdi. Şehirde dev bir devrim anıtıyla Kim Il-sung heykeli vardı.

Her şey nasıl da tersine döndü! 1996 yılına gelindiğinde Devrimin Kutsal Toprakları, insanların Çin’e kaçmaya çalışırken saklandıkları yer olduğundan kötü şöhret kazanmıştı. Sınır güvenliği birlikleri yirmi dört saat devriye gezerdi.

Kaçmaya çalışırken yakalanan insanlarla alakalı berbat hikâyeler duymuştum, herkes duyardı. Korkunç hikâyelerdi bunlar, bizi kaçırmaktan caydırsın diye devlet tarafından uydu-rulmuş olup olmadıklarını da bilmiyorduk. En kötülerinden biri, “burun halkası vakası”ydı. Dört kişilik bir aile kaçmış ama Kuzey Kore polisi onları Çin’de yakalamıştı. Polis, burunlarından bir kablo sokarak hepsini birbirine bağlamış. Çinli gümrük memurları bu tür bir gaddarlık karşısında şok olmuş ve böyle şeylerin Çin’de yasal olmadığını söylemiş. Çinli memurların hareketlerinden rahatsız olan polis memurlara vahşice güç gösterisi yapabilmek için aile Kuzey Kore topraklarına adım atar atmaz hepsini vurmuş.

Trenden indikten sonra o kadar uzun süre yürüdüm ki bacaklarım kazık gibi olmuştu. Ama sonunda Hyesan’a vardım. İki gündür hiçbir şey yemediğimden pazarın yolunu tuttum. Kocamandı ve içinde bir sürü şey vardı. Pirinç, un, balık yumurtası... Aklınıza ne gelirse. Afallamıştım. Bazıları bir şeyler almak amacıyla geziniyor, bazıları da kıskanç bakışlar atmaktan ileriye gidemeyen evsiz insanlar gibi görünüyordu.

Benim param yoktu tabii, yere düşmüş bir şeyler bulmaya çalıştım. Ancak biraz mısır koçanı bulabildim, onun da pek taneleri yoktu ama dişlerimi geçirip yiyebildiğimi yedim.

Arkamı döndüğümde küçük bir çocuk gördüm. Yalnız başınaydı, yetimdi herhâlde. O da benim gibi yiyecek bir şeyler arıyordu yerlerde. Sonra buldu, alıp yedi. Tıpkı güvercinler gibi. Anne babasına ne oldu acaba, diye düşünsem de üzerinde fazla durmadım çünkü aklıma kendi çocuklarımı getiriyordu. Şu anda ağlayacak gücüm yoktu.

Bir şekilde kuvvetimi toplamak istiyordum, bu yüzden şehir merkezindeki bir parkta bulduğum çalılığın altına uzandım. Kısa süre sonra sert toprak üzerinde uyumuşum. Sabah kalkıp garın önünde biraz yürürken şansına bir elma çöpü buldum. Onu yiye yiye nehre doğru yola koyuldum, kıyıya vardığımda neredeyse öğlen olmuştu.

Nehri gördüğümde ilk hissettiğim şaşkınlık oldu. Çok dar-
dı, eni otuz metreden fazla değildi. Kış zamanı olsa ve su buz
tutsa göz açıp kapayıncaya kadar geçerdim. Düşünürseniz, ar-
kadan vurulmak için yeterli bir zamandı bu ama o ihtimali
aklıma getirmemeye çalışıyordum.

Karşı kıyıda, yani Çin'de, birkaç adamın konuşup sigara içtiklerini gördüm. Kuzey Kore tarafında her elli metrede bir nöbetçi kulübesi vardı ve tüfekli nöbetçiler gece gündüz devriye atardı. Bazılarının yanındaysa korkunç Alman çoban köpekleri olurdu. Bir kadın nehirde çamaşır yıkıyordu, nehrin iki tarafında da koşuşturan çocuklar vardı. Nöbetçiler onları umursamıyordu.

Önümde bir çocukla nehrî geçmeye başladığımda nöbetçiler hiçbir şey yapmadı. Onların harekete geçmesini bekledim ancak hiç tepki vermediler. Çocuğun elinde, ıslanmasın diye kafasının üzerinde tuttuğu bir şey vardı ama su ancak beline geliyordu. Biraz sonra karşı kıyıya çıkıp kendisini bekleyen adama taşıdığı şeyi verdi. Adam, çocuğun elindekini aldıktan sonra aniden kayboldu ama çocuk nehir kıyısına oturup bir sigara yaktı. İş tamamdı.

Suyu geçmek çok basit bir iş gibi görünüyordu.

Harekete geçmeye karar verdim. Durup nehre bakmaya devam etseydim nöbetçilerin benden şüphelenecekleri kesindi. Tam yürümeye başladığımda içlerinden biri, "Geri çekil!" diye bağırdı. O kadar gergindim ki bana bağırdığını sandım, durup yavaşça geri döndüm.

Çamaşır yıkayan kadın aceleyle geri çekildi. Meğer nöbetçi ona bağıriyormuş. Çocukların nehri geçmesinde problem yoktu sanırım ama yetişkinler en fazla birkaç metre ilerleyebiliyordu.

O gece nehir kenarına dönüp karanlıkta ne olup bittiğini izlemek için bir çalılığın altına saklandım. Nöbetçiler el feneriyle devriyedeydi. Dahası ay ışığı da vardı, sudaki yansımaları görebiliyordum. Karşıya geçmek için yeterince karanlık değildi, ben de gara geri döndüm.

İstasyonda, insanların oturup trenleri beklediği uzun bir bank vardı. Orada bir şeyler atıştırdıklarını gördüğümde yakınlarda bir yerde durur ya da oturur, yemek artıklarını yere atmalarını beklerdim. Elime geçirdiklerimleyle çalılığın altına girer saklanırdım. Nehri gündüz vakti görülmeden geçemeyeceğimi biliyordum. Gece olduğunda da ay ışığı her yeri aydınlatıyor, nöbetçiler de fenerle devriye atıyordu.

Ne yapmam gerektiğini bilmiyordum. Aklıma tek gelen, nöbet değişimi sırasında karşıya geçmeye çalışmaktı. Kendimi ele vermeden nöbet değişiminin ne zaman olduğunu nasıl öğrenebilirdim? Buz gibi yerde yatarken kafamda bu soru dönüp duruyordu.

Karşıya geçmek için en uygun zamanı bulmak adına nehri iki gün daha gözetlemem gerekti. İyice güçten düşmüştüm. Çok da gergindim tabii, yürürken bir elim hep belimdeydi. O kadar paranoyak hâle gelmişim ki herkesi polis sanıyordum.

Sonunda kendimi sertçe azarladım. *Bak! Oyalanacak zamanın yok. Ailen açlıktan ölüyor! Her gün daha zayıf düşüyorsun. O nehri geçmen gerek! Yoksa bütün ailen de sen de öleceksiniz.*

Üçüncü gece, güneş batar batmaz nehir kıyısına gidip fırsat kollamak için çalıkların altına saklandım. Nöbetçiler görevlerinin başındaydı.

Vurulmam! Burada ölemem! diye geçirdim içimden.

Fakat doğru düzgün odaklanamıyordum, bu yüzden yatıp gözlerimi kapadım. Ayaklanmaya çalıştığımdaysa kalkacak gücümün olmadığını anladım. Buraya kadarmış dedim, ölüyorum. Evet, buraya kadar gelmiş, çok yaklaştım ama epey beklemiştim. Bir anda annemin, babamın ve çocuklarımın yüzleri gözümün önüne geldi. Annem, "Kalkıp gitmelisin! Gücünü toplamalısın." dedi. Yağmur çiselemeye başlamıştı, yüzüme damlalar vuruyordu. Gözlerimi açtım ama gözyaşlarımın net göremiyordum. Kapkaranlıktı, zifiri karanlık. Yağmur ağırlaştığında tuhaf bir şekilde gücümü geri kazanıp aklımı topladım. *Gitmeliyim*, diye düşündüm. *Hemen gitmeliyim. Yoksa burada öleceğim.* Yağmur artık çiselemiyor, bardaktan boşanırcasına yağıyordu. On yirmi dakika sonra kalkıp nehre baktım. Tanınmaz hâldeydi. Tamamen değişmiş, kısa sürede korkunç bir sele dönüşmüştü.

Çamurun içinden suya doğru zar zor ilerledim.

Ne fark eder ki? Vurulmak, intihar etmek, burada kalıp aşıktan ölmek... Nasılsa öleceğim. Beni vurmak istiyorsanız vurun gitsin! diyerek kendimi yüreklendirmeye çalıştım.

Nehir kıyısında yürümeye başladım. Arkamdaki nöbetçiler umurunda değildi artık. Tam tersine, aslında ölmeyi umuyordum.

Ayağımın altında bir şey çatırdadı. Dal mı, kök mü? Vurulacağımdan emin olduğumdan, içgüdüsellikle arkamı döndüm. Arkamda kimsenin olmamasına çok şaşırdım. Nöbet değişimi mi yapıyorlardı?

Evet! Ya şimdi ya hiç! Kendimi nehre atıp yüzmeye başladım. O sırada kafama bir şey çarptı. Taş mı? Bilmiyorum.

Ağızıma su doldu, aşağı yönde sürüklendiğimi hayal meyal hatırlıyorum. Sonra bilincimi kaybetmişim.

Ne kadar zaman geçti, bilmiyorum. Uyandığımda nehir kenarında yatıyordum.

Kabretsın! Karşıya geçememişim, diye düşündüm.

Tir tir titriyordum, hiç ama hiç gücüm kalmamıştı. Kafamı kaldırmayı başardığımda uzaklarda bir ışık gördüm. Sanki bir evden geliyordu.

Işığı açmaları ne tuhaf. Neden böyle bir şey yapmışlar ki? diye merak ettim. Kuzey Kore'de gece vakti ışık yakmak vatana ihanet demekti. Ayağa kalkamasam da emekleyebiliyordum. Işığın yandığı eve doğru ilerledim.

Sonra, uzaklardan bir havlama sesi geldi.

Bayılmış olmalıyım, uyandığımda adamın biri beni sırtında taşıyordu. Konuşamıyordum. Denedim ama dudaklarımı oynatamadım bile. Ses tellerim uyuşmuştu sanki. Hırıltı bile çıkaramıyordum. Parmaklarımı oynatmaya çalıştım, olmadı. Ama durun! Gözlerimi oynatabilirdim. Neredeydim? Etrafa bakmaya çalıştım.

Çalılar... Bir köpek... Ne yapıyordu bu hayvan? Hoplayıp zıplıyor, bu adamın ayaklarında koşuşturuyor, hatta kuyruğunu sallayıp havlıyordu.

Adam, köpekle konuşmaya başladı. Ne diyordu? Anlayamadım.

Tekrar konuşmaya çalıştım ama sesimi çıkaramıyordum. Yine denedim, olmadı.

Adam, köpeğiyle yumuşak sesle konuşmaya devam ediyordu.

Bir anda aklım yerine geldi. Kuzey Kore'deki insanların köpeği olmazdı, olanları da yerlerdi. Bu köpek bir evcil hay-

vandı. Burası Kuzey Kore değil, Çin'di. Başarmıştım! İnana-
madım, resmen bir mucizeydi bu.

Heyecanıma rağmen bitkinliğime yenik düştüm.

Uyuyakaldım.

Yeniden doğdum.

Uyandığımda adam beni izliyordu. Ona kim olduğumu
anlatmak, beni kurtardığı için teşekkür etmek istedim ama
hâlâ konuşamıyordum. Oturmaya yeltenince beni durdurdu.

“Sorun yok, dinlenmen lazım. Uyumaya çalış.” dedi.

Sonra bana pirinç lapası yedirdi. Kâseyi kaldırıp kaşığı ağ-
zıma götürdü.

Gücüm olsaydı bu iyiliğine gözyaşı dökerdim.

Lapa başımı döndürdü. O kadar uzun zamandır bir şey ye-
memiştim ki vücudum yemeği kabul etmiyordu. Bir şişe alkol
devirmiş gibi hissettim.

Bayıldım.

İki gün boyunca bilincim gidip gidip gelmiş. Ben hiçbir şey
hatırlamıyorum. Fakat üçüncü gün enerji dolu uyandım. Garip-
ti bu. Yani, yataktan zıplamadım tabii ama ayağa kalkabildiğimi,
yürülebildiğimi fark ettim. Etrafa bakıp yavaş yavaş eşyaları ta-
nıdım. Bir televizyon vardı, buzdolabı, çamaşır makinesi, çek-
yat, motosiklet ve bir de bisiklet. Akıl almaz bir lüks.

Beni kurtaran adam geldi. Kim adında yaşlı bir Koreliydi,
tanıdığım en iyi insandı.

Durumumu bütün karışıklığıyla anlattım.

“Ben Koreli değil, Japon’um. Japonya’ya geri dönmeye ça-
lışıyorum. Ailemi kurtarmam gerek. Bana yardım eder misin?”
dedim.

Sigarasından bir duman aldı. “Bugünlerde Güney Kore’ye bile gidilmiyorken Japonya’ya nasıl gidesin!” dedi.

Bana Kuzey Kore’den kaçan diğer insanlardan bahsetti. Onlar Japon değil, Kuzey Kore’nin yerlileriydi tabii. Başlarına ne geldiğini anlatınca dehşete düştüm. Pekin’deki Güney Kore büyükelçiliğine kadar gitmeyi başarsalar bile, ki aradaki mesafeyi ve yolculuktaki tehlikeleri düşününce çok büyük bir işti bu, onları reddediyorlarmış.

“Çin’le olan ilişkimize zarar vermek istemiyoruz. Korkarım size yardım edemeyiz. Kendi başınızın çaresine bakın.” diyorlarmış. Başka bir deyişle, bize bir iyilik yapın ve ortalıktan kaybolun.

Kore Savaşı’ndan sonra Çin ve Kuzey Kore; “Sınır Güvenliği İşbirliği Protokolü” üzerine anlaştıkları, “kanla imzalanan arkadaşlık” kurdular. Basit olay için süslü kelimeler: Kuzey Kore’den kaçtıktan sonra şansınız yaver gitmez de yakalanırsanız, geri gönderilirdiniz.

İdam mangasının önüne...

Güney Kore’yse yalnızca Çin’le olan ticaretini önemsiyordu. Bunun kardeşine yardım etmekten çok daha önemli olduğu besbelli.

Fakat Kim, sorun çıkarmadı. O iyi bir adamdı ve ona tüm kalbimle güvenirdim.

“Oğullarım ve güvendiğim arkadaşlarımla konuşayım bakalım. Bir çaresine bakarız, endişelenme.” dedi.

Etrafa bakınca gördüklerim karşısında ağlayasım geldi. Masanın üzerindeki telefon, radyo, kâsedeki meyveler, pencere kenarında uyuklayan köpek... Kuzey Kore’yle karşılaştırıncı burası, yeryüzündeki cennetti.

Kim, bir süre sonra kırklı yaşlarda, sonradan oğulları olduğunu anlayacağım Chorusu ve Choro adındaki iki adamla çıkageldi. Şık, ısmarlama kıyafetleri ve kollarındaki Japon saatleriyle oldukça zengin gelmişlerdi gözüme. Babaları gibi onlar da Kuzey Kore'ye un, pirinç ve başka ürünler satıyorlarmış. Ticaretin resmî kısmıymış bu. Aynı zamanda ambargo altındaki gümüş, antika gibi şeylerin de ticaretini yapıyorlarmış.

“Sömürge zamanından kalma Japon paralarını toplayıp Japon bir koleksiyoncuya satıyorum, adam hiç hayır demiyor. Bu da benim işime geliyor tabii!” dedi Chorusu.

Nehrin yukarısında, daraldığı yerde yapıyorlarmış bu ticareti. Şanslarına, küçük kardeş Choro eskiden Güvenlik Hizmetleri'nde çalışıyormuş ve bazı arkadaşları hâlâ aynı işteymiş. Onların nasıl çalıştıklarını bilmesi de işine yarıyormuş. Ortalıkta olmamı önerdi, ben de öyle yaptım. O, kardeşi ve babasıyla kaldım, güvenilir arkadaşlardı.

Chorusu'nun evi beyaz eşyalarıyla, pirinç ve domuz eti yığınlarıyla, sık sık kart oynamaya gelen tüccar arkadaşlarıyla âdeta bir cennetti. Herkes sigara içer, kumar oynar ve iyi vakit geçirirdi. Birbirlerine “ahbap”, “dostum” ya da “abi” derlerdi. Aklıma Japonya'da, Kore ortaokulundaki zamanlarımı getirirdi bu. Belli ki Chorusu'ya saygı duyuyorlardı. Bana da onun misafiri olduğum için her zaman kibar ve iyi davrandılar. Bu değişiklik beni kendime getirdi. Kuzey Kore'de bıraktığım ailemi düşündükçe böyle lükslerden faydalanmak bana suçluluk hissettiriyordu ama onlara yardım etmek istiyorsam önce kendi gücümü kazanmak zorunda olduğumu biliyordum.

Birkaç gün sonra Tokyo'daki Kızılhaçı hatırladım. Seksenlerden bir anı geldi aklıma, Japonya'daki akrabalarına ulaşmak için Kızılhaça mektup yazan bir adam vardı. Bir süre sonra cevap olarak “Takip Talebi Formu” almıştı. Adam, bundan o kadar mutlu olmuştu ki tanıdığı herkese formu göstermişti. Bana gösterdiğinde adrese ve telefon numarasına kısaca bakabilmiş, “Bir dakika! Bu işime yarayabilir.” diye düşünmüştüm. Hemen o bilgileri hatırladım. Hepsi hâlâ aklımda.

Chorusu'ya, nasıl uluslararası arama yapıldığını sordum. Ahizeyi kaldırıp numarayı çevirdim. Sonu gelmeyen bağlanma seslerini dinlerken nefesimi tutmuştum.

Sonunda bağlandım, biri yanıtladı. Bir kadın sesiydi bu.

Tek kelime anlayamadım, Japoncaydı. Çok uzun zamandır konuşmadığımdan paslanmıştım.

“Ben Japon’um. Çin’deyim. Ailemle Kuzey Kore’ye gittim. Çok eskiden... 1960’ta... Japonya’ya dönüyorum. Yalvarırım...” Tüm diyebildiklerim buydu.

Bunları tekrarlayıp durdum.

Kadın ne dediğimi anlayamadı ama beni başka bölüme bağlaması gerektiğini çözmüş olmalı.

“Nasıl yardımcı olabilirim?” dedi bir adam.

Artık daha açık konuşabiliyordum. Japoncam geri geliyordu.

“Benim adım Ishikawa. Ben Japonya vatandaşıyım. Babam Koreli, annemse Japon’du. Ta 1960’ta babam bizi Kuzey Kore’ye götürdü. Dünyadaki cennette yeni bir hayat vadedildi bize. Japonya hükümeti de bu sözün arkasındaydı. Birleşmiş Milletler’in her şeyden haberi vardı. Sizin kurumunuz da dünyadaki en büyük göçü yönetmekten çok memnundu. Bize ne yaptığınızın farkında mısınız? Bizi cehenneme gönderdiniz. Sonunda kaçabildim. Benden başka kimse kaçamadı. İlk kaçan benim. Geri kalanlarımız ya öldü ya da ölüyor. Beni eve götürürseniz çok iyi olur.” Her şey bir anda ağzımdan çıkıvermişti.

Sessizlik.

Çok ileri gittiğimi düşündüm.

Sonra konuştu, sesi sıkıntılı geliyordu.

“Tamam. Lütfen bekleyin. Çin Kızılhaçını arayacağım,” dedi.

Kibar ama saçma bir cevap.

“Delirdin mi sen? Bunu yaparsan beni öldürürler.”

Ona Çinli yetkililerin Kızılhaçı umursamadıklarını hatırlattım. Beni geri gönderirlerdi ve idam edilirdim.

Durumumun ne kadar zor olduğunu anlamıştı sonunda.

“Tamam. Şimdi Dışişleri Bakanlığını arıyorum.” dedi.

Ona, Chorusu’nun numarasını verdikten sonra teşekkür edip telefonu kapattım.

Adamın hakkını vermeliyim, çok hızlı davrandı. On beş dakika sonra bakanlığın Asya Ofisinin Kuzeydoğu Asya Bölümünden bir telefon geldi. Bana Pekin’deki Japonya Büyükelçiliğini aramamı, benden haber beklediklerini söylediler.

Verdikleri numarayı çevirdim ve hikâyemi yine anlattım.

“Kesinlikle Japon uyruklu musunuz?”

Ona bilgilerimi verdim. Doğum tarihi, doğum yeri, Kuzey Kore’ye gemiyle gittiğimiz tarih. Bir yerlerde kayıtlar olmalıydı mutlaka.

Amiriyle konuşup bana döneceğini söyledi.

Gerçekten Japon olduğuma bir türlü inanmıyorlardı. Dönüp baktığımda onları suçlayamıyorum, sonuçta Japonca’yı çat pat konuşuyordum. Ama her an tutuklanabilecek olmaktan ölümüne korkuyordum ve ailemi Kuzey Kore’den kurtarmak için sürenin azaldığını hissediyordum. Acınmaya zamanım yoktu. Çocuklarıma yardım edebilmem için birilerinin beni Japonya’ya götürmesi gerekiyordu.

Choro’ya göre sınıra yakın bölgelerdeki telefonlar dinleniyordu. Amaç yalnızca kaçakları izlemek değildi. O bölgede şüpheli faaliyetleri inceleyen ya da vatan hainlerini arayan Rus ve Güney Kore ajanları da vardı. Oradan ayrılma zamanımın geldiğine karar verdim.

Sonraki günler evden eve dolaştım. Büyükelçiliği aramaya devam ettim ve beni Shenyang'daki Japonya Konsolosluğuna yönlendirdiler.

"Sabırlı ol," dediler. "Japonya'daki akrabalarına ulaşmaya çalışıyoruz." Ama benim sabrım tükeniyordu.

Sonunda başardılar.

"Tebrikler, kurtuldun." dediler.

Bir haftadır Çin'deydim, her an tutuklanabileceğimin verdiği dehşetle yaşıyordum. Bu yüzden Shenyang'daki konsolosluğu arayıp daha fazla bekleyemeyeceğimi söyledim.

"Tamam. O zaman Shenyang'a gelmen gerek. Yanına sığındığın insanlardan seni buraya getirmelerini iste. Onlara bunun karşılığını öderiz. Önünden köprü geçen devasa bir televizyon kulesi var. Yarından sonraki gün, öğleden sonra saat beşte orada ol. Anladın mı?"

Telefonu kapatıp dostlarıma döndüm.

"Üzerinize düşeni fazlasıyla yaptınız ama sizden son bir şey istiyorum, büyük bir şey... Beni Shenyang'a götürebilir misiniz? Konsolosluk masrafları karşılayacakmısız." dedim.

Choro bir an bile düşünmeden, "Tabii. Ne zaman yola çıkıyoruz?" dedi.

Tek yapabildiğim gözyaşlarımı tutabilmek oldu.

"Şimdi?"

Hepimiz güldük.

Chorusu, arabası olan bir arkadaşıyla konuşup bizi götürmesini istedi.

Adam da kabul etti.

Akşam olmadan her şey ayarlanmıştı.

Choro'nun karısı da bizimle gelmek istedi, böylece beş kişi olduk.

Gitmeden Bay Kim'i ziyaret ettim. Benim için yaptıklarının karşılığında ona yalnızca teşekkür edebildim. Minnettarlığımı ifade etmeye çalışırken gözyaşlarım yanaklarımdan aşağıya doğru süzölmüştü. Onu bir daha göremeyeceğimi, hayatımı kurtarmasına karşılık bir iyilik yapamayacağımı biliyordum.

Beşimiz arabaya binerek yola çıktık.

Shenyang, kuş uçuşu dört yüz kilometre uzaklıktaydı. Oraya arabayla gitmek için Changbai Dağları'nı geçmemiz gerekiyordu. Hiç durmadan gidersek iki günde varırdık. Dağ yolları dar ve dolambaçlı, ayrıca kontrol noktalarıyla doluydu.

Şoförümüz ilk kontrol noktasını gördüğünde beni uyardı. Arka koltuğun altına saklandım ve üzerime bir şilte atıldılar. Kalbim göğsümden fırlayıp çıkacak gibiydi. Kim kardeşler tam üzerimdeydi.

Bir askerin sesini duydum, genç ve dostaneydi.

"Nereye gidiyorsunuz?"

"Shenyang'daki akrabalarımızı ziyaret edeceğiz."

Bu kadar! Asker, seyahat izni bile sormadan hemen gitmemize izin verdi.

Chorusu şilteyi kaldırıp "Atlattık." dedi.

Yerimden çıkıp oturdum.

Kontrol noktasından bu kadar kolay geçmemiz beni hayrete düşürmüştü. Merakımı dindiremedim.

"Bu askerler, yani... Bu dağ başındaki ıssız yerde saatler boyunca yalnız kalıyorlar. Bu yüzden insanlarla konuşmayı seviyorlar."

Kuzey Kore'de geçirdiğim otuz altı yıldan sonra başka bir gezegendeymişim gibi geliyordu.

İki gün neredeyse hiç durmadan gittik. Tuvalet ve kestirme molaları dışında ara vermedik. Sözleştiğimiz günün öğleden sonrası, saat ikide Shenyang'a vardık.

Hiç bu kadar çok araba görmemiştim. Her yerdelerdi, etraf araba kaynıyordu. Gördüklerime inanamıyordum, heyecandan ve gerginlikten nefesim kesilmişti. Sonuçta şehirde Kuzey Kore Konsoloslugu vardı, gizli polis de oradaydı.

Devasa televizyon kulesini bulduk. Telefondaki adam haklıydı, gözden kaçıramayacağınız bir şeydi bu.

Arabayı park ettikten sonra çıkıp köprüye doğru yürüdük. Kim kardeşler iki yanımda yürüyordu.

Köprüye vardığımızda konsoloslugu telefon kulübesinden aradım. Ahizeyi kulağıma götürürken ellerim titriyordu.

"Alo? Ben Ishikawa. Köprüdeyim. Sanırım dediğimiz saate kadar bekleyemeyeceğiz, çok riskli. Belki bu telefon bile dinleniyordur, yakalanmak istemiyorum, lütfen gelip beni alın."

Cevap beklemeden telefonu kapattım.

Chorusu bana dedi ki: "Endişelenme! Bir şey olursa seni hayatım pahasına korurum." Bu dediğini hiç unutmayacağım.

Kafamı salladım ama odaklanamıyordum. Etrafımdaki herkesten korkar olmuştum. Yakalanmak üzere olduğumdan emindim, kalbim küt küt atıyordu. Ağzım kurumuş, avuçlarım terlemişti.

Birisi bana seslendi.

"Siz Bay Ishikawa mısınız?"

Arkamı döndüğümde pahalı takım elbiseler içinde iki adam gördüm.

"Benim adım Kusakari," dedi biri. "Konsolosluktan geliyoruz. Korkunç çileler çekmişsiniz, size saygılarımı sunarım. Haydi gidelim!"

Kolumdan tuttu ve birlikte yürümeye başladık.

Diğer adam, Choro ile Chorusu'ya teşekkür edip onlara para verdi. Görebildiğim kadarıyla yüklü bir miktardı. Benim için yaptıklarının karşılığını aldıklarını gördüğüm için rahatlamıştım.

Kardeşler çok mutlu görünüyordu.

“Ne diyeceğimi bilemiyorum. Ne kadar teşekkür etsem az, kendinize iyi bakın!” dedim.

“Sen de, kendine dikkat et!” dediler. Sonra el salladılar. İşte böyle, sonsuza dek gitmişlerdi.

Yaklaşık beş yüz metre uzaklıktaki konsolosluğa yürüdük, etrafı yüksek duvarlarla çevriliydi ki benim için hava hoştu. Giriş kapısının önünde tam teçhizat bekleyen Çinli polisler vardı. Konsolosluğa öğleden sonra saat iki buçukta girdik. Orada olmanın bana nasıl hissettirdiğini size anlatamam. Çok yoğun, karışık hisler içindeydim. Rahatlık ve sersemlik içerisinde bile çocuklarımin yüzleri gözlerimin önüne geliyor, keskin bir suçluluk sızısı beni delip geçiyordu. Hiç dinmeyen bir acıydı bu.

Gece yarıları uykularım bölünüyordu. İçimdeki ses artık güvende olduğumu söylese de hâlâ yakalandığım, tutuklandığım kâbuslar görüyor ve kan ter içinde, kalbim küt küt atarken uyanıyordum. En ufak sese sırıyordum, yerden gelen çatırtıya ya da dışarıdaki dalların hışırtısına bile... Gizli polisin gelip beni götüreceğinden emindim.

Konsolos, beni gördüğünde ne diyeceğini şaşırdı.

“Aman Tanrım! Sana bunu nasıl yaparlar? Bir deri bir kemik kalmışsın.” dedi. İnsanların gerçekten de açlıktan öldüğünü anlattığımda karısı gözyaşlarını tutamadı. Söylentileri duymuş ama gerçek, düşündüğünden çok daha kötüymüş.

Yerleştirildiğim oda gibisini hayatım boyunca görmemiştim, iki rahat yatağıyla ebeveyn banyosu vardı. Yalnızca hayatta kalmaya çalışırken hayalini bile kuramayacağım bir dünyaya aitti. Günler geçtikçe duygularım darmadağın oldu. Hâlâ şaşkınlık içindeydim, başardığıma inanamıyordum, bu oda özenle hazırlanmış bir aldatmacaydı sanki. Buraya kadar gelmek içimi rahatlatıyor, ancak çocuklarımı düşündükçe dehşete kapılıyordum. “Baba! Baba!” diye yakarışları gözümün önüne geliyordu. Onların Kuzey Kore’de açlıktan ölmek üzere olduklarını düşündükçe önüme koyulan yemekler boğazımdan geçmiyordu. Her gece, çocuklarımı yatırırken onlara söylediğim şarkılar geldi aklıma. Üçü de bu konuda oldukça iyilerdi, söyledikleri şarkılara duygularını katabilirlerdi. Hüzünlü olanlardan söylediklerinde ağlarlardı mesela. Ne zaman onların bu hallerini hatırlasam ben de ağlamaya başlarım.

İki hafta geçti. Bir sabah tıraş olurken yüzüme renk gelmeye başladığını, yanaklarımdaki çukurluğun gittiğini fark ettim. Güvenlik sebebiyle odamdan çıkamazdım. Aşçılar ve hizmetçilerin varlığımdan haberi yoktu, aralarında gizli ajanlar olabilir. Birisinin beni yetkililere ihbar etme olasılığı da vardı. Bu yüzden aramızda bir kod belirlemiştik. Kapıyı beş kere çaldıklarında açar, aksi hâlde açmazdım. Yalnızca Japon çalışanların benden haberi vardı.

Benim için hazırlanan yemeklerin, konsolosun eşi için olduğu söylenir, kadın da onları yer gibi yapar, sonra gizlice bana getirirdi. Kendisi ne yedi, bilmiyorum. O yemekler hâlâ aklımdadır. Olağanüstülerdi, en azından benim için. Hepsinde ya sebze ya et olurdu. Kuzey Kore’de böyle yemekleri görsem hemen mideye indirirdim ama gerginlikten hiç iştahım kalmamıştı.

Gün içinde camdan baktığımda yolda insanlar görürdüm. Onların odamı izleyen gizli polis olduklarından emindim. Sonra çatıda ayak sesleri duydum ya da duyduğumu sandım. Bundan Kusakari’ye bahsettiğimde, bulduğu zayıf noktalara

tahta çaktı. Bunu yalnızca sakinleşmem için yaptığını düşünüyordum.

Konsolos da beni sakinleştirmeye çalışır, “Endişelenme! Seni Japonya’ya göndereceğiz.” derdi. Bazen beni akşam saat dokuzda, tüm personel çıktıktan sonra eğlence odasına getirirdi. Odada bir karaoke makinesiyle televizyon vardı. *Şogi*¹¹ tahtasını eline alır, neşeli neşeli “Haydi, bir el atalım!” derdi.

Odamdan çıkamadığım için konsolos ve çalışanlarının gün içinde ne yaptığını bilmiyordum ama Çin hükümetiyle bir şekilde iletişim hâlinde olduklarından emindim. Bir gün, Pekin’deki Japon Büyükelçiliğinin Baş Sekreteri geldi. Haklı olduğumu anlamıştım.

Baş Sekreter bu konuda oldukça bilgili gibi görünüyordu. Durumumu daha iyi anlamak için ona birkaç soru sordum ama yalnızca “Endişelenme. Güçlü ol!” diye yanıtladı

Birkaç gün sonra da odama gelip bana bir belge vererek “Lütfen bunu oku ve imzala.” dedi.

Belge Dışişleri Bakanlığından bana yazılan bir mektupmuş. “Japon hükümetinin kaçmana yardım ettiğini bir süre kimseye söyleme.” yazıyordu. Tabii belgeyi anında imzaladım, Baş Sekreter de Pekin’e döndü.

Bir hafta sonra konsolos beni çağırdı ve vesikalığımı çektiler, pasaport için kullanılacağını söylediler.

Arkamdan iş çevirmelerinden korkuyordum. Pasaporta sevinmediğimden değil, çok önemli bir gelişmeydi bu ama görüşmeler neden böyle uzun sürüyordu? Bazı engellerle karşılaştıklarından emindim.

O gece konsolosla *şogi* oynarken ona bu konuyu açtım. Bana pahalı bir Fransız kanyağı vermişti, bu yüzden konuşma tarzım resmiyetten birazcık çıkmış olabilir. Fakat ailem için çok endişeleniyordum ve gelecek hakkında olağanüstü bir kaygım vardı.

11 Japon satrancı. (ç.n.)

“Japonya’ya ne zaman döneceğim? Bunu bana söylemeni-
zin zamanı geldi diye düşünüyorum.” dedim.

Hamlesini yaparken eli havada kaldı ve bana baktı.

“Çin hükümeti henüz sana çıkış vizesi vermedi fakat bu
yalnızca formalite. Baş Sekreter, işi sonuçlandırmak için elin-
den geleni yapıyor. Yakında işlerin lehimize döneceğinden
eminim, bu yüzden endişelenmeyi bırak, rahatla!”

Japon hükümetine göre benim gibi Kuzey Kore’ye taşınıp
vatandaşlığını değiştirmeyen insanlar hâlâ Japon vatandaşı sa-
yılıyordu. Ama Kuzey Kore hükümeti meseleye öyle bakmı-
yordu. Onlara göre Kuzey Kore’ye göç eden bütün Japonlar,
*ipso facto*¹² Kuzey Koreliydi. Yine onların bakış açısına göre
ben, Japon hükümeti tarafından kaçırılmışım.

Baş Sekreter ile Dışişleri Bakanı benim, Masaji Ishi-
kawa’nın Japon vatandaşı olduğumda ısrar ediyordu; bu yüz-
den Çin hükümetinin beni Kuzey Kore’ye göndermesi için
geçerli sebebi yoktu. Görüşmelerdeki en önemli nokta buydu:
Çin hükümetini itibarının zedelenmeyeceğine ikna etmek.

Birkaç gün sonra Pekin’deki Baş Sekreter’den telefon gel-
diğinde konsolosla konuşuyordum. Konsolos, telefonu açar-
ken radyoyu da açtı ve bana “Böyle yaptığım zaman telefonu
dinleyemiyorlar.” dedi.

Telefon konuşmasından sonra da benim durumumla ilgi-
lenen herkesi çağırdı.

“Çin hükümeti bu olayı görmezden gelecek. Yani Bay Is-
hikawa’nın Çin’i, onların izni olmadan terk etmesinin önemli
olmadığına karar vermişler, bu iyi haber. Kötü haberse Bay Is-
hikawa, gizli polis ya da bir casus tarafından yakalanırsa Çin
hükümeti ona yardım edemeyecek.”

Baş Sekreter, görüşmeleri sonuçlandırıp bir uçak ayarlama-
nın birkaç gün daha alacağını söyledi. Bizimle dört gün içinde

12 Lat. Kendiliğinden, fiilen. (ç.n.)

tekrar iletişime geçecekmiş, işte o zaman uçağımın kalkacağı Dalian şehrine gidecekmişiz.

Bunu kabul edemezdim. “Bizimle iletişime geçtikten sonra Dalian’a gidersek ve orada yakalanırsak bütün plan suya düşer. Bence Dalian’a şimdi gidip bizimle iletişime geçmesini orada beklemeliyiz.” dedim. Bence Çin hükümeti, konsolosluktaki telefonları dinliyordu. Harekete geçtiğimizde polis bizi telefonda dediğimiz yerde ve zamanda bekliyor olacaktı.

Konsolos dediğimi düşündü, saate baktı ve “Tamam, senin dediğin olsun. Hadi hemen gidelim!” dedi. Saat gece yarısını çoktan geçmişti.

Çalışanlar hazırlıkları yaptı.

Konsolosun karısı, giymem için kocasının takım elbiselelerinden birini verdi. Çok güzel bir kıyafetti bu, hiç böyle bir şey giymemiş, hatta görmemiştım bile. Çok tarz ya da birinci sınıf olmadığını sonradan anlasam da benim için bir prens gibi giyinmekten farksızdı. Üzerimi değiştirdikten sonra başka kıyafetlerin olduğu bir çanta verdi bana.

Merdivenlerden inerken koluma girdi. Binanın etrafında nöbet tutan polisler vardı, bu yüzden kocasıymışım gibi davrandı. Yavaş yavaş bahçeyi gezdik, gecenin tadını çıkaran birbirine âşık bir çift gibi... Bilmediğim bir şarkı mırıldanıyordu. Başta neden şarkı söylediğini anlamadım, ancak sonra hiç ko- nuşmadığımı fark ettim.

Havada yıldız yoktu, oldukça sakin bir geceydi. Neler olacağını merakından anın tadını çıkaramasam da onun ne yaptığını görebiliyordum. Harikaydı, hem polisi uyutuyor hem de beni rahatlatmaya çalışıyordu.

Gözlerim dolmuştu.

Bahçedeki ikinci turumuzu atarken bir anda, “Bay Ishikawa, lütfen garajdan çıkın. İyi yolculuklar!” dedi.

Der demez de beni bir kapıdan içeri itti.

Neden bahsettiğini anlayamadım ama arabaların motor seslerini duyabiliyordum. Bir köşenin kazılmış olduğunu fark ettim. Çukurdan aşağı inerek emeklemeye yetecek kadar geniş bir tünele girdim. Rehber ihtiyacım yoktu. Hemen dizlerimin üzerine çöküp yapabildiğim kadar hızlı emekledim.

Tünelden çıktığımda üç araba gördüm. Birisinin içinden boğuk bir ses geldi.

Konsolosun sesi.

Koşup arabaya atladım.

Kapı kapandı ve üç araba da yola çıktı.

Dalian yolunda birçok kontrol noktası vardı. Her birine yaklaşırken arka koltukta bir battaniyenin altına saklandım. Yemekleri arabada yiyip yalnızca tuvalet ihtiyacı için durduk. Varış noktamız, Dalian'da ticaret yapan Japon şirketleri için bir bağlantı noktasıydı. Japon hükümeti tarafından işletildiğinden saklanmak için de uygun bir yerdi. Nihayet, sonraki akşam irtibat ofisine varabildik.

Shenyang'dan kaçabildiğim için ne kadar rahatladığımı anlatamam.

Haritaya bakarsanız Dalian'ın, Kuzey Kore'nin batısında olduğunu görürsünüz. Japonya'ysa doğudadır. Aslını söylemek gerekirse hayatımı işkenceye çeviren o cehennem çukuru, hâlâ kendimi bulduğum ve olmak istediğim o yerle aramda küstahça duruyordu.

Buna rağmen Dalian en azından denizi izleyebileceğiniz, uçsuz bucaksız ufku ve özgürlüğe yelken açan gemileri görebileceğiniz bir limandı, bu yüzden coğrafyayı boş verin. Çinli yetkililerin gitmeme gerçekten izin verip vermeyeceğini bilmeden irtibat bürosunda bir mahkûm gibi otururken denize odaklandım. Onun yakınımda olması bana umut vermiş, beni gülümsetmişti. Japonya, hemen ufkun arkasındaydı.

Isıtma açık da olsa bina soğuktu, hepimiz aynı odada oturuyorduk. Benim için sorun değildi, kendimi güvende hissediyordum ve konuşacak insanlar olması da iyiydi. Gelecek planlarımla ailemin kaçıışı için kurduğum senaryoları anlatıyordum onlara.

“Hemen bir iş bulacağım, ne olursa... Her şeyi yaparım. İyi çalışacağım, zaten her zaman iyi çalıştım. Ailemi Japonya'ya aldirmek için para biriktirmem lazım. Bu yüzden buradayım. Bu yüzden hayatımı tehlikeye atıyorum.”

Herkes kafa sallayıp arkamda olduklarını mırıldandı.

Baş Sekreter ertesi gün geldi. Dalian'a çoktan vardığımızı görünce şaşırdı. Tüm vaktini bu meseleye harcamış, Pekin'deki büyükelçiliği aramış, detayları iki kere kontrol etmiş ve önemli noktaların altını çizmişti, planlaması olağanüstüydü. Bu işe kendini adadığını ve bana kendimi güvende hissettirdiğini rahatlıkla söyleyebilirim.

Ertesi sabah beni görmeye geldiğindeyse çok coşkuluydu. Benimle fotoğraf çekinmek istedi.

“Sonunda her şey çözüldü ama uyarmalıyım ki, sorun çıkarsa seni hiç görmedik. Böyle olduğu için üzgünüm. Endişelenme, hiçbir sorun çıkmayacak. Bundan kesinlikle eminim. Haydi, seni buradan çıkmaya hazırlayalım artık. Fakat önce bu anı ölümsüzleştirmek için bir fotoğraf çekinelim.” dedi.

O fotoğrafı hâlâ saklarım. Çok gergin görünüyorum ama gözlerimden geleceğe dair umutlarımın parıltısı yayılıyor.

Öğle yemeğinden hemen sonra konsolos yanıma gelip elimi sıktı.

“Hazır mısın?” dedi. Ne kadar gergin olduğumu belli etmemeye çalışarak başımı salladım.

Bana bir şey verdi.

“Bunu Japonya'ya gittiğinde kullan. İhtiyacın olacak.” dedi.

Bana beş yüz dolar vermişti.

Bu kadar parayı ömrümde görmemiştim. Cömertliğine hayran kalsam da minnettarlığımı uzun uzadıya gösterecek kadar vaktim yoktu. Parayı ceketimin cebine koyup “Teşekkürler,” diye mırıldandım.

“Haydi bakalım, zamanı geldi. Gidiyoruz!”

Bizi yaklaşık on beş dakika uzaklıktaki havaalanına götürmek için bekleyen arabalara bindim.

Terminal binasını görebiliyordum ama ortalıkta uçak yoktu. Bir tanesinin iniş yaptığını duydum.

Ben arabanın kapısını açmak üzereyken Baş Sekreter, elimden tuttu.

“Bundan sonra konuşmak yok, tamam mı? Yalnızca beni takip et, sakın ağzını açma!” dedi.

Arabadan çıkar çıkmaz konsolosluk çalışanları etrafımı sardı ve beni havaalanı lobisine götürdü. Herkes ne yaptığını biliyordu. Son derece hızlılardı, yalnızca önlerine bakıyorlardı.

Karşı taraftan gelen insanlar durup bize bakıyordu. Ne kadar tuhaf göründüğümüzü tahmin edebiliyorum.

Pasaport kontrolünü unutun, direkt olarak çıkış kapısına gittik. Göstermem gerekmeyen o pasaport hâlâ yanımda. 11 Kasım günü kullanılması için Shenyang konsolosunca damgalanmıştı, tek kullanımlık... Narita'ya geldiğimi gösteriyordu ve bunu kanıtlayan bir damga da vardı. Peki, nereden gelmiştim? Orası sırdı, yazmıyordu.

Kapıya ulaştığımda içimi rahatlık kapladı. Her şeyin ayarlandığı barizdi. Çin hükümetinin her şeyden haberi vardı, yakında yola çıkıyordum.

Piste doğru yürüdük. Hava soğuk ve bulutluydu, önümdeyse gümüş rengi kanatları olan büyük bir uçak vardı.

Merdivenlerden Baş Sekreter'le birlikte çıktık. Kapıya geldiğimde karşıma iki kadın çıktı. Bunlar uçuş görevlileriydi, yüzleri gülüyordu.

“Hoş geldiniz!”

Uçağı inceledim. İçeride kimse yoktu, yalnızca bizim için tutulmuş kiralık bir uçaktaydık.

Vedalaşmak için arkamı döndüğümde konsolos ve bütün çalışanlar bana el sallıyordu. “Teşekkürler.” demeye çalıştım. Kelimeleri ağzımdan çıkaramadım çünkü bebek gibi ağlıyordum.

Uçuş görevlileri beni koltuğuma oturtunca kemerimi bağladım. Motorlar kükremeye başladı ve uçak hareket etti. Kısa süre sonraysa pistte son hız gitmeye başladık. Havalanırken midem çekildi.

15 Ekim 1996 günü, öğleden sonraydı. Çok geçmeden uçak Tokyo'ya indi. Japonya'ya geri dönmüştüm.

Eve dönmek otuz altı yılımı almıştı ama sonunda başarmıştım.

Sonsöz

Sonunda olmuştu. Tekrar doğmuştum, yeniden... Fakat nasıl hissetmiştim? Duygularım karmakarışıkty. Yere inerken camdan dışarı baktığımda vatanımın görüntüsüne inanamadım. Aşağıda parıldayan ışıkların hepsi birer mücevher gibiydi. Sonunda geri dönebildiğim için, Kuzey Kore denen cehennemi geride bırakabildiğim ve geleceğimi kendi ellerime alabildiğim için çok mutluydum. Uzun yıllar süren çaresizlik ve kederden sonra ailem adına bir şeyler yapabilecektim sonunda. Parıldayan ışıklar içimi umutla doldurmuştu. Sevdiklerimi Kuzey Kore'den kurtarmak için ne gerekiyorsa yapacaktım. Ne durumda olduklarını düşünmek çok zoruma gidiyordu fakat hepimizin Japonya'da birleşeceği anı hayal etmeye çalışıyordum.

Ne yazık ki hayallerim tekrar yıkılacaktı. Peki şimdi? Şimdi elimde tek şey var, tek gerçek varlığım. Bunu söylemek beni üzüyor ama elimde kalan tek şey acı. Hayatın zalimliğinin verdiği acı.

Japonya'ya geri döndüğümde Dışişleri Bakanı, ilk birkaç günümü Tokyo'daki farklı otellerde geçirmemi sağladı. Baş Sekreter birkaç gün benimle kaldı ama kısa süre sonra Pekin'deki işine dönmesi gerekti. Onun yerine de Matsui adında bir adam geldi. Asya ve Okyanusya İlişkileri Bürosu Kuzeydoğu Asya Bölümü Başkan Yardımcısı olan Matsui, haftalık kiralanan bir daireye taşınmama yardımcı oldu. O da gidince yalnız kaldım, tamamen yalnız...

Bir gün Matsui ziyaretime gelip Kuzey Kore'deki gıda durumunu sordu bana. Fakat sözde yurda dönenlerin diğerleri ve

ailemle alakalı hiçbir şey sormamıştı. Doğal olarak en çok ailem hakkında konuşmak istiyordum. Kuzey Kore'den yalnızca kendimi kurtarmak için kaçmamıştım, amaç sevdiklerimi kurtarmaktı. Bunu yapamayacaksam benim için bütün emeklerim boş demekti.

Matsui Pekin'e, Baş Sekreterlik görevine atandı. Böylece yeni bir sorumlum oldu. İkametimi ve diğer belgelerimi almam için beni Nüfus Müdürlüğüne götürdü. Ondan sonra bir kuruma gittik.

"Artık burada yaşayacaksın." dedi bana.

Bu Sağlık, Çalışma ve Refah Bakanlığının kontrolündeki bir rehabilitasyon merkeziydi, içerideki herkes ya alkolikti ya da çalışamayacak kadar hasta. Adı Hamakawa'ydı, Tokyo'nun Shinagawa kısmında bir yer.

Açıkçası hayal kırıklığına uğramıştım. Neden hasta muamelesi görüyordum? Dört kişiydik, bizi yalnızca perdelerle ayrılmış küçük bir odaya tıktılar. Her yeri dövmeye kaplı, bütün gün ve gece kendi kendilerine konuşan, yoksunluk krizinden dolayı tüm vücutları zangırdayan uyuşturucu bağımlıları vardı. Böyle şeyler için aklımda ve kalbimde yer kalmış olsaydı onlar adına üzülürdüm ama üzülmedim. İş bulmak için çıldırıyordum ve önüme çıkan her şeye sinirleniyordum.

Sonra mucizevi bir şey oldu. Birkaç gün sonra medyadan *Mainichi*, *Yomiuri* ve *Japan Times* dâhil birçok gazetenin çalışanları benimle iletişime geçmeye başladı. Benden nasıl haberleri olmuş bilmiyordum. Japonya'ya döndüğümü, Dışişleri Bakanlığından ve Göçmen Bürosundaki bir avuç insandan başkalarının bilmemesi gerekirdi. Panikle Baş Sekreteri aradım, gerçi artık Baş Sekreter değildi, Asya Pasifik Bürosunda çalışıyordu.

Neler olup bittiğini duyunca çok şaşırdı.

"Tanrım! Japon hükümetinin sana yardım ettiği ayyuka

çıkarsa hepimiz kovuluruz. Lütfen kimseye bir şey söyleme.” diye yalvardı.

Bakanlığın benim için yaptıklarına minnettardım, tabii ki gazetecilerle konuşmayacaktım. Ama sonra bir milletvekili benimle görüşmek istediğini söyledi. Kaçırılan birçok Japon vatandaşının uyuşturucu verilip Kuzey Kore’ye götürüldüğü, Kuzey Kore kaçırma skandalı üzerine çalışan bir parlamento komitesine bağlıydı.

Belki bir şekilde birilerini araya sokar da ailemi oradan kurtarmama yardımcı olur umuduyla onunla görüşmeye gittim.

Dürüst, dostane bir adamdı. “Yalnızca seninle tanışmak istedim. Çok zor şeyler atlattın değil mi?” dedi.

Benden ne istediğini sorması yahut bana ailemi anlatma fırsatı vermesi için bekledim ancak adamın “İyi şanslar!” demekten başka söyleyeceği bir şeyi yoktu.

Yarım saat sonra oradan ayrıldım.

Daha sonra başka bir milletvekiliyle görüşme fırsatı oldu ama o da yardım çağrımı umursamadı. Üstelik, hiçbir şekilde bu işe dâhil olmak istemediğini rahatlıkla söyleyebilirim.

Hepsi aynıydı. Kuzey Kore’yle ilgilenmediklerini fark edince çok şaşırdım. Durmadan ailemin durumunu anlatmaya çalışsam da herkes bana sağır kesildi.

Bir yıl sonra Hamakawa’dan ayrıldım. Gerçek şu ki hiçbir zaman düzgün bir iş bulamadım. Her şeyi denedim fakat bu hiç de kolay değildi. Kıt kanaat geçinmekten ve karımla çocuklarıma para gönderememekten nefret ederdim ama başvurduğum işler için çok da uygun bir aday olduğum söylenemezdi. Öz geçmişimin nasıl görüldüğünü bir düşünün. Eğitim geçmişi? Zor soru. İş deneyimi? Gerçekten bilmek ister misin?

İş durumumun yanı sıra başka bir kederi daha omuzlamam gerekiyordu, çok daha kişisel bir şeyi. Dışişleri Bakanlığı anemin akrabalarını bulmuş ama hiçbiri beni görmek istememişti. Kuzenlerimden birini aradığımda buluşmayı teklif etti. Onu tekrar aradığımdaysa bir daha aramamamı söyleyerek telefonu yüzüme kapadı. Ondan para isteyeceğimi düşünmüş olmalı.

İş yok. Aile yok. Arkadaş yok. Artık açlıktan ölmek üzere olmadığım için mutluydum tabii ama yalnızlık da güçtü. Zorla göç ettirildiğimizizin tamamen farkında bir hükümet tarafından terk edilmiş olmak zordu. Hâlâ kendi isteğimizle ayrıldığımızı, bu yüzden de desteklenmeye ya da yardım almaya uygun olmadığımızı söylüyorlardı.

Bir gün, beş parasızdım ve o kadar çaresizdim ki Baş Sekreter'i aradım.

"Yardıma ihtiyacım var." dedim.

"Seninle buluşamam, çok meşgulüm. Japon hükümeti senin için fedakârlıklar yaptı. Bunu anlaman gerek. Kendini idame etmenin bir yolunu bulmalısın." dedi.

Aslında, "Hiç kendi ellerinle bir kulübe inşa ettin mi? Anenin cesedini dağ yamacına taşıdın mı? Yalnızca ot yiyerek hayatta kalmaya çalıştın mı?" demek istedim.

Ama onun bir suçu yoktu, gerçekten iyi bir adamdı. Yalnızca, beni anlamıyordu.

Birinci Kore Zirvesi, Haziran 2000'de, Pyongyand'da gerçekleşti. Japon medyası bunun "Kuzey-Güney uzlaşması için bir gelişme" olduğunu söyledi.

Füzeleri unutun!

Kara sularının işgalini unutun!

Ah, Kim Jong-il'i de yanlış anlamışız. Belki de o kadar kötü biri değildir. "Bakış açımızı yenilemenin" zamanı gelmişti.

Kim Jong-il'in, Güney Kore Başbakanı Kim Dae-jung'la konuşurken çekilen fotoğraflarını gördüm. Bütün kanallarda onlar vardı ama ben izlemeye katlanamıyordum.

Her gün Kuzey Kore'de hayatta kalmaya çalışan ailemi düşündüm, onlar gibi açlıktan yavaş yavaş ölen sayısız insanı... Birçok geceyi gözümün önüne gelmelerinin verdiği işkenceyle uykusuz geçirdim.

Kim Jong-il'in gücü, en iyi döneminde bile zayıftı. Kim Il-sung'un ölümünden sonra partinin önde gelenleri taraf değiştirip Güney Kore'ye gitmişti. Kim Il-sung'a yakın askerî liderler de ortalıkta yoktu. Kim Jong-il, bütün bu birleşme meselesinin büyük bir saçmalık olduğunu biliyordu. Yalnızca dünya sahnesine çıkmayı ve ciddiye alınmayı hedeflemişti.

"Bir ülke yok edilebilir fakat o ülkenin dağları ve nehirleri yok edilemez." Bu deyişi her zaman ne olursa olsun, manevi yurdumuzun asla değişmeyeceği şeklinde anlardım. Yanılmışım ya da bu cümle yanılmış. Japonya'ya döndükten sonra doğduğum kasabayı ziyaret ettim. Aidiyet hissimi geri kazanmak için yanıp tutuşuyordum. Bir zamanlar tanıdık olan o manzara, çocukluğumdan kalma güzel anıları geri getirir, yaramı iyileştirir diye düşünmüştüm. Ama hayır, kasaba tanınmaz hâldeydi. Beni rahatlatıp teselli edeceğini düşündüğüm manzara çoktan yok olmuştu. Yalnızca ülkemi değil, doğduğum yeri de kaybetmiştim. İşte burada, yine ait olmadığım bir yerdeydim.

Bir anlamda ben hâlâ yokum. İki dünya arasında, araftayım. Japon hükümeti, benim Japonya'ya döndüğümü bugün bile resmî olarak kabul etmedi. İşte buradayım, resmî olarak burada "yaşamıyorum". "Yaşanmayan" bir hayat, bu benim lanetim olmalı.

Hayatta kalma açısından fazlasıyla daha rahat olsam da çok basit şeyler hâlâ peşimi bırakmıyor. Japonya'da temel gıda olarak görülen, çoğu Japon'un yediği şeylerden bile daha basit bir şey... Örneğin, pilav yerken durup bunun Kuzey Kore'de kaç öğünün yerine geçeceğini düşünüyorum. Kaç öğün de de-ğil aslında, kaç günlük bir öğün? İşin kötüsü, böyle düşünceler yemek yememe engel oluyor çünkü kalbim kederle doluyor. Böyle hissettiğimde ne yapıyorum biliyor musunuz? Okyanus kenarına gidip yemeği martılara atıyorum. Bu yemeği Kuzey Kore'deki aileme vermek isteyip de veremeyince ben de işi martılara bırakıyorum. Zihnimde, o yemekleri aileme götürüyorlar, bense ağlıyorum.

Karımın öldüğünü uzun zaman önce bir mektuptan öğrendim. Hamju'da bir dağ yamacına gömülmüş. Myong-hwa'dan aldığım son mektup da 2005 sonbaharında geldi.

Yardım et! Seninle yaşamak istiyorum. Hiçbir şeyim kalmadı. İki çocuğum var. Bir oğlum iki, diğeri beş yaşında...

Çılgına dönmüştüm. Çalıştığım işten ona gönderecek kadar para kazanmıyordum, ben de hemen ikinci bir yer bakıp Tokyo Kulesi'nin yakınlarında bir yerde temizlik işi buldum. Orada bir ay çalıştım, sabah beşten gece bire kadar... Maaşımı alır almaz da Tokyo Postanesine gidip ona yüz bin yen yolladım. Sonra Ho-son'dan bir mektup geldi, Myong-hwa'nın açlıktan öldüğü yazıyordu. Yirmili yaşlarının sonundaydı daha, para yollamakta çok geç kalmıştım. Ho-son'dan en son 1998'de haber almıştım, son söylediği şeyse Ho-chol'un kömür ocaklarının olduğu yerde bir iş aradığı ve dört çocuğu olduğuydu. Ardından mektuplar bir anda kesildi. O zamandan beri birkaç saatten fazla uyuyamıyor, hâlâ kalan çocuklarımı kurtarmayı umuyorum. Hayatta olup olmadıklarını bilmemek berbat bir lanet olsa da yaşadıklarına inanıyorum. İnanmak zorundayım, yoksa yaşayamam.

Sık sık, Kuzey Kore’de kalsam ne olurdu, diye düşünüyorum. Muhtemelen ben de açlıktan ölürdüm. Fakat en azından ailem başıma toplanmış olurdu ve birinin kollarında ölürdüm. Vedalaşabilirdik. Şimdi bunu yapabilir miyim?

İnsanlar Tanrı’dan bahseder. Onu göremesem de hâlâ mutlu bir son için dua ediyorum.

Yazar Hakkında

Fotoğraf © Hisanori Niizuma

1947'de Kawasaki, Japonya'da doğan Masaji Ishikawai, 1960'ta on üç yaşındayken anne babası ve üç kız kardeşiyle birlikte, 1996'daki kaçışına kadar yaşayacağı Kuzey Kore'ye taşındı. Şu anda Japonya'da yaşıyor.

